

bukla

Brezplačna revija
o dobrih knjigah.

leto 16/št. 152

januar-februar 2020

www.bukla.si

Ker zgodbe navdihujejo ...

Intervjuji: Nina Granda, Kristina Kočan, Milan Matos, Peter Svetina • Zlate hruške • Kulturni bazar 2020

buklaplus

Finalistke nagrade modra ptica za najboljši izvirni mladinski roman:
SIMONA SEMENIČ (nagrajenka),
SUZANA TRATNIK, MANKA KREMENŠEK KRIŽMAN,
LUNA J. ŠRIBAR in DAVORKA ŠTEFANEC

Tokrat predstavljamo več kot 165 novih knjig in si želimo, da bi jih našli čim več zase.

Navada – železna srajca?

Ne nujno! Začnite z majhnimi koraki!

»Ena mojih najljubših knjig vseh časov.«

Arianna Huffington, Ustanoviteljica Huffington Post

»V razlaganju navad ni nihče boljši kot James Clear.«

Tim Urban, ustanovitelj in urednik strani Wait But Why

www.miszalozba.com

Miš

IZDAJATELJ

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 520 18 39,
Faks: (01) 520 18 40
bukla-urednistvo@umco.si
ISSN: 1854-3359

UREDNIŠTVO in PISCI

Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Kreativna urednica: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Prokreator

Pisci: Urška Bračko, Sabina Burkeljca, Aleš Cimprič, Maja Črepinšek, Izток Ilich, Sonja Juvan, Aljaž Krivec, Vesna Sivec Poljanšek, Renate Rugelj, Samo Rugelj, Veronika Šoster

Gostujoči pisci:

Jure Bohinec, Tilka Jamnik, Darja Lavrenčič Vrabc, Manca Košir, Maja Kraigher, Ida Mlakar Črnič, Maša Ogrizek, Mojca Pišek, Janja Vidmar, Dušana Zabukovec

OBLIKA in PRIPRAVA

Oblikovanje in prelom: Aleš Cimprič
Organizacija tiska: Merima Jular s. p.
Natisnjeno v Evropski uniji.
Fotografija na naslovnici: Borut Krajnc

OGLASNO TRŽENJE

Renate Rugelj
Telefon: (01) 520 18 31,
GSM: 031/688 590

Brez pisnega dovoljenja izdajateljica je vsaka javna priobčitev, predelava ali uporaba vsebine prepovedana. Vse pravice pridržane! Pisci in kolumnisti izražajo svoja mnenja in ne nujno mnenja uredništva in izdajateljice revije.

LEGENDA KRATIC

m. v. – mehka vezava
t. v. – trda vezava
pt. v. – poltrda vezava

Izdajo revije Bukla sofinancira Javna agencija za knjigo RS. Podporniki revije Bukla so tudi knjižnice iz Združenja splošnih knjižnic.

bukla plus

Sofinancer projekta »Berimo Slovence v BukliPlus« je Ministrstvo za kulturo RS.

www.bukla.si

OD DOMAČIH KNJIŽNIH USPEŠNIC DO NIŽJEGA DAVKA NA KNJIGE

Samo Rugelj

Konec lanskega in začetek letošnjega leta sta za slovensko knjižno založništvo končno prinesla nekaj boljnih novic. Pojdimo po vrsti.

Nedavno je naš največji knjigotržec objavil svojo lestvico najbolj prodajanih knjig v svojih knjigarnah v prejšnjem letu in na njej se je med desetimi najbolj prodajanimi znašlo kar pet del domačih avtorjev, med njimi tudi dve (*Kako izgoreti* Aljoša Bago in *Dolina rož* Tadeja Goloba), ki sta izšli ob koncu leta. Nasploh se je (za sedaj) celotna trilogija Golobovih kriminalnih romanov utrdila med najbolj prodajanimi knjigami lanskega leta, na vrhu lestvice pa je seveda ostala Bronja Žakelj z romanom *Belo se pere na devetdeset*, ki je zaznamoval celotno lansko leto, vključno s kresnikovo nagrado. Kakšne zaključke lahko potegnemo z lestvice, poleg tega seveda, da je polovica knjig na njej povsem domačega izvora?

Prvi je ta, da so vse uvrščene domače knjige dobile tudi izjemno veliko medijske pozornosti. Bronja je bila s svojim romanom v žarišču vse leto, kresnik pa je njeno popularnost vnovič vzdignil v višave. Kriminalke Tadeja Goloba so ves čas pridobile popularnost, vrhunec medijske izpostavljenosti pa so dosegle z lansiranjem šestdelne televizijske serije po prvi knjigi ob koncu leta. *Kako izgoreti* je sicer izšla šele konec novembra, vendar pa smo ob tem doživeli pravo medijsko eksplozijo, ki je razgrela bralce v taki meri, da so v nekaj dneh razgrabili tako prvi kot drugi natis knjige. »Zmagovalec pobere vse« je torej reklo (o tem sem pisal tudi v knjigi *Krčenje*), ki vse bolj zaznamuje tudi slovenski knjižni prostor: nekaj knjig dobi ogromno pozornosti, kar se potem odrazi tudi v veliki prodaji, večina preostalih pa precej manj ali skoraj nič.

Drugi zaključek je ta, da je praznična sezona od konca novembra do konca leta vse pomembnejša za življenje in preživetje knjig. Še pred nekaj leti je veljalo, da sta november in december seveda najpomembnejša meseca za prodajo knjig, vendar nista bila nikoli tako odločilna, kot se kaže v zadnjem letu ali dveh. Podatek, da sta se na letno lestvico najbolj prodajanih knjig uvrstili dve, ki sta izšli šele konec novembra, pove vse: letoletna prodaja knjig je bila tako nizka, da se je dalo z dobro načrtovanjem in plasiranim naslovom v samo štirih tednih prebiti prav pod vrh lestvice. Kaj to pomeni za prihodnost? Vsekakor to, da je sedanj trend nekaj, čemur se bodo morali založniki vse bolj prilagajati tudi z načrtovanjem svojega programa, obenem pa tudi to, da relativno šibka sezona do novembra pomeni tudi veliko prostora in možnosti za izboljšanje prodaje. K temu lahko nekaj pripomore tudi znižanje davka na knjigo.

Z letošnjim letom se je poprej 9,5-odstotni davek na knjigo in druge tiskane medije (ter elektronske knjige) znižal na 5-odstotnega. Hitro so se pojavila vprašanja, kaj to pomeni za knjižno založništvo. Preprost odgovor je: nič dramatičnega, vsekakor pa je to nekaj spodbudnega. Če pobrskamo po spominu, lahko vidimo, da knjige v bivši Jugoslaviji, če so

prejele odločbo Kulturne skupnosti Slovenije, da gre za knjigo s kulturno vrednostjo, sploh niso bile obdavčene. To se je spremenilo z osamosvojitvijo, ko se je uveljavil 5-odstotni davek na knjigo (torej DDV, prej je šlo za t. i. prometni davek), ki se je potem samo še zviševal, nazadnje na 9,5 odstotka. Znižanje davka (nazaj) na 5 odstotkov torej po eni strani pomeni vrnitev na davčno raven, na kateri je slovenska knjiga že bila, obenem pa predstavlja nekaj dodatnega kisika za vse tiste, ki delujejo v tej panogi (bistroumna nedavna pripomba enega od založnikov je bila, da se je panoga že tako zmanjšala, da so v njej ostali samo še tisti, ki jih označuje tudi odsotnost klasičnega kapitalističnega pohlepa, saj se na splošno s knjigami ne more več zaslužiti prav veliko) in želijo v njej vztrajati tudi še naprej.

Se bodo cene knjig znižale? To je eno od prvih vprašanj, ki so mi ga v zadnjih tednih zastavljali novinarji različnih medijskih hiš. Na to seveda ni enotnega odgovora. Ob nižjem davku ta razlika res ni tako velika, da bi se lahko v opaznejši meri odrazila v takojšnjem splošnem znižanju cen knjig. Ob nekako povprečni ceni slovenske knjige, ki se giblje okoli 20 evrov (uradni statistični podatki, ki seveda v en koš zmečejo vse od nizkocenovnih slikaric in brošur do najzahtevnejših knjižnih izdaj), lahko znižanje davka v čisto neposrednem finančnem učinku prinese znižanje cene povprečne knjige za en evro. Se bo zaradi tega znižanja potem prodalo več izvodov znižanega knjižnega naslova? To je vprašanje, na katero bo moral odgovoriti vsak založnik sam pri sebi ter v skladu s tem kreirati svojo poslovno strategijo, ki mu bo omogočala nadaljnje delovanje na slovenskem knjižnem trgu.

Seveda pa je nedvomno, da znižana davčna stopnja prinaša na splošno pozitivne učinke za knjižno pokrajino. Ko pred časom, na začetku tretjega tisočletja, nekaj let knjiga na Hrvaškem ni bila obdavčena (sedaj ima enak davek kot pri nas), je to zelo spodbudno vplivalo na hrvaški knjižni trg, ki je brstel kot cvetoče polje spomladi. Zato lahko postopne in seveda zelo na široko razporejene pozitivne učinke znižanja davka na knjigo v prihodnjem obdobju pričakujemo tudi v Sloveniji. Malo tu, malo tam bi to znižanje lahko obudilo nekaj optimizma v slovenskem knjižnem prostoru, ta pa bi se lahko začel prenašati tudi drugam.

Znižanje davka na knjigo ima namreč tudi opazno simbolno noto. Pri tej odločitvi je bila politika enotna, s čimer je pokazala, da je slovenska tiskana (in elektronska) beseda nekaj, kar je vredno varovati in ohranjati, saj tega namesto nas ne bo počel nihče drug. Marsikaj namreč lahko uvozimo iz tujine, od žebļa do letala, le slovenskih knjig ne moremo (razen seveda tistih, ki jih izdajajo obmejne založbe). Zato je prav, da leto 2020 začnemo s knjižnim optimizmom, ne glede na to, ali se s knjigo srečujete na produkcijskem ali porabniškem koncu. Naj bo torej vaš svet ne samo pisan, temveč vse bolj tudi napisan!

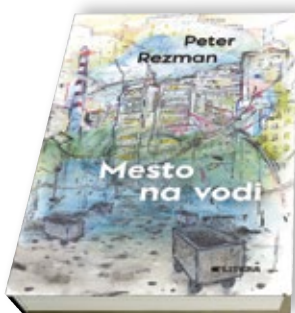

PETER REZMAN

MESTO NA VODI

Litera, zbirka Litera,
2019, t. v., 239 str., 25 €, JAK

Peter Rezman se je uveljavil predvsem s pisanjem o rudarstvu, ki ga je spoznal iz prve roke, saj je dolga leta delal kot električar v rudniku. V tematiko se je podal že s pesniškim prvencom *Pesmi iz premoga*, nadaljeval pa tudi z romani *Pristanek na kukavičje jajce* (2010), *Zahod jame* (2012), *Tekoči trak* (2015) in *Barbara in Krištof* (2016). Njegov najnovejši roman *Mesto na vodi* se ne ozira samo v preteklost, ampak tudi v negotovo prihodnost, v leto 2060, zato bi ga lahko uvrstili med futuristične romane. Zgodbo uokvirja sinov podvig, da bi iz naslovnega mesta na vodi, v katero se je spremenilo Velenje, na kopno spravil pokojno mamo in ji zagotovil dostojno zadnje počivališče. Osrednji del skozi zgodbo potomcev dveh najpomembnejših rudarskih dinastij, Gorazda in Melite, ki se zaljubita in poročita, počasi razkriva razloge za apatično in nadzorovano življenje na holografsko obdelanem splavu, ki je nadomestil staro rudarsko mesto. Roman je aktualen in močno družbenokritičen, saj sooča poglede konservativnega Gorazda in Melite, ki jo obsede brskanje po arhivih in iskanje resnice o tem, kdaj in zakaj je vse šlo narobe. Politične mahinacije, prikrivanje informacij in pehanje za dobičkom za vsako ceno aludirajo na velike katastrofe, kot je Černobil, pa tudi na vseobsegajočo in uničujočo okoljsko krizo, v kateri smo se znašli. > VERONIKA ŠOSTER

SUZANA TRATNIK

NORHAVS NA VRHU HRIBA

Cankarjeva založba,
2019, t. v., 216 str., 27,99 €, JAK

Da se priljubljena in nagrajena pisateljica, prevajalka in publicistka Suzana Tratnik (1963) v svojih delih pogosto vživlja v nevsakdanje in drugačne like, je zdaj že skoraj neke vrste stalnica njenega pisanja, pa naj gre za leposlovje za mladino ali odrasle. Tokrat pa je poleg ekscentričnih protagonistov tudi samo dogajanje romana postavljeno v bizaren kraj, zatohle, fiktivne Privežice, temačno vas ob reki in gozdu, odrezano od preostalega sveta. Tam glavna junakinja Ariana ob zlobni teti preživlja težavno otroštvo v iskanju dokazov, da njena mati ni umrla, čeprav jo vsi prepričujejo o nasprotnem. Na vrhu hriba stoji skrivnostni norhavs, psihiatrična ustanova zaprtega tipa, ki na neki način povezuje vse prebivalce vasi. Tudi Ariana redno obiskuje babico v norhavs, ob tem pa bralcem pripoveduje o čudnih folklornih običajih kraja, o obrednih gajžulah, pripomočku iz 17. stoletja, ki ga vrtijo ob pomembnih krajevnih praznikih in vanj vpnejo norca ali norico, da bi jo spravili k pameti. Nekega dne pa v vas nepričakovano pride mlada etnologinja Vidra, da bi popisala čudne običaje tega kraja, in dekleti se zaljubita. Skrajni čas je, da Ariana zapusti zatohlo vas, toda pred tem mora poravnati še stare račune. Socialna patologija nekega kraja in velika stiska glavne junakinje, popisana skozi žanr kriminalke, je bila tudi med finalistkami za modro ptico leta 2018. > RENATE RUGELJ

... finalistka za
modro ptico
leta 2018 ...

BRANKO CESTNIK

SONCE PETOVIONE

Celjska Mohorjeva družba,
2019, t. v., 512 str., 35 €

Branko Cestnik

V obsežnem zgodovinskem romanu *Sonce Petovione*, sicer prvencu Branka Cestnika, spoznavamo življenjske zgodbe treh mož, ki jih usoda združi na antičnem Ptujju. Sredi nemirnih časov vladanja cesarja Komoda bodo

morali kljub različnemu izhodišču najti stičišče v prijateljstvu in skrbi drug za drugega.

Njihova napeta usoda se poveže na Ptujju, ki v romanu diha in živi kot samosvoj protagonist. Zgodovinsko se roman naslanja na študije o svetem Viktorinu Ptujškem (umrl ok. 303). Te nakazujejo, da je krščanstvo v Petovionu in s tem v ta del Panonije prišlo že pred letom 200, in sicer s prišleki z Orienta. Vendar v ospredju ni zgolj zgodnji nastop ptujškega krščanstva, temveč tudi poganska duša rimskega mesta ob Dravi. Priča smo dramatičnim dogodkom tistega časa (med leti 163 in 195, bolj zgoščeno od 188 do 194): kuga, vojna Rima z Germani, migracije, Komodovo čudaško vladanje, različne verske skupine ... Avtor je Ptuj rekonstruiral natančno in pretanjeno, z ozirom na številne zgodovinske in arheološke vire, ki nam z obsežnim slovarjem na koncu knjige Petovion oživijo na izviren način. Tematike v romanu pa se z upodabljanjem različnih vzhodnih kultov, mitraizma, zgodnjega krščanstva, notranjepolitičnih spletk in vpada tujih plemen lotevajo tudi vprašanj, ki so aktualna še danes: vloga ženske v Cerkvi, odnos med politiko in religijo ter dialog med različnimi religijami in kulturami. > SONJA JUVAN

SAMANTA HADŽIČ ŽAVSKI

SERIJSKI MORILEC

Litera, Knjižna zbirka Litera,
2019, t. v., 101 str., 25 €, JAK

V času, ko se bralci čedalje bolj navdušujejo nad kriminalkami, se povečuje tudi branje in pisanje kratkih kriminalnih zgodb. V avtoričinem prvencu najdemo rahlo neobičajne poglede na umor – pogosto z vidika morilca oziroma morilke – fabula pa nas pripelje v nepričakovane življenjske okoliščine, ki se ne končajo nujno z morilcem za zapahi. Večina kratkih zgodb se zaključi s preobratom, ki bralcu ne da klasičnega zadoščenja, da bo storilec kaznovan za svoje dejanje. V nekaterih zgodbah se samo dejanje celo ponesreči. Čeprav so likom pogosto dodani glasovi, s katerimi lahko tragične zgodbe povedo s svoje perspektive, pa so večkrat posredi neprijetne življenjske okoliščine; včasih je to nasilen fant, drugič nič hudega sluteči otrok. Vendar umorov ne smemo posplošiti na celotno zbirko, saj v njej najdemo tudi težke medosebne odnose, ki jih živijo ljudje na robu, veliko pa je v njej tudi ženskih likov, ki se morajo soočiti z neprijetnimi družinskimi, materinskimi in družbenimi vlogami. Nekatere od njih so celo tako na dnu, da tega niso zmožne, in takrat v zgodbah pride do tragičnega preobrata. V zbirki najdemo tudi zgodbe s srhljivimi konotacijami in pa take, kjer bi odnosi morali biti normalni, vendar niso. Vsekakor zgodb ne berite takrat, ko ste na koga jezni ali pa bi najraje pobegnili od vsega sveta na kraj, kjer vas nihče ne pozna. Avtorica Samanta Hadžič Žavski (1993) je s študijem primerjalne književnosti in literarne teorije ubrala pravo pot, saj je prav prvenec dokaz, da se da na »trg kratkih zgodb« še vedno pripeljati kaj drugega. > URŠKA BRAČKO

IZTOK OSOJNIK
**NEWYORŠKA
TRILOGIJA**

KUD Police Dubove, zbirka Trans-,
2019, m. v., 400 str., 24,90 €

Osojnik (1951), pesnik, pisatelj in esejist, eksperimentator in inovator v pesmi in prozi, je ta knjižni projekt, žanrski hibrid, mešanico izmišljive in dejstev, literature in esejistike, napisal med svojim bivanjem v New Yorku, ko mu je prišla v roke knjiga Newyorčana Paula Austerja *Newyorška trilogija* iz leta 1987. Tako je Osojnik svojo junakinjo postavil nedaleč stran, ji naložil nalogo pisanja taiste knjige, pri čemer jo je obenem potisnil tudi v nekakšno postmodernistično literarno pozo, saj avtor(ica) ves čas posredno komunicira ne samo z Austerjem in naslovnim delom, temveč obenem tudi z drugimi Austerjevimi deli (denimo najnovjšim *4 3 2 1*) ter seveda tudi z množico drugih filozofskih in antropoloških knjig, ki jih Osojnik zavrti na pripovednem toboganu, v katerem vse soobstaja v duhoviti parodiji (celo na kriminalko) skupaj z newyorškimi prigodami glavne junakinje. > SAMO RUGELJ

MATE DOLENC
**KAKO DOLG
JE ČAS**

ilustracije: Ana Maraž
Beletrina, zbirka Posebne izdaje,
2019, t. v., 222 str., 24 €

Zbirka skoraj petdesetih kratkih pravljic, minimalistično opremljenih z ilustracijami Ane Maraž, je ločena na dva razdelka: »morske« in »kopenske«, pri čemer so tudi slednje (tak je pač ustaljen pisateljev lokus) pogosto umeščene v vodo ali njeno neposredno bližino. Pravljičice sledijo tradiciji protagonistov, ki jih je najti iz vrst antropomorfnih živali. A ne samo slednjih, v *Kako dolg je čas* spregovorijo tudi različni naravni pojavi. Idejno je zbirka usmerjena k naukom, spogleduje se z različnimi filozofskimi vprašanji in ob tem ohranja ton pravljice, začinjen s šaljivostjo in končnimi zasuki, ki dajejo rahel vtis, da je pred nami nekakšna zbirka anekdot. Obenem delo prežema močna ekološka podstat, ki se poleg »govoreče narave« izkazuje tudi skozi nekatere konkretne tematike (motiv globalnega segrevanja, mobilnih signalov ipd.). Zbirka je z jezikom in imaginarijem gotovo bolj zanimiva otrokom, a kljub temu s kakšno referenco (denimo na Homerja ali Sveto pismo) skuša nagovoriti neposredno odraslo publiko. > ALJAŽ KRIVEC

MILAN ROMIH
SKOZI TRAVE OBLAKOV

Climber, 2019, m. v., 291 str., 25 €

Zakaj se ekstremni gorniki vedno znova podajajo na najbolj samotne, najbolj divje gore, zakaj plezajo čez najvišje, najtežje, najbolj nevarne stene? Kaj jih vleče na krušeče se previse, zasnežene strmice, redek zrak, kjer je zastavek visok, kjer ta trenutek si, potem te morda ni več? Vsebinsko bogata, besedno sočna knjiga, nabita s čustvi, z bralcem velikodušno deli nezno hrepenenje po izjemnih doživetjih, omamen užitek občutenja divje lepote, vznosenost, ko bivaš močnejše. Pripoveduje o globokem, pristnem prijateljstvu, ničkolikokrat preizkušnem v ekstremnih razmerah, in o strastni ljubezni do dekleta, kot jo lahko občuti le mlad poet. Pa o mladosti – o študentskih žurih do jutranjih ur, o čaru vožnje s spačkom z odprto streho, o poglobljenih pogovorih s profesorjem. In o zaznamujoči moči verzov Rilkeja, Borgesa in Rimbauda, ki te spremljajo kjerkoli, kadarkoli – po ljubljenu ali v bivaku sredi sten. Ne zamolči niti prepadov duše: občutka nezno izgube ljubljenih, nepredirni molk praznine, obžalovanje, neuspeh. Pripoved je pretkana z opojno poezijo. »Outdoor« knjiga bo navdušila sladokusce, ki ljubijo glasno tišino in samoto, gosto poseljeno s sencami, pa tudi vse, ki še vedno nosijo v srcu *Pot* Nejca Zaplotnika. > MAJA ČREPINŠEK

Zakaj se ekstremni gorniki vedno znova podajajo na najbolj samotne, najbolj divje gore, zakaj plezajo čez najvišje, najtežje, najbolj nevarne stene? Kaj jih vleče na krušeče se previse, zasnežene strmice, redek zrak, kjer je zastavek visok, kjer ta trenutek si, potem te morda ni več? Vsebinsko bogata, besedno sočna knjiga, nabita s čustvi, z bralcem velikodušno deli nezno hrepenenje po izjemnih doživetjih, omamen užitek občutenja divje lepote, vznosenost, ko bivaš močnejše. Pripoveduje o globokem, pristnem prijateljstvu, ničkolikokrat preizkušnem v ekstremnih razmerah, in o strastni ljubezni do dekleta, kot jo lahko občuti le mlad poet. Pa o mladosti – o študentskih žurih do jutranjih ur, o čaru vožnje s spačkom z odprto streho, o poglobljenih pogovorih s profesorjem. In o zaznamujoči moči verzov Rilkeja, Borgesa in Rimbauda, ki te spremljajo kjerkoli, kadarkoli – po ljubljenu ali v bivaku sredi sten. Ne zamolči niti prepadov duše: občutka nezno izgube ljubljenih, nepredirni molk praznine, obžalovanje, neuspeh. Pripoved je pretkana z opojno poezijo. »Outdoor« knjiga bo navdušila sladokusce, ki ljubijo glasno tišino in samoto, gosto poseljeno s sencami, pa tudi vse, ki še vedno nosijo v srcu *Pot* Nejca Zaplotnika. > MAJA ČREPINŠEK

ALEKSANDER FURLAN
BILO JE NEKOČ

Mladika Trst, 2019, m. v., 123 str., 12 €

Zamejski Slovenec Aleksander Furlan – Šandrin, javnosti v matični državi najbolj znan kot pesnik zvencega barkovljanskega narečja, se z zbirko spominskih zapisov, družinskih zgodb, prigod, razmišljanj in spominov na ljudi svoje mladosti (rojen je leta 1934), njihovih usod in odnosa do sveta, širši javnosti predstavlja tudi kot pripovednik. V zapisih razmišlja o življenju, ljudeh in dogodkih včasih humorno, včasih zresnjeno, pred bralcem pa se izrisuje neko obdobje, čas in prostor. Živahni kalejdoskop pripovedi prežema bogastvo avtorjevih življenjskih izkušenj, saj si je pesnik in pripovednik kruh služil kot mizar in pristaniški delavec, v prostem času pa je deloval v zamejski skupnosti kot zavzet prosvetni delavec, angažiran politik in odličen pevec. Pripovedi so povezane v dva šopka. Prvi je namenjen avtorjevi družini, drugi pa Barkovljam, ljubljenu kraju. Za posladek knjigo bogatijo avtorjeve pesmi in dokumentarne fotografije. > MAJA ČREPINŠEK

Osvoji Urško 2020!

Knjižna prvenka za zmagovalca
Festivala mlade literature.

Prijavi se k sodelovanju!

www.jskd.si

Kristino Kočan smo do nedavnega poznali predvsem kot pesnico in prevajalko. A po (tretji) pesniški zbirki *Šivje* ter večmedijski knjigi z njeno poezijo *S/prehod*, ki sta izšli predlani pri mariborski Literi, je zdaj luč sveta ugledala njena zbirka kratke proze *Divjad*, izdana pri isti založbi. Enajst besedil zaznamuje izrisovanje osnovnih koordinat dogajanja, ki se navadno (paradigmatično za kratko zgodbo) izteče v zasuk proti koncu besedila. Zgodbe so izseki iz življenjskih dogodkov, v katerih se zgostijo notranji boji protagonistov, na katerih se odlikajo osrednja bivanjska vprašanja. Z avtorico sva spregovorila nekaj besed o odločitvi za prozo, njenih osnovnih značilnostih in drugem.

Brbotanje pod površjem zgodbe

KRISTINA KOČAN

DIVJAD

Litera, Knjižna zbirka Litera,
2019, t. v., 88 str., 24 €, JAK

Bukla: Priznam, da me je izid prozne zbirke glede na tvoj siceršnji opus nekoliko presenetil, posebej ker si daljše obdobje posvečala pozornost predvsem poeziji in prevajanju. Je šlo tu za neko zavestno odločitev ali je prišlo do *Divjadi* samo od sebe?

Kočan: Nikakor ni šlo za zavestno odločitev. Če bi mi pred leti kdo rekel, da bom pisala prozo, bi samo zamahnila z roko. Potem pa se je enostavno zgodilo, da so začele v mene butati ideje za nekatere zgodbe, ki me niso hotele zapustiti, a so morale zoreti kar lep čas, preden sem jih zapisala. Moja največja težava je bil čas, saj sem se poleg pisanja poezije ukvarjala še z doktorsko disertacijo in prevajanjem. Nato sem ugotovila, da lahko zgodbo napišem vmes, pravzaprav bolj kot pavzo med pisanjem poezije. To mi je pa zelo ustrezalo. Nato sem kakšno objavila v reviji Literatura in še kje. Zgodbe so se tako počasi nabirale in tukaj je *Divjad*, seveda pa sem pred izidom knjige dolgo časa sedela le z zgodbami, jih popravljala itd.

Bukla: Zapis na zadnji platnici knjige opozarja na sorodnosti tematik v tvoji poeziji in prozi. Ali obstaja pri tebi med enim in drugim še kakšna druga sorodnost, morda celo kontinuiteta?

Kočan: Ta dva procesa sta pri meni načeloma popolnoma ločena: kadar pišem poezijo, ne pišem kratkih zgodb in obratno. Morda je delno res med mojo poezijo in prozo neka tematska sorodnost, predvsem v raziskovanju različnih odnosov. Včasih pa se mi celo zgodi, da me kak motiv ne želi zapustiti in se potem iz kratke zgodbe preseli v poezijo in spet obratno. Druga sorodnost, ki bi jo lahko opazili, je še morda v moji nagnjenosti k temu, da skušam besedilo karseda oklestiti. Pri zgodbah bi lahko šla še dlje in povedala še manj, se mi zdi zdaj, ko je knjiga zunaj. Pri naslednji knjigi (smeh).

Bukla: V katero »območje« proznega si zakorakala ob pisanju pričujoče zbirke? Sam opažam, da *Divjad* izrazito stavi na krajša besedila, ki ponujajo le nekaj koordinat, nam pa je prepuščenega veliko zapolnjevanja t. i. praznih mest.

Kočan: Vse zgodbe, ki sem jih izbrala za to knjigo, so res dokaj kratke, ena je celo kratka kratka zgodba. Tvoje opažanje me zelo veseli, saj kot sem povedala že prej, se mi zdi pri pisanju zgodb ravno to najpomembnejše: povedati čim manj in pustiti čim več prostora bralcem. Tudi ko sem sama v vlogi bralke, imam najraje tekste, ki me silijo v postavljanje vprašanj o likih, njihovem ravnanju, o variantah razpletov itd. Zelo rada berem relativno statične zgodbe, kjer se na prvi pogled ne zgodi prav veliko, pod površjem pa lahko brbota, vre.

Bukla: Na kaj si bila pozorna pri sestavljanju zbirke? So zadaj še kakšni konceptualni elementi? Gre morda za izbor?

Kočan: Vsekakor gre za izbor, pazila pa sem predvsem na to, da so si te zgodbe tematsko sorodne. Vse vsebujejo neki element (ne)svobode, v zgodbah so prisotni protagonisti, ki se borijo za svoj obstoj, za svojo svobodo ali pa celo odrešitev na kakršenkoli način že. Včasih se tega zavedajo, pogosto pa tudi ne.

Bukla: Se je izbira tematik zgodila sama od sebe ali je zadaj kakšen načrt? Besedila se mi zdijo izredno življenjska, obenem pa se na njih izrisuje psihologija likov, ki se znajdejo na nekih prelomnicah.

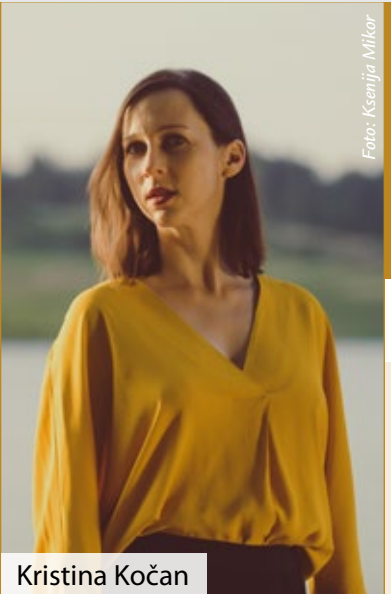
Kočan: Nedvomno se je izbira tematik zgodila sama od sebe, tudi nobene zgodbe nisem izsilila. Zgodbo lahko najdem kjerkoli, recimo zgodba Portfolio, ki govori o baletki Ani, je vzklikla v Centralnem parku v New Yorku, ko se je neka mlada balerina prišla fotografirati s celo manjšo ekipo. Zgodba o Lojzetu je nastala po obisku nekega mariborskega lokala, kjer je znani slovenski igralec udaril natakario po zadnjici, medtem ko je naročal svojo pijačo, in po tem dogodku se mi je začel izrisovati lik Lojzeta. In tako naprej. Pri pisanju zgodb sem bila popolnoma sproščena, saj kot sem rekla, je bila vsaka zgodba priložnost za neke vrste premor. Proces je tekel zelo organsko. Sama sebe vidim dejansko kot pesnico in zato morda čutim večji pritisk pri pisanju poezije, imam sama do sebe višja pričakovanja. Čeprav mi zdaj nekateri bralci pravijo, da so jim zgodbe še bolj všeč kot poezija. No, saj nisem huda (smeh). Da pa odgovorim še na drugo polovico tvojega vprašanja: res je, že ko sem zgodbe pisala, sem opažala, da ustvarjam tovrstne psihološke profile junakov, ljudi, ki so na nekih tranzicijskih točkah in se morajo rešiti oziroma osvoboditi nekih okov, ki jih utesnjujejo.

Bukla: Kako si pristopala k slogovni komponenti besedil? Sam sem ga v *Divjadi* doživel kot precej verističnega, kjer gre po moji oceni za največji odmik od poezije. Gre za spontano odločitev?

Kočan: Da, na začetku je gotovo šlo za spontano odločitev, potem pa sem najbrž že avtomatsko »iskala« tovrstne zgodbe, ki dišijo tudi po neki banalni realnosti in ki lahko vzniknejo že iz najmanjšega detajla, lahko je ideja, beseda, podoba. Potem pa dovoliti, da me zgodba pelje, kamorkoli hoče. Verjamem v preprostost, minimalizem besedil, ki šele tako razkrijejo svojo lepoto ali pa globino. Med pisanjem sem se veliko spraševala, kako ustvariti iskreno, direktno in čisto besedilo brez neke pretirane simbolike ali sporočilnosti, kako zapisati povedi, ki bodo podprle to logiko in sledile tudi rdeči niti, kar zadeva tematiko. Veliko sem brala druge pisce kratkih zgodb, ki jim je blizu podobna estetika, še zlasti ameriške avtorje seveda. Čeprav vemo, da je tudi mojster kratke zgodbe Anton Čehov prisegal na neko preprostost in dejal nekaj podobnega kot, da mora idealna kratka zgodba pripovedovati o tem, kako se je Janez omožil z Micko (smeh). Sicer se pa tudi nasploh v življenju pogosto največ skriva prav v nekih banalnih situacijah ali odzivih in to me pritegne. V poeziji je to res drugače. Tudi če začnem pri nekem vsakodnevnem pripetljaju, se mi zdi, da je končni rezultat vse drugo kot verističen.

Bukla: Kakšni so tvoji ustvarjalni plani v bližnji prihodnosti? Se nam obeta kakšna pesniška zbirka ali pa je *Divjad* znak, da nameravaš v kratkem še naprej raziskovati svoj prozni izraz?

Kočan: Pravkar je izšla druga zgoščenka *V polsnu* zasedbe Brest, za katero pišem besedila, in tako zdaj sledi promocija. Seveda pa je v nastajanju tudi nova poezija. Od *Šivja* mineva prav zdaj že drugo leto, pri meni pa se je na računalniku dokument z novo poezijo začel polniti kar hitro po izdaji zbirke. Dva nova cikla pesmi sta že v celoti končana in nove zbirke bi si želela v prihodnjem letu ali najkasneje v 2022. Raziskovanje pisanja proze me vsekakor zanima še v prihodnje, ampak lepo počasi in vse ob svojem času.

Kristina Kočan

Foto: Ksenija Mikor

FRANCE PLANTEU

KRIŽANKACeljska Mohorjeva družba,
2019, m. v., 345 str., 22,50 €

Andrej je na razpotjih odraščanja, ko se odpirajo mnoga vrata, ko se vsak dan vrstijo nova spoznanja, v času prebivanja ljubezni, vzgoje srca, kultiviranja duha in iskanja lastne življenjske poti. Pravkar je postal srednješolec. Latinščina mu dela težave, a ob inštruktorju se mu prebudi želja po znanju. Blesti pa v pisanju. Ko namesto Nine napiše esej, dobi priložnost, da se približa svoji simpatiji. Toda kako naj udejanji svoje ljubezensko hrepenenje? Roman spremlja Andrejevo življenje dan za dnem v bogastvu drobnih dogodkov, zmag in razočaranj. Vmes se vpleta večja zgodba o polpreteklem času slovenske zgodovine, o oblikovanju življenjskih prepričanj, odnosa do vere, doma in družine. Pod črto se iskri sporočilo romana, da je življenje vznemirljiva pot, na kateri lahko odkriješ skrinjo zakladov, pa tudi, da je pot marsikdaj pomembnejša od cilja. > MAJA ČREPINŠEK

JOŽE CELIN

ŠTEVILKA 66229Celjska Mohorjeva družba,
2019, m. v., 274 str., 25 €

Jože Stanislav Celin – Pepe je avtorjev oče, čigar življenjsko zgodbo je le-ta prelil v roman. Temelji na spominih, ki jih je Jože Stanislav pripovedoval svojemu sinu, in tudi na podlagi dokumentov, ki jih je Jože Celin zbral po očetovi smrti; del teh je objavljen tudi v knjigi. Pepe, kot so klicali avtorjevega očeta, je pripadal eni tistih nesrečnih generacij mladeničev, ki jih je zaznamovala druga svetovna vojna in ki so morali obleči vojaško suknjo te ali one države. O tem, v kaj je vojna spremenila ljudi, kaj se jim je za vedno zažrla v duše, včasih niso zmogli zaupati niti najbližjim; če pa že, dostikrat le svojim sotrpinom, ki so prehodili isti pekel druge svetovne vojne. Izkušnje odraščanja pod fašistično Italijo, vpoklic v italijansko vojsko in nato pekel nemškega ujetništva so Jožeta Stanislava zaznamovali za vedno. Zgodba, ki uči, kako ljudje zaradi hlepenja po moči nad sočlovekom tega ali onega vodje izgubljajo največjo dragocenost – svoje življenje. > SABINA BURKELJCA

JOSIP OSTI

ŽIVLJENJE JE SRHLJIVA PRAVLJICAPivec, zbirka Branje. Proza,
2019, t. v., 491 str., 32,90 €

Josip Osti z večtirnimi dokumentarnimi romanom *Življenje je srhljiva pravljica* zaokrožuje svojo osebnoizpovedno trilogijo, ki jo zaključni del sklepa s knjigama *Pred zrcalom* (2017), v kateri je zavzeto ter z izbrušenim pripovednim stilom popisal svoje zgodbe z raznimi ženskami v svojem življenju, in *Duhovi hiše Heinricha Bölla* (2016), v kateri so v ospredju njegove dolgoletne prigode z literarnimi kolegi in drugimi. *Življenje je srhljiva pravljica* v tem smislu dopolnjuje prvi dve knjigi, obenem pa ju tudi nadgrajuje, saj Osti zgodbo tokrat pripoveduje na več ravneh. Prva raven je povsem avtobiografska, v njej pa bralca seznanj z medicinsko diagnozo, ki je je bil deležen pred leti, s katero se mu je že začela bližati starka s koso, zato se je zabljudil, da bo njegovo spopadanje z njo ter postopke zdravljenja ter doživljanje ob tem popisal v knjigi, če preživi. Druga raven je osrčje poročanje in predstavlja vsebinsko močno in dokumentarno zavzeto poročanje iz obleganega Sarajeva v obdobju 1992–1995, ki ga je v dnevniki obliki pisala avtorjeva mama. Tretja vzporedna nit pa je prvi dve ravni povezuje in predstavlja fragmentarne dopolnitve avtorjeve in mamine zgodbe. Izpovedna trilogija, ki bi si zaslužila več pozornosti tako kritiške kot splošne javnosti. > SAMO RUGELJ

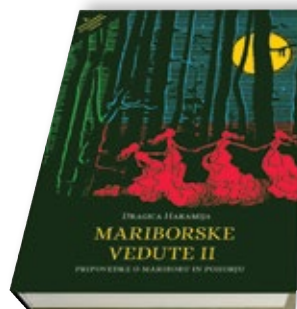

DRAGICA HARAMIJA

MARIBORSKE VEDUTE II

Pivec, 2019, t. v., 304 str., 24,90 €

Druga dopolnjena in razširjena izdaja (prva je iz leta 2011) prinaša še več pripovedk, pravljic ali mitov o urbanem Mariboru in zelenih pobočjih Pohorja, ki so jih prispevali različni avtorji. Največkrat je v središču vedut staro mestno jedro, Lent ob Dravi, Habakuk in drugi obronki, posebno mesto pa najde tudi reka Drava, ki hrani ljudi (ribolov in splavarstvo) in jih tudi ločuje (levi in desni breg mesta). Zbrala in uredila jih je redna profesorica za področje slovenske književnosti, ki je objavila že več samostojnih znanstvenih monografij, uspešno pa vodi tudi različne projekte s področja mladinske književnosti in branja. > RENATE RUGELJ

ANA SVETEL

DOBRA DRUŽBA

Zgodbe o prevozih

LUD Literatura, zbirka Prišleki, 2019, t. v., 162 str., 19 €, JAK

V prvi kratkoprozorni zbirki Ane Svetel (do sedaj je objavila zbirko poezij *Lepo in prav*) se srečamo z zgodbami o prevozih, kjer se za kratek čas (in delitev stroškov) v istem avtomobilu znajdejo neznanci. V njih se spoznavajo ljudje, ki se drugače ne bi in si delijo svoj osebni prostor in čas, odvisno od oddaljenosti od kraja A do B. Če ste že kdaj potrebovali tak prevoz, potem si lahko predstavljate, da se v takih situacijah lahko zgodi vse mogoče. Avtorica je z raznolikostjo prigod in protagonistov ter sočnim pripovednim jezikom poskrbela, da ritem branja nikakor ne upada. S tem je dosegla, da se delo v javnosti predstavlja, kot nekakšen prerez ali ogledalo družbe, saj se v njem srečujemo z nevoščljivostjo, pohlepnostjo, ignoranco, na drugi strani pa tudi z iskrenostjo, srčnostjo in radodarnostjo. Značilnosti slovenskega okolja se tako prepletajo s

čisto univerzalnimi temami, kot so ljubezen, smrt, odraščanje, bolezen, prijateljstvo in druge. Tako kot je uporaba prevoza v realnem življenju pogosto loterija, je tudi v zgodbah podobno – neznanci pristanejo skupaj in nato morajo nekako zapolniti tišino vozečega avtomobila. Ana je večkrat tudi sama uporabila »prevoze« in bila pri tem kot etnologinja aktivno udeležena pri opazovanju svojih sopotnikov. Sicer same zgodbe ne temeljijo na resničnih dogodkih, vendar so s svojo slučajnostjo in čisto prepričljivostjo videti, kot da so resnične (razen zgodbe *Nevidna*, ki vsebuje fantastične prvine). Najboljše pri njih pa je, da presenetijo s svojimi konci, ki so večkrat nepričakovani. In ravno to nas kot bralce navduši. Le kdo rad bere zgodbe, za katere je jasno, kako se bodo končale? Naj vam ne bo žal vzeti zbirke v roke, saj je knjiga po obsegu ravno pravšnja za čas, ki ga po možnosti preživite na poti. > URŠKA BRAČKO

Milan Matos je legenda slovenskega knjižnega založništva, ki je vso svojo delovno kariero posvetil razvoju založbe Mladinska knjiga, iz katere se je po skoraj dveh desetletjih vodenja in skoraj štirih desetletjih tamkajšnjega dela umaknil sredi leta 2009. Ob odhodu v pokoj mu je Srečko Mrvar, direktor založbe Učila, dal za popotnico tri tuje založniške biografije, da bi tudi Matosa spodbudil k pisanju založniških spominov. Deset let kasneje je Milanu Matosu pri založbi Učila izšla knjiga *Hiša velikih zgodb*, ki je mešanica osebnih memoarov in poslovnega življenjepisa, kar je precej unikatno za slovenski knjižni prostor, zato smo ob izidu knjige seveda morali z njenim avtorjem opraviti krajši pogovor.

»Posel, prežet s poslanstvom, tveganjem in užitkom novega.«

MILAN MATOS

HIŠA VELIKIH ZGODB

Učila International,

2019, t. v., 347 str., 29,90 €

Bukla: Po dolgem pričakovanju je naposled izšla vaša knjiga *Hiša velikih zgodb*. Kako se tokrat kot avtor počutite ob njenem izidu?

Matos: Vznemirjeno in pomirjeno, ker je pomemben projekt končan. Vesel sem, da je vsaj nekaj velikih zgodb zapisanih, ker so vredne, »da gredo v skrinjo spomina, ker ob hitrem teku časov in krhkega spomina ljudi lahko izgine to, kar smo naredili,« kot je zapisano v darovnici Bertolda Andeškega iz davnega leta 1228 v cerkvi v Rosalnicah.

Bukla: Se vam knjižni posel zdi še vedno najlepši na svetu? Zakaj?

Matos: Še vedno. Je čudežno spreminjanje idej, zamisli, spoznanj v obličnost, ki je dosegljiva mnogim, preko meja časa in prostora. In vse je tudi posel, prežet s poslanstvom, tveganjem in užitkom novega. Od ideje do posebnega predmeta, ki nastopa na trgu, je podvržen zakonitostim ustvarjalnosti in trga. Ni lahko, je pa lepo. Vsaka nova knjiga je kot rojstvo novega človeka, skrivnost in enkratnost.

Bukla: V Mladinski knjigi (MK) ste preživeli skoraj štiri desetletja, obnem pa je to edina velika založba od tistih, ki so nastale po koncu druge svetovne vojne in ki še danes izdaja knjige ter je pomemben igralec na slovenskem knjižnem trgu (DZS se je namreč umaknila iz knjižnega založništva, Cankarjeva založba pa je že dolgo priključena MK). Zakaj mislite, da se je to zgodilo?

Matos: Vse se spreminja, tokovi časa preoblikujejo vse. Spremembe v teh desetletjih so bile silovite, od političnih, gospodarskih do tehnoloških. In nič ni stalnega. Pred samostojnostjo smo imeli bolj ali manj stalen nabor založb. Približno 25 pomembnejših. Tudi tedaj so nekatere poslovale uspešneje od drugih, nekatere so rasle, druge nazadovale. Globoko pa sem prepričan, da je daleč najpomembnejši dejavnik v vseh primerih in časih človek. Torej ljudje, zaposleni, najbolj pa je pomembno, kako deluje vodilna ekipa. Ima ideje, uvid, vizijo, vodstvene sposobnosti, ima pogum in voljo. Je učljiva, motivirana, odgovorna in poštena. Samo od ljudi je bilo in je odvisna uspešnost vsake organizacije. Druge danosti so za vse bolj ali manj enake. In v Mladinski so bili k sreči pravi ljudje.

Bukla: Se vam zdi, da je glede na današnje stanje lastninjenje slovenskega knjižnega založništva ustrezno potekalo?

Matos: Lastninjenje je bilo edinstven in zahteven postopek, ki še vedno ni v celoti končan. Bil je nujen, a pomanjkljivo pripravljen, še manj pa nadzorovan. Zakonodaja je bila luknjičava, razumevanje nepopolno, koncepti vprašljivi. Veliko priložnosti za zlorabe, izigravanje. Tudi zaradi tega Slovenija ni napredovala tako, kot bi morala. Podobno je bilo tudi v založništvu. Težko razumem, da so izginile skoraj vse »stare« založbe, da se niso znašle v novih časih. Niso se prilagodile. A nov čas je prinesel nove založbe, ki so z novim zagonom stopile na trg. Pri lastninjenju je bilo veliko naivnih pričakovanj, neznanja in tudi manipulacij. Za MK je ta zgodba pomenila skoraj

desetletno ukvarjanje in zapletanje s konkurentom in institucijami. Vendar je novo okolje pomenilo tudi pomembno konsolidacijo v založniški dejavnosti in tudi knjigotrstvu ter papirništvu, ki je z njim povezano. Brez lastniškega povezovanja vsaj v primeru MK ne bi bilo tako, kot je. Ne verjamem, da bi se knjigotrstvo na lokacijah, tako bivše MK Trgovine, Cankarjeve založbe in Grafike Soče, sploh ohranilo. Ne bi imeli ključne knjigotrske mreže 50 knjigarn MKT.

Bukla: Kronologija vašega dela v MK se bere kot prava menedžerska biografija: ustanovitev Sveta knjige in težave pri njegovi vzpostavitvi, nakup logističnega centra, priključitev MKT in drugih podjetij, prodor na tuje trge, pomembna vloga na Hrvaškem itn. Kako bi opredelili razmerje med vodjem takšne knjižne založbe, kot je MK, in delovno skupino, ki potem izvede zastavljene načrte? Kako pomembno je bilo v vaši karieri eno in drugo?

Matos: Še sam ne vem, kako se je vse dogajalo. Zdi se mi čudežno, toliko izzivov in toliko neverjetnih, uspešnih projektov. Vse je splet naključij, predhodnikov, idej, ki so jih razvijali že drugi, in predvsem predanosti in vztrajnosti, iskanja idej, večnega hrepenenja po boljšem in lepšem, po novem. In najpomembnejše: ekipe predanih žena in mož, njene pestrosti, različnosti in iskrene pripadnosti knjigi in revijam; profesionalnosti urednikov, prodajnikov, finančnikov, informatikov, knjigotrzcev, podpornih služb itn. Njim gre zasluga za dosežke. Veselil sem se njihovega razvoja, rasti, uspehov, tako poklicnih kot človeških. Skušali smo igrati pošteno in dolgoročno. Desetletja smo rasli, uspešno poslovali, širili program in prostore dejavnosti. Pred desetletjem smo delovali v 6 državah, v 14 podjetjih in v Skupini nas je bilo skoraj 1700. Voditelj mora hoditi pred vsemi, z vizijo, navdušenjem in energijo, da opolnomoči sodelavce. Potem je vse v njihovih rokah. Za nas je bil dobiček posledica naših prizadevanj, ne pa cilj. Le tako ima pravo vrednost.

Bukla: Bi, če bi čas lahko poljubno vrteli nazaj, katero od poslovnih potez odigrali drugače? Katero?

Matos: Tudi napake spadajo k poslu. Samo tisti, ki ne dela, ne dela napak. Napaka ni problem, če se ne ponavlja. Konkretno pa npr. naš vstop v Bolgarijo. Nekaterih stvari se ne da kopirati, danosti so popolnoma druge.

Bukla: V knjigi pišete, da se je za slovensko knjigo vedno zdelo, kot da je v krizi, a vendar da tako hudo, kot se vam zdi sedaj, še ni bilo. Kakšno prihodnost napovedujete slovenski knjigi?

Matos: Spomnim se, da smo ob koncu leta rekli: »Letos je še šlo, a prihodnje leto bo nemogoče težko.« In tako štiri desetletja. Res pa je, da so danes stvari bistveno drugačne. Nakupe knjige je v neki meri zamenjala izposoja, branja ni več, raje manj, nakupov za knjižne police je manj, v stanovanjih je vse manj polic, ekrani so vse večji itd. Nekoč smo verjeli, da bo bralcev vse več ob povečani izobrazbi, danes ima četrtnina prebivalcev terciarno stopnjo, šestkrat več kot pred pol stoletja, a branja, nakupov pa ni toliko več. In ob vsej pestrosti ponudbe skoraj ni več knjig, ki bi šle z naklodo v tisoče. Le ob takih nakladah založniki lahko uspevajo.

V knjigo pa še verjamem, verjamem, da nihalo niha iz ene skrajnosti v drugo. Mislim, da svet, naša civilizacija brez knjig in branja ne more obstati. Pa tudi posameznik brez knjige ne more polno živeti. Samo rastoči družbeni proizvod nas ne more osrečiti in zadovoljiti.

Bukla: Lahko znižan davek na knjigo prispeva k obnovitvi slovenskega založništva? Kako bi se po vašem mnenju slovenski knjigi najbolje pomagalo?

Milan Matos

Matos: Vsekakor je znižana stopnja DDV dvojno dobro, moralna podpora tisku, založništvu in tudi neposredno materialno izboljšanje. Olajšanje bo finančno skoraj enako že obstoječim podporam založnikom. Ukrep pa je tudi najbolj pravičen, velja za vse v dejavnosti in ni potrebno nobenih natečajev in komisij, lobiranje in zamer pri delitvah sredstev.

Bukla: Kako gledate na obnovljeno zanimanje za domače avtorje? Med desetimi najbolj prodajanimi knjigami lanskega leta pri našem največjem knjigotrštvu je bilo kar pet domačih naslovov ...

Matos: Zdi se mi samoumevno spoznati sebe, svoj bližnji svet, to življenje je najbolj zanimivo. In dobili smo domače pisce, ki znajo, in zgodbe, ki vlečejo. Tudi širni svet je gotovo zanimiv, bogat, a tokrat pri uspešnicah vsakega pol. Hura za slovensko knjigo. To je spodbudno znamenje.

Bukla: Kaj bi svetovali nekemu, ki razmišlja, da bi se kot podjetnik spravil na založniško pot? Bi mu v sedanjih časih priporočili ta poklic?

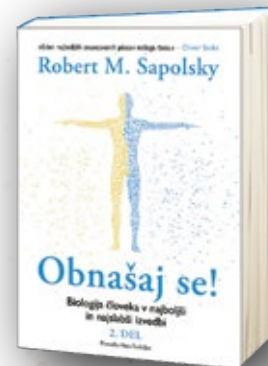
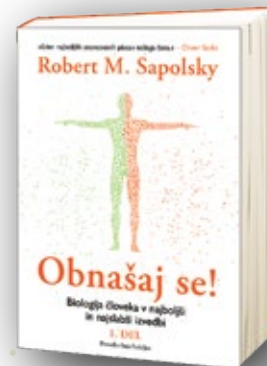
Matos: V knjigi imam misel R. Whitlocka iz leta 1654, ki pravi: »Knjige so najboljši posel življenja, poklicno delo z njimi daje večjo nagrado kot katero drugo delovanje.« Ta misel pove vse. Biti založnik je najlepši posel. Vsekakor pa ni najlažji. To delo je splet vseh drugih poslov, založnik je človek poguma in odločitev, dela na področju duha, umetnosti, ustvarjalnosti, z drugo nogo pa je v čistem poslovnem svetu, svetu prodaje, financ, spoznati se mora na pogajanja, vodenje, informatiko, delo z zahtevnimi ljudmi, logistiko in drugo. Nikoli ni dolgočasno, je pestro, in še polno tveganj in pričakovanj.

Komur je knjiga vrednota in ima nekaj smisla za vse prej povedano, naj poskusi. Vedno se da uspeti. Imeti mora le pravo srce in trezno glavo.

Bukla: Spoštovani Milan Matos, hvala za te navdihujoče misli in vso srečo tudi naprej!

»Eden najboljših znanstvenih piscev našega časa.«
– Oliver Sacks

»Čudovito napisano delo o biologiji moralnosti.«
– Jonathan Haidt

Robert M. Sapolsky **OBNAŠAJ SE!**

Biologija človeka v najboljši in najslabši izvedbi

Delo je izšlo v dveh knjigah.

Neurobiolog, primatolog in antropolog Robert M. Sapolsky v knjigi *Obnašaj se!*, svojem najbolj domišljenem delu, ki je nastajalo več kot desetletje, s prepletanjem različnih znanstvenih ved raziskuje človeško vedenje. Rezultat je ena izmed najbolj navdahnjenih in celostno zastavljenih knjig o človekovem obnašanju.

Nassim Nicholas Taleb **TVEGATI LASTNO KOŽO**

Skrite asimetrije v vsakdanjem življenju

»Taleb je v zvezi s tveganjem orakelj s skoraj božanskimi lastnostmi.« – Financial Times

Steven Pinker **RAZSVETLJENSTVO ZDAJ**

V zagovor razumu, znanosti, humanizmu in napredku

»Skrbna in jasna.« – Jordan B. Peterson

»Moja nova najljubša knjiga.« – Bill Gates

Naročila sprejemamo: • 01/520 18 39

• knjigarna@umco.si • na spletni strani: www.buklo.si

Knjige založbe UMco so na voljo tudi v boljše založenih knjigarnah.

TJAŠA KOPRIVEC VUGA

TU JE MOJ ONKRAJ

Sanje, 2019, m. v., 84 str., 30 €, JAK

Nova pesniška zbirka Tjaše Koprivec Vuga je prav posebna, saj jo je umetelno oblikovala Barbara Ogrič Markež. Robovi listov so nazobčani kot pri znamkah, v zavihku pa najdemo zgoščenko, na kateri lahko ob glasbeni spremljavi poslušamo avtoričino branje nekaterih pesmi iz zbirke, in t. i. pesemski prt, ki je v bistvu manjši plakat, na katerem so izrisani temno sivi vrtinci. Če prt položimo pod knjigo, kot veli njegovo ime, pride do posebnega kontrasta, saj je knjiga nežno rožnata, že skoraj zbledela. In čeprav pesnica nekje zapiše, da se v rožnato pobarva negotovo in nelagodno, je zbirka vse prej kot taka; intimna, nežna in eterična poezija s povzdignjenim jezikom, asonancami, aliteracijami in spokojnim pesniškim ritmom prepričljivo in svojstveno spregovori o tem, kaj pomeni biti midva. > VERONIKA ŠOSTER

MIKLAVŽ KOMELJ

STIGMATIZACIJA

Goga, 2019, m. v., 113 str., 24,90 €, JAK

Dvanajsta pesniška zbirka Miklavža Komelja je logično nadaljeva njegovega opusa, sploh knjig *Minima impossibilia* (2016) in *Liebestod* (2017), saj pogloblja in dodatno raziskuje nekatere že obdelane motive, predvsem smrt. Komelj tematizira stik med človekoma, predvsem njegovo odsotnost in nezmožnost, kar ustvarja svojstveno napetost. Verzi v zbirki so zelo kratki, večinoma obsegajo po le eno besedo, kar ustvarja prepoznaven, odsekan ritem, pa tudi negotovo in usodno vzdušje. Mrtvi uporabljajo mobilne telefone, duhovi se oglašajo, lasje se naelektrijo, plastične vrečke so duše, dež je boben. Ljudje odmetavajo sence – zdi se, kot da se z vsako pesmijo posebej meje jezika in sveta zrušijo in nato med verzi ponovno vzpostavijo le zato, da jih lahko na koncu spet sesuje v prah, kar je tudi sicer ena izmed največjih kvalitete njegove poezije. > VERONIKA ŠOSTER

MIROSLAV KOŠUTA

LJUBEZNI TO PESEM

ilustracije: Damijan Stepančič
Miš, 2019, t. v., 143 str., 29,95 €

Miroslav Košuta je pesnik Krasa in Trsta, morja, burje, kamna, zemlje, soli, oblakov, ptic in ljudi, vsega drobnega in velikega, kar se je vanj zapisovalo od otroških let dalje in v njem

odzvanja, kot se nizajo trenutki življenja. Kako pri pesniku, ki je ustvaril tako bogat in raznolik opus, narediti izbor pesmi od prvih korakov do zrelih stopinj? Dr. Igor Saksida se je uredniške naloge lotil modro. Izbral jih je na podlagi osebnega videnja pesnikovega sveta, kot pove v poglobljeni spremni besedi, vendar šele potem, ko je skrbno prebral prav vse njegove pesniške zbirke, za mlade in manj mlade bralce, vse izbore njegovih pesmi in tudi knjigo epigramov. Med petstotimi jih je izbral sto in jih razporedil glede na osrednjo temo. Kaj pesmi v razdelkih družijo, je prepuščeno bralcu. Verze dopolnjujejo, nadgrajujejo, postavljajo v nov kontekst, komentirajo in aktualizirajo imenitne ilustracije Damijana Stepančiča. > MAJA ČREPINŠEK

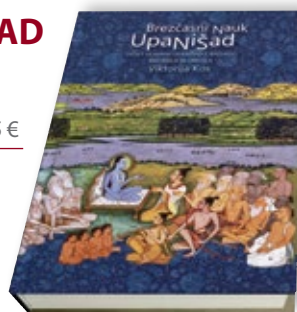
BREŽČASNI NAUK UPANIŠAD

Deset glavnih upanišad z razlago

prevod in urejanje: Viktorija Kos

Društvo Razcvet zavesti, 2020, t. v., 412 str., 35 €

Upanišade so najboljše poznane delčke indijske vedske tradicije, duhovnega in delno tudi akademskega izročila, na katerem temeljita kultura in religija hinduizma. Pri nas najdemo nekaj necelovitih prevodov, ki se jim pridružuje najbolj temeljita verzija v knjigi *Brežčasni nauk upanišad*. Tokrat je pred nami vseh deset glavnih upanišad, ki jih je iz angleščine in s primerjanjem v sanskrtu prevedla Viktorija Kos ter jih opremila s svojimi razlagami. Teksti in avtoričina pojasnila se oblikovno malce razlikujejo, navsezadnje so izvorna besedila dovolj kakovostna, da ob razumljivosti, ki jo posedujejo, širijo najgloblji človeški zanos tudi sama po sebi. Upanišad drugače pomeni »usesti se dol« (k učitelju in mu prisluhniti), zato so izpisane v dialogih, v katerih se učenec z vprašanji odpre učitelju, ki ga za nadrejenega dela zgolj življenjska modrost, nikakor pa ne položaj kot tak. »Atman je spodaj in prav tako zgoraj. Je spredaj in zadaj. Je na severu in jugu. Atman je vse to.« > ŽIGA VALETIČ

BARVITI SVET SLOVENSKE POEZIJE

izbor in ilustracije: Eva Fürst
Miš, 2019, t. v., 39 str., 19,95 €

Pričujoča knjiga je nekaj posebnega, saj gre za zbirko znanih slovenskih pesmi – narejena je kot pobarvanka. Vsako pesem obdajajo filigranske, podrobne in izpopolnjene pobarvanke, ki izhajajo iz pesemskih motivov (na primer rečni tok pri Gregorčičevi *Soči*, klasje pri Vodnikovi *Ilijadi oživljeni*, novomeški trg z vodnjakom pri Kettejevi *Na trgu*) in jih lahko bralec po mili volji dopolni in obogati. Avtoričin namen ni didaktično podajanje pesmi, ampak želi bralca spodbuditi k ustvarjalnosti ob branju dobre poezije, saj za vsako pesem, ki ji očitno nekaj pomeni, ustvari edinstveno pobarvanko, ki bralca stimulira, zaposli z barvicami ali flomastri, a konec koncev tudi sprosti. Komunikativen in odprt način knjige spodbuja k branju poezije in obenem sporoča, kako lahko poezija pobarva naš svet, če si le vzamemo čas zanjo. > VERONIKA ŠOSTER

KAHLIL GIBRAN

NORI MOŽ/ ZEMELJSKI BOGOVI

prevod: Žiga Valetič

Grafični atelje Zenit, 2020, m. v., 132 str., 14 €

Nori mož je bila prva zbirka zgodb (in nekaj pesmi), ki jo je Kahlil Gibran, libanonski pesnik in slikar, priseljen v Združene države Amerike, v začetku prejšnjega stoletja napisal v angleškem jeziku. Njegovo življenje je bilo polno preizkušenj in smrti bližnjih, ki so kot migranti umirali v ZDA zaradi posledic revščine. Kratko, a pomenljivo delo je izšlo pet let pred znamenitim *Prerokom*, ki so ga v drugi polovici stoletja prevedli v praktično vse svetovne jezike. Gibran, ki v svojem opusu spaja najboljše od krščanske in islamske duhovne tradicije (ko je študiral arhitekturo v Parizu, je naredil načrt za cerkev, ki bi bila gostoljubna do pripadnikov obeh ver), pa ni bil le pisatelj, pesnik in duhovni aforist, temveč tudi tankočutni slikar. Nova izdaja *Norega moža*, ki je bil v slovenščino prvič preveden pred več kot dvajsetimi leti, tako vsebuje črno-bele reprodukcije skic in slik, zgodbam pa se na koncu pridruži dialoška igra *Zemeljski bogovi*, kjer trije nečimrni bogovi na nebu preudarjajo, kaj narediti z mladima zaljubljenca. > BETI HLEBEC

dr. Manca Košir

LUCIJA STUPICA

TOČKE IZGINJANJA

LUD Literatura, 2019, t. v., 71 str., 19 €, JAK

Od pesničine zadnje zbirke *Otok, mesto in drugi* je minilo malo več kot desetletje, tudi v novi zbirki pa ostaja Lucija Stupica ena najprepoznavnejših slovenskih pesnic. Razmišljujoče in mehko-bne pesmi obujajo družinske spomine, od onih, ki segajo v čas njenih prednikov, do teh, ki priklicujejo njeno otroštvo ali sedanjo družinsko intimno na daljnem severu. Utvaro, da bo zapisano za vedno iztrgano pozabi, razblini že avtorica sama, ki zapiše, da jezik »nikoli ni bil zmožen ubesediti stvari takšnih, kot so«. A ne gre za zapredenost v kokon. V prostor intime ves čas vstopata narava (z neizprosno temino ali preobiljem svetlobe) in zunanji svet, ta razmišljanja pa so ubesedena izrazito subtilno. V pesmi *Pisma in glasovi* zapiše: »[...] zamolkel takt / prepolni čolni / ... novi čevlji / na obali / zagotovo – / neizogibno –« Poezija vsakdana, izpisana v pre-mišljenem in občutenem jeziku. > KRISTINA SLUGA

VANDA ŠEGA

ODPOTOVANJA

Celjska Mohorjeva družba, 2019, t. v., 101 str., 19,50 €

Odpotovanja so pesmi potovanja srca v nam neznano, od koder se vračamo v spomin, ker »Smrt ni konec ... / Ni tema in tišina ... / Ni nič!« Zbirka tenkočutnih, nežno intimnih pesmi,

ubesedi besede, zamolčane v globokem pogledu, domišljene v samotni ednini. Pripoveduje o šepetu dežja ob mraku, o oblakih, ki jezdijo nad jezerom, in o semenih pesmi, ki jih zasejejo valujoči travniki misli. Otožno šepetajo o hrepenenju izgubljene dvojine, o domu, ki je le še hiša, o času, ko se misli oblečejo v jesen. In vendar se hkrati poljubljajo z življenjem, sladke kot ledene jagode, nežne kot barvni sklad oblikovanja knjige. Pod elegantnim tiskom, v katerem lebdijo pesmi, plešejo sence trsja in visokih jezerskih trav pesničinega ljubljeneega cerkniškega jezera. Šepetajo o večnem krogu nesmrtnosti in tihem talismanu ljubezni. Samo ljubezni! Veliko ljubezni! > MAJA ČREPINŠEK

BLAŽ IRŠIČ

ČLOVEK POD LUNO

LUD Literatura, zbirka Prišleki, 2019, t. v., 81 str., 19 €, JAK

Iršičev prvenec *Poezija za avtomehanike* je pred štirimi leti vnesel nov duh v mlado slovensko poezijo. Tako med kritiki kot bralci dobro sprejeta zbirka je doživela ponatis in bila nominirana za Jenkovo nagrado. Tudi sama sem o njej pisala z naklonjenostjo in z zanimanjem pričakovala avtorjevo naslednjo knjigo. Glavne prvine prvenca so še vedno tu: lirski subjekt je še zmeraj neprizanesljiv opazovalec svojega vsakdana, v katerega prodirajo hipni miselni drobci kot odsev zunanjega sveta, simbolov in ikon zahodnjaške pop- in subkulture. Tudi jezik je še vedno neposreden, našpičen, le da ga sedaj tu in tam blažijo resnobnejši toni. Opazna razlika je dolžina pesmi; prevladujejo daljše, ki pa jim (pre)večkrat umanjata premišljen vsebinski lok in konstantna moč pesniških podob. Kar najbolj pogrešam, so kratke pesmi, ki jih je tokrat le za vzorec. Ravno v teh se namreč najbolj razmahnejo avtorjeva humorna lucidnost, provokativnost in predvsem pesniška svojskost. > KRISTINA SLUGA

WISŁAWA SZYMBORSKA

RADOST PISANJA

Izbrane pesmi

prevod: Jana Unuk

Mladinska knjiga, zbirka Nova lirika, 2019, t. v., 544 str., 34,99 €

Konec minulega leta se je zgodil velik dogodek. V prestižni zbirki Nova lirika je izšla posebna izdaja zbranih pesmi Nobelove (1996) nagrajenke, velikanke poljske poezije, Wisławe Szymborske (1923–2012). Moj poklon založbi in predani sijajni prevajalki Jani Unuk za ta žareči knjižni utrinek, ki ne ugasne!

Kaj je poezija, je vprašanje, staro kot poezija. Znan slovenski poet je rekel:

»Prava poezija je samo tista, ki poje o Erosu, Thanatosu in Bogu.« Szymborska je puhnila cigaretni dim na take definicije in izjavila, kar rečejo največji že od pradavnine: »Ne vem.« Ta »ne vem« poganja njeno pašo pogleda po povsem vsakdanjih travnikih bivanja in najdeva besedne zveze, kakršnih še ni bilo. Ker je nav-dih-njena. Kot je povedala v govoru ob podelitvi Nobelove nagrade: »Navdih ni izključno privilegij pesnikov ali umetnikov sploh. Je, bila je, vedno bo skupina ljudi, ki jih vodi navdih. To so vsi tisti, ki si delo izberejo zavestno in ga opravljajo z ljubeznijo in domišljijo. So takšni zdravniki, so takšni pedagogi, so takšni vrtnarji in še sto drugih poklicev. Njihovo delo je lahko neprekinjena pustolovščina, če le znajo najti v njem vedno nove izzive. Kljub naporom in porazom se njihova radovednost ne ohladi. Iz vsake takšne uganke jim vzleti roj novih vprašanj. Navdih, kar koli že je, se poraja iz neprestanega 'ne vem'.« Karkoli bi že pomislili o tem svetu, o tem teatru našem, je rekla, začudenja vreden je. Zato je svoj govor sklenila takole: »V govorici poezije, kjer se vsaka beseda pretehta, ni nič več običajno in normalno. Noben kamen in noben oblak nad njim. Noben dan in nobena noč za njim. Predvsem pa nikogaršnje bivanje na tem svetu.« Zato bodo imeli po njenem pesniki vedno veliko dela.

Da nastopa velika zadrega, če te kdo vpraša, kaj si po poklicu, pa rečeš, da si pesnik, je rada povedala. Kakšna bi ta zadrega šele bila, če bi gospa Wisława Szymborska odgovorila: Moj poklic je radovednost in užitek. To dvoje jo temeljno označuje in zato vse radovedneže in užitkarje besed nagovarja silno, strastno, ah! In lepota – pa smo pri Bogu! bi vzkliknil prej omenjeni poet – ki vse osmišlja. Vermeer, ena njenih najkrajših pesmi, približe: *Dokler ta ženska iz Rijksmuseuma / v naslikani tišini in zbranosti / mleko iz vrča v skledo / dan za dnevno preliva, / si ne zasluži Svet / še konca sveta.*

Prva pesem, objavljena 14. 3. 1945, govori o iskanju prave besede. Išče vsakdanjo pogovorno besedo. Da bi takrat po vojni izrazil grozo krvi, ki je stekla, množičnih grobov in zidove ječ. *Nemočna je naša govorica, / njeni zvoki bežni – ubogi. / Iščem z naporom misli, / iščem to besedo – / pa je ne morem najti. / Ne morem. Zadnja (v knjigi) ogleduje žuželke, da bi strnila svoja spoznanja: *Vidijo te od blizu čeprav si daleč / ali od daleč čeprav si blizu. // (...) nobenega poslanstva samo bivanje / imajo te za nič / (...) // Primerilo se je življenje / to je nekaj zelo pomembnega / toda minuta je del večnosti. Kot zapiše že v svojih zgodnjih pesmih o poeziji: *Nobene patetike. Solzavih besed. Hip sveta: tišina ne čaka. / Hrup sipa kot pesek skozi okno. / Nobene lirike. / Za kamne in sanje.***

Kar Wisława Szymborska pogleda, ji spre-govori, in če ima pri roki svinčnik in papir ter pohiti, da ujame besede nav-diha, nastane nepozabna pesem, radoživa, igriva, humorna, redko žalostna, vedno pa vzneta od začudenja: *Prav iz začudenja / potreba po besedah vstaja / in glej vsaka pesem / se imenuje Začudenje.* Branje za vse trenutke na ogrlici večnosti, ki se požvižga na prostor in čas, ker gre skozi in čez. Naravnost v začudeno odprto srce.

ALENKA VELER – UREDNICA IN PREDSEDNICA ŽIRIJE MODRA PTICA

»Na natečaj je prispelo 42 rokopisov 28 avtoric in 14 avtorjev. Žirija je prebrala kar nekaj pustolovskih in fantastičnih romanov, večina je bila problemskih. Tematsko so prijavljena dela zelo raznolika. Avtorji in avtorice pišejo o življenju sodobnih mladostnikov, njihovih stiskah in težavah, s katerimi se srečujejo tako med vrstniki kot v družini, vedno bolj pa so prisotne tudi teme, ki obravnavajo pasti uporabe družbenih medijev. Sodeč po izplenu natečaja bi lahko rekla, da se še vedno največ pišejo realistični, problemski romani, tesno za petami pa so jim fantastični,« je na začetku pogovora povedala Alenka Veler.

O nagrajencu in finalistih je odločala žirija v sestavi urednikov in urednic založbe Mladinska knjiga in Cankarjeve založbe: Alenka Veler (predsednica), Aljoša Harlamov (podpredsednik), Irena Matko Lukan, predstavnici MK Trgovine in sektorja Prodaja Katja Kovač in Tatjana Stojič ter Bojan Švigelj, glavni urednik založbe Mladinska knjiga.

Bukla: Ali natečaj Modra ptica uresničuje svoj namen in poslanstvo?

Veler: Z natečajem smo zelo zadovoljni. Doslej smo razpisali tri za mladinski roman in na vsakega od njih prispe več rokopisov, ti so tudi vedno bolj kakovostni, zato delo žirije ni preprosto. Mnoga od prispelih del obetajo, da lahko iz njih nastanejo dobri romani. O tem priča tudi izplen prejšnjih natečajev*: prvi (2013) je dal tri romane, izkupiček drugega (2016) pa je kar šest knjig – izšla je zmagovalka, vse finalistke in kmalu bomo izdali še

drugi roman iz bere rokopisov, ki so obetali, niso pa bili uvrščeni med finalistke. Založba s tem uresničuje enega od ciljev natečaja: pridobili smo kakovostne rokopise, ki so v veliki večini dobro sprejeti tako med bralci kot v strokovni javnosti, ki jim namenja nagrade in nominacije. Obenem je založba bogatejša še za tri avtorice in tri avtorje, s katerimi pred tem nismo sodelovali, nekateri pa za mladino še niso pisali. Rastoči delež uveljavljenih avtorjev kaže na to, da je nagrada v našem prostoru pridobila ugled in kredibilnost, ob tem pa je zelo pomembno še dejstvo, da se ob podelitvi vsake modre ptice za mladinski roman fokus obrne na poročanje o mladinski književnosti, za katero po navadi v splošnih medijih ni prostora.

Bukla: Kako ste zadovoljni z letošnjimi finalistkami in kaj lahko nestrpni bralci pričakujemo?

Veler: Veselimo se del vseh letošnjih finalistk in zmagovalke. Dobili smo otroško pustolovko, brezkompromisen, pomemben problemski roman, nenavadno mešanico realizma in fantastike, še en klasični problemski roman ter fantastično ljubezensko zgodbo, predstavnico žanra, ki se med mladimi zelo bere, v slovenščini pa skorajda nimamo omembe vrednih del. Simone Semenič, avtorice zmagovalnega romana, ne poznamo kot pisateljice za otroke, ampak prepričana sem, da bo njeno *Skrivno društvo KRVZ* pustilo trajnejšo sled v slovenski mladinski književnosti. Sem pa prepričana tudi, da bo iz tega natečaja zagotovo nastala še kakšna knjiga poleg teh, ki so bile uvrščene v finale, in se veselim dela z avtorji in avtoricami.

Finalistke nagrade modra ptica za najboljši izvirni mladinski roman

SIMONA SEMENIČ – DOBITNICA NAGRADE MODRA PTICA 2020

Bukla: Po bogatem dramskem opusu ste se lotili pisanja proze in takoj prejeli nagrado – kakšni so občutki in predvsem kakšna je razlika med pisanjem enega in drugega?

Semenič: Moram reči, da sem se proze lotila že pred dramskim opusom. Po podelitvi nagrade sem v svojem računalniku preverila, kateri je najzgodnejši datum datotek, v katerih so osnutki romana *Skrivno društvo KRVZ*, in ugotovila, da sem ga začela pisati maja 2009, če ne že prej. Prvo verzijo sem končala decembra 2010.

Sicer pa sem od nekdaj želela pisati prozo, v najstniških letih sem pisala kratke zgodbe, hodila sem na delavnico JSKD pod mentorstvom Lojzeta Kovačiča. Potem me je pot zanesla drugam, ampak želja po pisanju proze, predvsem romana, je bila vedno prisotna.

Nagrade sem zelo vesela, pomeni mi vzpodbudo k pisanju proze, morda se je bom zdaj res lotila.

Razlika med pisanjem dramatike in proze je v misli na naslovnika. Ko pišem dramatik, se ves čas ukvarjam z gledališkim medijem. Vsako situacijo v svojih dramah preizprašujem z različnih vidikov uprizoritve in poskušam predvideti različne uprizoritvene možnosti. Pri pisanju romana tega nisem počela, sem si pa namesto odra bolj intenzivno predstavljala bralca, pri pisanju prve verzije svojega starejšega sina, pri pisanju zadnje verzije pa svojega mlajšega sina. Zamislila sem si, kaj bi jima bilo zabavno, kaj bi jima bilo vznemirljivo, in sem temu sledila.

Bukla: Zakaj ste se odločili kandidirati na literarnem natečaju Modra ptica za mladinska dela in kako ste izvedeli zanj?

Semenič: Prvič sem kandidirala že s prvo verzijo tega romana leta 2012. Ne spomnim se, kako sem izvedela za natečaj.

Bukla: Se vam zdi, da natečaji in posledično nagrade spodbujajo mlade in nove pisce k ustvarjanju ali mora biti za pisanje kak drug motiv?

Semenič: Mislim, da natečaji in nagrade niso in ne morejo biti edini niti največji motiv za pisanje, vsekakor pa so pomembna vzpodbuda tako za neveljavljene kot tudi za uveljavljene pisce. Finančna nagrada pri samozaposlenih ustvarjalcih velikokrat, žal, pomeni tudi pomemben vir dohodka. Ustvarjalec ima z nagrado tudi več možnosti, da prejme pisateljsko štipendijo, rezidenco ali kaj podobnega. Ampak tudi v primerih,

Simona Semenič

kjer nagrade ne prinesejo finančne koristi, mislim, da so pomembna vzpodbuda.

Bukla: Kako oziroma kje ste našli zgodbo za svoj mladinski roman? Ga lahko na kratko predstavite? Kdo so junaki in kaj počnejo?

Semenič: Sin, ki je imel takrat osem let in je bil predan viteštvu, je želel, da mu napišem roman o vitezi. Ko sem začela pisati, me je zaneslo drugam. Glavni lik je tako postal Črt, mojemu starejšemu sinu je namreč ime Črtomir. Njegov najboljši prijatelj je Vid. Takrat še nisem vedela, kako bo ime mojemu drugemu sinu, odločala sem se med imenoma Vitomil in Kajetan, zato sta Črtova prijatelja Vid in Kaj. Če bi bila deklica, bi bila verjetno Iza-bela, tako je Kajeve sestra postala Iza. Štirje prijatelji najdejo skrivnostni zemljevid, ki jih popelje po Ljubljani. Tu je še zmaj in zmajeslovec dedi Konstantin in tudi marsikak nepridiprav, tako da dogodivščin ne manjka.

Bukla: Ste mama dveh odraščajočih otrok, spremljate, kaj in koliko mladi berejo danes? Se vam zdi, da je to dovolj?

Semenič: Moja sinova bereta zelo veliko, žal oba večinoma samo še v angleščini. Oba sta navdušenca nad fantastičnimi romani. Trudim se, da bi jima podtaknila tudi kako drugo literaturo, ampak moram priznati, da sem pri tem precej neuspešna.

Bukla: Kaj pa sami najraje berete in kdaj najdete čas?

Semenič: Med gledališko sezono berem predvsem čtivo, ki ga potrebujem za delo. To so drame udeležencev dramske delavnice, ki jo vodim v Trubarjevi hiši literature, dramatika nasploh, proza, strokovna literatura, ki je v zvezi z mojim pisanjem. Med sezono ne berem skorajda nič, kar bi ne bilo povezano z mojim delom. Branje zase si privoščim poleti. Zelo rada berem kriminalke, najraje imam Henninga Manklla pa tudi druge skandinavske piske in pisce. Ko preberem nekaj kriminalk in z njimi pridobim kondicijo za branje, kakor temu pravim, nadaljujem z vso mogočo literaturo. Od leposlovja do strokovnih knjig ali člankov, ki me zanimajo ali jih potrebujem za delo.

Bukla: Kakšni so vaši prihodnji ustvarjalni načrti? Nove drame? Leposlovje? Razmišljate o romanu za odrasle?

Semenič: Trenutno končujem novo dramo, potem pa si želim vzeti malo predaha od pisanja dram. Želela bi napisati še en otroški roman, po nagradi me k temu neutrudno priganja mlajši sin Vitomil. Razmišljam tudi o romanu za odrasle, nekaj osnutkov že imam, ampak se mi še ni uspelo resno spraviti k pisanju. Morda se bom zdaj.

MANKA KREMENŠEK KRIŽMAN – FINALISTKA**Bukla: Kako bi pa vi bralcem opisali svoj odnos do knjig in kaj vam pomenijo?**

Kremenšek Križman: Knjige zame pomenijo možnost premika v vzporedne svetove. Ti me spremljajo, dokler knjige ne odložim in marsikdaj še dolgo potem. Knjige mi predstavljajo svojevrsten užitek, ki ni nujno neposredno vezan na branje. Včasih namreč samo sedim pred svojo knjižno omaro in gledam hrbte knjig. Ob tem se velikokrat počutim, ne vem, če je to najbolj ustrezna beseda, bogato. Lebdeče. Knjige mi pomenijo tudi uspavanje. Branje je moj ritual pred spanjem. Brez nekaj prebranih strani težko zaspim. Z malo patetike lahko zase rečem: berem, torej sem.

Bukla: Zakaj ste se odločili kandidirati na literarnem natečaju Modra ptica za mladinska dela in kako ste izvedeli zanj?

Kremenšek Križman: Že dolgo pišem krajše tekste. Svoj čas sem pisala pravljice, v zadnjih letih pa pišem predvsem kratke zgodbe za odrasle. To mi leži. Ustreza mi na nekaj straneh skozi neko zgodbo priklicati čustvo, občutenje, razpoloženje, ki naj bi se, vsaj tako si domišljam, dotaknilo bralca. Po letih pisanja kratkih zgodb pa sem začutila potrebo, da se poskusim z daljšim tekstom, in ta roman je moj prvi. Glede natečaja Modra ptica mislim, da je v slovenskem prostoru, če vsaj malo spremljaš literarno dogajanje, že dovolj usidran in ga ni treba iskati z lučjo. Poleg tega gre za nagrado osrednje slovenske založbe in že zaradi njenega ugleda ima modra ptica »težo«.

Bukla: Ste svoj roman napisali prav zaradi natečaja ali ste ga zaradi natečaja samo dokončali?

Kremenšek Križman: In eno in drugo. Kot že rečeno se je v nekem trenutku pri meni pojavila želja po stvaritvi daljšega teksta. Obrisi dogajanja v romanu so obstajali že pred samo objavo natečaja. Ko je bil natečaj objavljen, sem se usedla za mizo. Prvič sem roman odposlala na natečaj pred štirimi leti, vendar tistikrat nisem bila uspešna. Tekst je moral odležati v predalu dve leti. Pred ponovno oddajo sem ga predelala, vnesla nove poudarke, nove elemente, druge odstranila, ga skratka obklesala.

Bukla: Kako oziroma kje ste našli zgodbo za svoj roman? Ga lahko na kratko predstavite? Kdo so junaki in kaj počnejo?

Kremenšek Križman: Po zgodbo, vsaj v grobih obrisih, mi ni bilo treba hoditi daleč. Imela sem jo doma, jo na neki način živela. Okvir je torej moja družina, ki pa sem jo seveda malo spremenila, ji veliko odvzela in marsikaj dodala. Imam hčerki, ki pravita, da sem prekopirala njune dialoge, način razmišljanja, želje in njun osnovnošolski milje. Pri čemer pozabita dodati, da je v glavni junakinji tudi nekaj mene same. Roman je napisan v obliki dnevniških zapisov devetošolke Lucije, ki mukoma zbira točke za umetniško gimnazijo. Šole namreč ne mara preveč, zanima jo le risanje. Vzporedno s tem preboleva nedavno smrt sestre, podobno kot smrt svojega otroka prebolevala tudi njena starša. Ker se o tem ne znajo ali ne zmorejo pogovarjati, ostaja v svojih občutenjih osamljena. Ob tem se sooča še z istospolno usmerjenostjo svoje najboljše prijateljice in prvo ljubeznijo.

Manka Kremenšek Križman

Njena mama, ki dela kot prostovoljka v begunskem centru (zgodba se dogaja leta 2015, ko je bila begunska kriza v Evropi na vrhuncu), nekega dne domov pripelje begunsko deklenco Suri. Lucija sprva čuti do begunke odpor, sčasoma pa deklčina prisotnost družino ponovno poveže. Problemski roman torej, ki se ukvarja z žalovanjem, odraščanjem, begunstvom.

Bukla: Ali se vam zdijo odrasli bralci zahtevnejša publika oziroma kakšne so razlike med pisanjem za mladino in pisanjem za odrasle? Je danes z mladimi bralci kaj drugače, kot je bilo v času vašega odraščanja?

Kremenšek Križman: Nehvaležno vprašanje. Vsak bralec je lahko zahteven, ne glede na leta. Bi pa rekla da, vsaj jaz, pri pisanju za mlade uporabljam manj pridevnikov, manj zastranitev, manj okraševanja, če hočete. Zdi se mi, da mora biti pisanje za mlade še bolj izčiščeno, na neki način bolj enostavno v smislu »manj je več«. In mora se dogajati. Mislim, da mladi bralci potrebujejo zgodbo, akcijo bolj kot odrasli.

Glede primerjave obdobja mojega odraščanja z današnjim časom lahko mirno rečem, da je to kot dan in noč. Način življenja mladih je drugačen. Danes je toliko medijev, vseh sodobnih nas obdajajo ekrani, možnost izbire raznorodnih vsebin je velika. To nas terorizira, težko se odklopimo. Postajamo površni in s slabo koncentracijo. Vsi, mladi in malo manj mladi. Moj vtis je, da si danes, če sediš v nekem kotu in bereš knjigo, že kar poseben.

Bukla: Vas bo to, da ste pristali med finalistkami Modre ptice spodbudilo k nadaljnjemu pisanju za mladino? Kaj so vaši prihodnji načrti v tej smeri?

Kremenšek Križman: Vsekakor ostajam zvesta pisanju kratkih zgodb. Seveda se bom še poskušala v pisanju daljših tekstov, vendar pa kakšnega mladinskega romana v tem trenutku nimam v mislih. Mogoče me bo domače dogajanje ali dogajanje pri sosedih še kdaj izzvalo, kaj vem.

LUNA J. ŠRIBAR – FINALISTKA**Bukla: Kako bi bralcem Bukle opisali svoj odnos do knjig in branja? Kaj in kako berete?**

Šribar: Berem, ja, ker je velik del življenja čakanje (v vrstah, pri zobozdravniku, na blagajnah, na avtobus ...), zato imam s sabo vedno knjigo, ki je ob takih trenutkih odrešitev. V tem vidim veliko večžitka in prednosti, kot jo ima zatopljenost v zaslonček mobilnika. Če slučajno kdaj pozabim knjigo, pa sem se že zalotila, da ob pomanjkanju drugega čtiva prebiram tudi požarne rede na stenah. Drugače imam rada skandinavske in južnoameriške pisateljice in pisatelje. Odkar pišem, veliko prebiram tudi slovenske. *Bestsellerje* vedno berem z zamikom, ko se poleže prah. Najrajši odkrivam pozabljene avtorje ali tiste, za katere se mi zdi, da niso dobili zaslužene javne pozornosti, čeprav so vrhunski. Ko odkrijem kak tak sladkorček, sem navdušena.

Bukla: Zakaj ste se odločili kandidirati na literarnem natečaju Modra ptica za mladinska dela in kako ste izvedeli zanj?

Šribar: Natečaj Modra ptica poznam že od prej, ker spremljam avtorje, avtorice, ki so bili v preteklosti nominirani. Sicer pa sem, ko sem začela

Luna J. Šribar

pisati, hitro odkrila, kaj vse je pri nas od literarnih natečajev na razpolago. To je poklicna deformacija še iz prejšnje službe, kjer sem bila v nevladnem sektorju kar »specializirana« za odkrivanje razpisov. Sicer imam rada natečaje, ker sem človek rokov. Dobro delujem pod pritiskom in pritisk je toliko večji, če je rok zunanji. Mislim, da sem bila na začetku pisanja novega romana, ko sem odkrila, kdaj je prihodnji natečaj, in sem si rekla: Oho!

Bukla: Kako oziroma kje ste našli zgodbo za svoj roman? Ga lahko na kratko predstavite? Kdo so junaki in kaj počnejo?

Šribar: Bistvo vsega je Grizolda. To je eno tako malce strašljivo in obenem simpatično ime, kar je tista zmes, ki jo imajo otroci in mladi radi. Ko sem bila otrok, sva si z Renato, mojo mamo, izmišljevali zgodbe. Ena izmed njih je bila o Grizoldi. Zgodbe se sicer ne spomnim več, je pa to ime ostalo vtisnjeno v meni in nekega dne priplavalo na plano. Napisala sem kratko zgodbo o Grizoldi in Mačku in junaka sta mi postala tako všeč, da sem si zaželela veliko več njune družbe. Glede na njuni imeni kaj drugega kot fantastični bitji ne moreta biti in tak je tudi njun svet. Živita v spreminjajoči se vili ob magičnem gozdu, kjer domujejo še druga bitja: zverklji, mančkini, Učka in Lintvernc. So nekakšni »elementali«, del narave, in vsak ima značilnosti določenega elementa (ognja, vode, zraka, zemlje). V mestu, kjer se dogaja socialnorealistični del romana, pa s svojim zapitim očetom živita revna deklica Elsa in njen najboljši prijatelj Roland, ki je iz premožne družine. Z risanjem slik po steni Elsinega kletnega stanovanja ustvarjata svoj vzporedni fantazijski svet in si na ta način lajšata tegobe vsakdanjega življenja, ki postaja vse težje. Dokler ju Rolandovi starši nazadnje ne ločijo, Elsa povsem preneha slikati in se začne njeno polzenje v pogubo. Rešitev je mogoča le z združitvijo stvarnega in fantastičnega sveta, kar pa bo od Else in Rolanda terjalo ogromno poguma, iznajdljivosti in ni nujno, da bosta zmogla.

Bukla: Kako je za razliko od *Starinarnice* (Mladinska knjiga, 2018), ki je za odrasle bralce ali vsaj bolj medgeneracijska, potekalo pisanje za mladino? Kaj je zahtevnejše? Kaj vam je ljubše?

Šribar: Zame to, ali pišem za odrasle ali za mladino, ni predstavljalo tako velike razlike. Spemembo pri odnosu do pisanja mi prinaša predvsem pisateljska kilometrina. *Starinarnico* sem kot prvenec pisala še bolj »zihersko«. Imela sem jasno strukturo, razdelana poglavja, karakterje ... Pri naslednji knjigi pa sem se začela že veliko bolj igrati, ker sem se znebila strahu, da mi dela ne bi uspelo dokončati. Konca tako nisem imela določenega, ampak sem pustila, da me pisanje samo vodi. Je pa res, da sem pri Grizoldi in Mačku pri predpripravah veliko dlje raziskovala teme, ki so me privlačile. V tistem času sem se zatapljala v Jungove koncepte, malo sem brala tudi stare mistične tekste in teozofe. Dela, ki nam odkrivajo neskončne razsežnosti človekovega nezavednega in njegovo tesno prepletanost z okoljem, ki ga obdaja, z naravo. Roman ima pravzaprav močno teoretsko ogrodje, čeprav je na videz pisanlahkotno. Pisanje se mi nasploh zdi zahtevno delo in to mi je všeč. Ljubo mi je pisati tako za mladino kot odrasle in zaenkrat je videti, da mi je najljubše tisto delo, ki ga ustvarjam nazadnje. Takrat me svet, ki vznikla pred mano, popolnoma posrka.

Bukla: Kakšni so vaši prihodnji literarni in delovni načrti?

Šribar: Zdajle bova z urednikom Orlandom Uršičem pilila zbirko kratkih zgodb, ki bo spomladi izšla pri Literi. Potem se bova skupaj z urednico

Mladinske knjige Alenko Veler spet malo družili z Grizoldo in Mačkom, da bom lahko roman predvidoma v naslednjem letu mirne vesti predala v roke bralcem in bralkam. Ko bom popolnoma zadovoljna z opravljenim, bom začela sanjariti o naslednjem romanu. Vmes se začenjam uvajati v preiskovalno novinarstvo pri neprofitnem mediju Pod črto in sodelujem pri Senzorialnem gledališču. Veliko tudi pohajam po gozdu s svojim kužkom in nabiram ideje za pisanje, ki najbolje rastejo prav tam.

SUZANA TRATNIK – FINALISTKA

Bukla: Že tretjič ste med finalistkami za natečaj Modre ptice pa tudi sicer v svojem ustvarjanju uspešno krožite med pisanjem za odrasle in tistim za mladino. Kaj vam je ljubše in zakaj?

Tratnik: Če bi se morala odločiti, bi rekla, da je pisanje za odrasle zame verjetno osrednji način izražanja, tu čutim več svobode tako pri izbiri teme kot samem slogu. Zelo pogosto pa prepletam oboje v nekakšen *cross over*. Tak je gotovo roman *Ime mi je Damjan*, ki sem ga pisala z mislijo na odrasle bralce – če bi se že morala opredeliti – tako kot večina kratkih zgodb, četudi izpisanih s perspektive otroške pripovedovalke.

Bukla: Kakšno mnenje imate o tovrstnih literarnih natečajih? Se vam zdi, da bi jih v Sloveniji lahko bilo več?

Tratnik: Literarni natečaji so tekmovalno naravnani, česar raje ne bi povezovala z ustvarjalnostjo, ki ni ravno objektivno merljiva. So pa dobra priložnost za neveljavljene avtorje in avtorice ali pa spodbuda za uveljavljene. Vem, da nekateri ne marajo rokov za oddajo besedil, zame pa je tak poziv za neobjavljeno besedilo zelo koristen, saj si nekako organiziram čas in napišem knjigo, ki je morda še dolgo ne bi.

Bukla: Kakšna se vam zdi literarna kondicija vaših delovnih kolegov, kakšne tematike so vam blizu in kako naj se mladi ustvarjalci prebijejo med velika imena?

Tratnik: Za kvalitetna dela je vedno dovolj prostora, še za slaba se ga najde dovolj, včasih celo preveč – če se kisló pošalim. Blizu mi je sodobna, urbana, nesolzava in nepridigarska literatura, ki se loteva manjšinskih tematik, skrajnih družbenih robov, zatrtih realnosti in vsega tistega, za kar bi mnogi rekli, »da tega pa res ni treba posebej izpostavljati«. Takih del pa v Sloveniji ni ravno veliko, še zlasti zdaj, ko narašča trend osebnoizpovednih del z nastavljenim naukom, kako nekaj premagati in zatem uspeti, kar pa velikokrat pomeni ponavljanje tematik in slednjič dolgčas.

Bukla: Vaš literarni opus je bogat in raznolik. Kako oziroma kje ste tokrat našli zgodbo za nov realističen mladinski roman? Ga lahko na kratko predstavite?

Tratnik: Zamisel je prišla v trenutku. Videla sem mlajšo najstnico Avo, brihtno in divjo punco s težavami v šoli, ki pa so le naivni paravan za hujše probleme, ki jih nosi s seboj od doma. Njeno odraščanje nikakor ni brezskrbno, saj je kot otrok brez obrambe vsrkala tudi odvisniške in druge težave svojih nestabilnih roditeljev. Toda kljub temu v svojem domačem okolju najde naklonjenost nekaterih bližnjih, katerih največja napačka je morda ta, da niso znali poskrbeti niti zase, kaj šele za koga drugega.

Suzana Tratnik

Prizadevala sem si napisati Avino zgodbo brez olupševanja in sladkobe, a s humorjem, ki ji ga vendarle ne manjka.

Bukla: Povejte bralcem Bukle, kaj sicer berete in kakšne knjige imate najraje?

Tratnik: Knjige, ki so name v nekih prelomnih trenutkih vplivale z močjo razodetja, so bile *Peklenska pomaranča* Anthonyja Burgessa, *Slika Doriانا Graya* Oscarja Wilda, *Nedotakljive* Leslie Feinberg – predvsem zato, ker so mi odprle nove, prikrite svetove in mi pokazale, kako velik je lahko domet literature. Trenutno berem poglavje za poglavjem romana *Beli kralj* madžarskega avtorja Györgyja Dragomána o surovi realnosti v času Ceaușescujeve diktature v Romuniji. Skozi otroške oči je spretno izpisana grozljiva resnica, kako se ljudje v boju za preživetje zlahka zlijemo z diktatorsko držo.

Bukla: Kakšni pa so vaši prihodnji literarni načrti?

Tratnik: Končujem roman *Pontonski most*, ki izide v drugi polovici leta pri Beletrini, nato snujem kratkoprozno zbirko, s katero se bom vrnila k naši LGBT založbi Škuc - Lambda. Minilo je več kot 20 let od izida mojega prvenca *Pod ničlo*, zbirke lezbično obarvanih kratkih zgodb, ki mi je osebno najljubša. Zdaj bi rada napisala sodobne zgodbe iz lezbičnega geta, ki pa ga je, žal, več v literaturi kot v slovenski stvarnosti. Pa morda spet kratke zgodbe, katerih siva eminenca je lik stare mame, in nekoliko utopični roman o tem, da je vse naprodaj – za tiste, ki še sploh imajo to srečo.

DAVORKA ŠTEFANEC – FINALISTKA

Bukla: Primorci in knjigoljubci vas poznajo kot strastno in široko razgledano knjigarko in pripovedovalko. Kako pa bi se bralcem Bukle predstavili sami? Kaj najraje berete?

Štefanec: Če me kdo vpraša, kaj je tisto, kar me definira, je to gotovo knjiga in vse, kar je z njo povezano; knjige me obkrožajo v službi in doma in med njimi se najbolje počutim. Neizmerno uživam v branju pa tudi v pripovedovanju zgodb in navduševanju bralcev vseh starosti. Izredno ponosna in ganjena sem, ko me kak nadobuden študent pocuka za rokav in mi reče, da je obiskoval moje ure pravljic v knjigarni in je zaradi mene vzljubil knjige in branje. Takrat se mi zdi, da sem naredila nekaj pomembnega. Posegam po vseh zvrsteh literature, pogoj je le, da je dobro napisana oziroma da je prevod dober. Rada imam tako klasično kot sodobno literaturo, posežem pa tudi po kakšni lahkotnejši in še vedno prebiram pravljice. Brez knjig si enostavno ne predstavljam življenja. Drugače pa sem za družino in prijatelje Davorka, ki ima veliko energije, dobro kuha in peče odštekane slaščice, poleg knjig pa ima rada še gledališče in glasbo in je velika ljubiteljica živali.

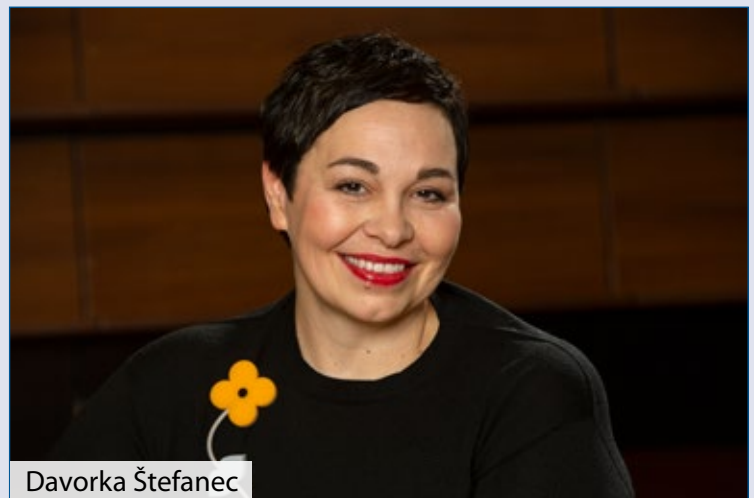
Bukla: Koliko finalistov in nagrajencev Modre ptice, ki so do sedaj izšli, ste prebrali? Kaj vas je napeljalo, da ste se opogumili, zapisali avtorsko zgodbo, jo postavili v fantazijski svet in se tudi sami prijavi na natečaj Modra ptica?

Štefanec: Seveda sem prebrala vse finaliste in zmagovalce Modre ptice, ki so do sedaj že izšli, trenutno berem *Norhaus na vrhu hriba* Suzane Tratnik. Ko sem bila mlajša, sem veliko pisala, predvsem gledališke igre, ki sem jih potem uprizorila s svojo amatersko gledališko skupino v izolskem gledališču. Nato se je to poglavje v mojem življenju zaključilo in nehala sem pisati. Že od prvega natečaja Modra ptica pa sem sem si rekla, da bom nekoč poskusila, a nekako nikoli nisem našla dovolj časa in pravega vzroka (saj so vse dobre knjige že napisane!), da bi zgodbe, ki se mi pletejo v glavi, prelila v besede. V začetku lanskega leta pa sem začutila, da je pravi čas, se usedla za prenosnik in se lotila pisanja. Ko sem začela, nisem mogla nehati. Sicer sem zelo družabna oseba, pisanje pa je osamljen proces in včasih mi zmanjka samodiscipline, zato je bil natečaj dobra motivacija, da sem zgodbo sploh končala. Rokopis sta sproti brali moja hči

Luna ter sodelavka Kaja in njuna navdušena spodbuda mi je bila v veliko pomoč, predvsem takrat, ko sem s prenosnikom na kolenih pozno v noč zaspala na kavču. Pisala sem do zadnjega dne in rokopis oddala nekaj ur pred iztekom roka.

Bukla: Na kratko nam predstavite svojo zgodbo ... Kdo so glavni junaki in kaj počnejo?

Štefanec: Glavna junakinja Alba je stara 19 let in ni iz našega sveta. Je rahlo čemerna in precej nedostopna, pri vrstnikih nepriljubljena. Ljudi in njihovih telefonov ne mara preveč, pravzaprav ji v tem svetu ni nič všeč, razen hrane in glasbe. Zaradi njene nenavadne pojave in dolgega rjavega plašča, ki ga nikoli ne sleče, ji pravijo Strašilka. Vendar je to ne gane, saj je prišla v naš svet s prav posebno misijo, potem se bo vrnila v svojega in mu po uspešno opravljenih nalogah vladala. Toda pri zadnji nalogi se ji zatakne, nalogi, ki nosi ime Oliver in je priljubljen športnik v zadnjem letniku gimnazije. Ravno Oliverjevi prijatelji so tisti, ki Albo najbolj zasmehujejo, in prepad med njima se zdi nepremostljiv. V resnici pa je Oliver prav prijazen fant in vname se mlada ljubezen, ki njuna sveto-va obrne na glavo.

Davorka Štefanec

Bukla: Kakšni bralci in kupci knjig so današnji mladostniki? Jih pogosto srečate v knjigarni, kjer delate?

Štefanec: V knjigarni srečam manj mladostnikov, kot bi si jih želela, vendar ne morem reči, da jih ni. In ko pridejo, jim pozorno prisluhnem in se potrudim, da jim najdem knjigo, ki jim bo pisana na kožo. To se mi zdi zelo pomembno, saj se bodo le v tem primeru vrnili v knjigarno in posegli po naslednji knjigi. Navadno se tudi res vrnejo. Berejo zelo raznoliko, meja med literaturo za odrasle in mladostnike se je zelo zabrisala. Velikokrat jih k nakupu spodbudi film ali serija, ki je bila posneta po knjigi. Opažam tudi, da kupijo le knjige, ki jim res nekaj pomenijo oziroma so jim zares všeč, drugače tudi pri njih velja pravilo, da si knjigo raje sposodijo v knjižnici. Čeprav bi človek pričakoval ravno obratno, jim elektronske knjige niso tako pri srcu. Ko se odločijo za nakup, želijo imeti navadno, »staromodno« knjigo iz papirja.

Bukla: In kakšni so vaši prihodnji literarni načrti? Vam je uvrstitev med finaliste dala krila in boste napisali še kaj?

Štefanec: Uvrstitev med finaliste mi je res dala velik polet, saj je na konkretnem natečaju navadno huda konkurenca in niti približno si nisem predstavljala, kakšen vtis bo naredilo moje pisanje. Z veseljem pa najprej pričakujem izid *Strašilke* in srčno upam, da bo dobro sprejeta. Zato v tem trenutku težko govorim o literarnih načrtih kot takih, vsekakor pa bom še pisala, saj, kot sem prej omenila, se ne morem več ustaviti.

***Seznam del, ki so prispela na natečaj Modra ptica za mladinski roman in so izšla:**

2013: *Kot v filmu* Vinka Möderndorferja, *Kar ne ubije* Cvetke Sokolov in *Lica kot češnje* Nataše Konc Lorenzutti.

2016: *Zvezde vabijo* Mihe Mazzinija, finalistke *Tombola ali življenje* Suzane Tratnik, *Povej mi po resnici* Neli K. Filipič in *Lov za templjarskim zakladom* Milana Petka – Levokova ter roman Mateje Mahnič *Nenavadni primer navadne muhe s slabo karmo* in roman Irene Androjna *Modri otrok*, ki bo izšel poleti 2020.

Ljubljana je decembra 2015 prejela naziv Unescovo mesto literature. V primerjavi z drugimi pridobljenimi nazivi, ki so začasne narave, je ta stalen, kar pomeni, da je skupaj z njim prišla tudi zaveza Ljubljanec k trajni podpori in razvoju področja literature. Po drugi strani pa so lahko značke in bleščeči nazivi le prazne oznake, zato je prvo vprašanje, ki se pojavi ob misli na naziv, vsebinske narave – kaj dela literarno Ljubljano izjemno, drugačno in jo postavlja ob bok drugim velikim mestom literature?

Zanimajo nas razmisleki in osebni pogledi na mesto literature, po možnosti izhajajoči iz osebnega doživljanja, a tako, da presegajo zgolj intimne mitologije in osebni stik s knjigo prenesejo na mestno raven. S tem oblikujemo celoto, sestavljeno iz posameznih koščkov v zgodovinskem mozaiku literarne Ljubljane.

Tokrat predstavljamo prispevek Mojce Pišek (1985), novinarka, esejistke, literarne kritičarke in popotnice, ki je leta 2012 prejela Stritarjevo nagrado za literarno kritiko, leta 2014 pa priznanje čuvaj/watchdog za mladega novinarja, ki ga podeljuje Društvo novinarjev Slovenije. V letih 2007–2017 je bila novinarka kulturne redakcije časnika Dnevnik, od leta 2019 piše predvsem za Delo.

**LJUBLJANA:
MESTO/CITY
OF/LITERA-
TURE ...**

TOKRAT PIŠE: MOJCA PIŠEK

KOMPENZACIJA ZA DOLGČAS

Foto: Andrej Hocevar

Mojca Pišek

Slovenci imamo radi takšne in drugačne laskave nazive, ki prihajajo od visokih evropskih in mednarodnih institucij. Od Svetovne prestolnice knjige prek Evropske prestolnice kulture in Zelene prestolnice Evrope do Unescovega tega in onega. Od leta 2015 končno tudi: Ljubljana, Unescovo mesto literature. Iskreno povedano, moja prva asociacija ob vsakem teh prestolničnih nazivov je vreča denarja. Seveda, smisel kateregakoli od teh nazivov je, da jih prestolnice uporabijo za črpanje javnih sredstev in nato njegovo razdeljevanje ali pa za kreiranje blagovne znamke in nato ustvarjanje dobička na trgu.

Ljubljana je od drugih mest literature (skupno jih je trenutno 39) drugačna v tem, da je, stavim roko, daleč najbolj ponosna na svoj naziv. Nanj smo tako ponosni, ker se kot vsaka etnična skupina s šibko notranjo identiteto še najraje identificiramo s tem, kako nas vidijo drugi ter kaj na nas pripenjajo od zunaj. To se majhnim mestom v majhnih deželah rado dogaja: ne morejo se nehati občudovati v pogledu drugih. Laska nam že sama kandidatura za ta ali oni naziv. Vsaka navidezna, še tako butična zmaga potrjuje našega športnega duha in našo konkurenčnost. Naravnost kriči tisto, kar še sami težko verjamemo – zares smo!

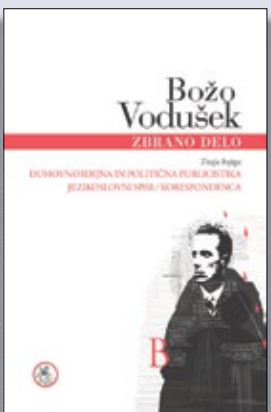
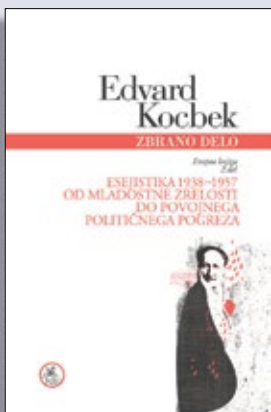
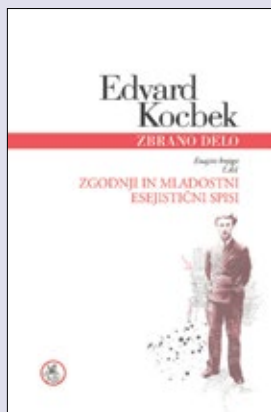
In to dela Ljubljano, Unescovo mesto literature, posebno. Takšne in drugačne titule, ki

prihajajo od zunaj, za razliko od mest, kot so Barcelona, Edinburgh, Milano in Melbourne, resnično potrebujemo. Smo namreč majhni in v tem smislu večno nezanimivi in obupno dolgočasni velikim. Smo za nazivom bistveno bolj zanimivi in manj dolgočasni? Komajda. Bolj zanimivi in manj dolgočasni smo samim sebi, nazivi so predvsem potrebni utrjevanju naše samopodobe in mesta v svetu. Institucije globalnega in panevropskega povezovanja dobro vedo, kako pomembno je spodbujanje pozitivne identitete periferije. Ustvarjanje seznamov, na katerih se majhni pobratijo in poravnajo z velikimi, je ključnega pomena za dobro ravnotežje mednarodnih projektov, naj gre za Unescov nadnacionalni humanizem ali evropsko politično integracijo. Zakaj si potem za tovrstne nazive prizadevajo tudi velika mesta? Preprosto zato, ker si lahko. Ker denar vedno pride prav. In ker je geopolitika mnoga nekoč pomembna mesta potisnila na ekonomsko periferijo, v identitetno krizo ali pa oboje.

Ljubljana kot prestolnica Slovenije je nedvomno posebna tudi s svojim romantiziranjem jezika in literature, ki se zgolj sporadično pretvarja v dejanja. Slovenija je ena zadnjih preostalih dežel, kjer si z našim kolektivnim darom za pripovedništvo še vedno pravimo zgodbo, da se je naša država rodila iz duha literature, ne pa iz duha ekonomskega oportunitizma, kot to ve-

lja za prav vse druge moderne države. Slovenija se je osamosvojila, ko je skozi Vzhodno Evropo zapihal ugoden veter političnih sprememb in se je nanj lahko pripela nova ekonomska vizija elit. Dokaz, da jezik, kultura in literatura za nas vendarle niso tako pomembni, kot pravimo, je dejanski odnos države do kulture, ki je izrazito oportunističen, gospodovalen in neprestano konflikten. Če bi bili zares utemeljeni na jeziku in knjigi, potem pisatelj in kulturnikom ne bi bilo treba države kar naprej prepričevati, da so vredni različnih oblik subvencij in javne podpore.

Naziv »mesto literature« zveni romantično, a je v resnici zgolj birokratska floskula. Ljubljana je mesto literature, ker ima obsežen seznam referenc, ki je nastal v dolgih letih sistemskih podpre izdajanju, promociji in izposoji knjig. A cena za to je literarni dolgčas: ti, ki so jim literarni dogodki namenjeni, raje ostajajo doma. Cena za to je zmeden tržni model: ti, ki bi morali knjige kupovati, si jih izposojajo. In cena za to je literarna povprečnost: Slovenci ne pišemo knjig, ki bi bile zanimive za mednarodno publiko. Ljubljana potrebuje (in še pred njo predvsem država) realistično vizijo in prevrednotenje kriterijev podpore literaturi po načelu: manj je več. A potem seznam referenc morda ne bi zadostoval za mesto literature. To pa je tudi že tako imenovani paradoks mesta literature.

Novosti Založbe ZRC • www.zalozba.zrc-sazu.si
naročanje@zrc-sazu.si; 1/4706-465

MIHAEL GLAVAN

NAŠ MAISTER V STRIPU

ilustracije: Damijan Stepančič

Miš, 2020, t. v., 127 str., 27,95 €, JAK

Življenjepisni stripi – od takšnih z močnejšo avtorsko noto do drugih, ki so bolj predstavitvene narave – so se končno prijeli tudi pri nas. Nedavnima Ivanoma (Cankarju, ki sta ga vstripila Zoran Smiljanič in Blaž Vurnik, ter Robu, čigar zgodbo je upodobil Martin Ramoveš) in pa Franju Malgaju, ki sta ga pripravila scenarist Marjan Pušavec ter up slovenskega stripa Gašper Krajnc, se je zdaj pridružil še Rudolf Maister. General, o katerem poznamo običajno le dosežke v grobem, manj pa tudi osebno pot, je v prelomnih trenutkih zgodovine, pred prvo svetovno vojno, med njo in po njej, ko so se risale nove evropske meje, po intuitivnem prepričanju in na pobudo Narodnega sveta za Štajersko organiziral slovensko vojsko ter brez posebne ljubljanske podpore obranil spodnještajerska ozemlja. Z osvoboditvijo Maribora, srca Štajerske, se je zapletalo, saj je bila vsa severovzhodna Slovenija razpeta med Avstrijo in novo, ne povsem enakovredno bratovščino s Srbijo in Hrvaško, šele po vojni pa je ljudstvo zares začelo ceniti njegovo pobudo in dejanja.

Zgodbo, ki v drugem, akcijskem delu knjige teče veliko hitreje kot v prvem, je pripeljal Mihael Glavan, medtem kot v risbah Damjana Stepančiča, ki si vztrajno nabira stripovske izkušnje (*Živalska kmetija*, *Superga*, *Dama z železnim ugrizom ...*), tokrat najdemo še več preudarnosti in poglobitve v zgodovinske detajle. Risba ni prehitra, okrepijo jo intenzivne barve in kolažno kadriranje, ki ga je Stepančič izmojstril predvsem v slikanicah, tudi tistih z vojaško vsebino, kakršen je bil na primer nagrajeni *Arsenije!*. Dobili smo torej še en stripovski izdelek, ki bo ne samo presegel hendikep slabe podpore slovenskemu filmu, temveč bo novim in novim generacijam omogočil hiter vpogled v predfilmsko družbo in svet. > ŽIGA VALETIČ

OLIVIER SCHRAUWEN

FANT MOJ

prevod: Bojan

Albahari

Forum,

zbirka Ambasada strip, 2019, m. v., 94 str., 12 €

Prvenec avtorja, ki velja v krogih neodvisnega stripa za eno najbolj zanimivih in vročih imen tega trenutka. *Fant moj* je nenavaden, bizaren strip, poln črnega humorja. Protagonist zgodbe (starejši beli moški) posvoji otroka, ki mu je mati umrla med porodom, nato pa ga s komično in pretirano starševsko vznesenostjo uvaja v svet nekakšnega visokega razreda. Lutkast otrok z nenavadno odraslim obrazom postane projekcijsko platno protagonista-vega samozadovoljstva, ki se izkazuje skozi pravo pravcato junaško popotovanje. Strip, katerega risba temelji na slogu z začetka prejšnjega stoletja, zaznamujeje elementi jedke kritike patriarhata in kolonializma, se igra s stripovskimi konvencijami in seveda zgodovinskimi manirami. Knjiga, ki je nabita z bolj ali manj znanimi referencami, pa ni »mrtva črka na papirju« (kot bi morda pričakovali zaradi hiperliterarnih elementov, ki lahko pogosto učinkujejo pretirano racionalistično), temveč ima moč, da v nas prebuja občutke jeze ob krivicah, nas z malodane »slapstick« humorjem spravlja v smeh in morda spodbudi občutek žalosti. Morda pa še najbolj od vsega velja, da nas lahko spravi v nelagodje, saj vsak od navedenih elementov v sebi skriva strupeno kritično ost. > ALJAŽ KRIVEC

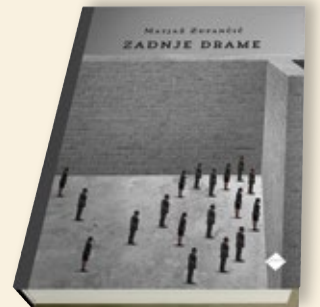
MATJAŽ ZUPANČIČ

ZADNJE DRAME

Cankarjeva založba, 2019, t. v., 214 str., 24,99 €

Knjiga združuje štiri najnovejše drame Matjaža Zupančiča, enega najuspešnejših slovenskih sodobnih dramatikov in prejemnika številnih nagrad. Dve med njimi, *Pesmi živih mrtvecev* in *Vorkšop na Moljera*, sta že doživeli gledališko uprizoritev, tretjo, *Nova rasa*, si bo mogoče premierno ogledati aprila. Četrta, *Prehod*, nominiranka za Grumovo nagrado leta 2016, je v tej knjigi prvič predstavljena širši javnosti. Skupni imenovalec vseh štirih dramskih besedil je komedija v različnih odtenkih črne. Seciranje družbe in posameznika, ujetost v birokratski aparat, prefinjeno razgaljanje komaj prikri-

tega egoizma, rasizma, šovinizma, ksenofobije, psihičnega in fizičnega nasilja, bede pod fasado uspešnosti, stanja v sodobni gledališki sceni ... pustijo smehu bralca/gledalca priokus pelina. Drame odlikujejo bravurozni dialogi, mojstrsko slikanje likov in jezikovni odtenki, ki v knjižni obliki, ker omogoča vračanje po besedilu in zastajanje na najboljših pasusih, zasijejo še drugače. Celota je privlačno branje tudi za tiste, ki dramskih besedil ne nosijo zvečer v posteljo. > MAJA ČREPINŠEK

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTIŠtefanova ulica 5, p. p. 1699, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 2410 500, E: ess.razpisi@jskd.si**PRIROČNIKI**
Z RAZLIČNIH PODROČIJ KULTURNIH DEJAVNOSTI

- PESNIŠKE POTI BREZ UTEŽI: PPRIROČNIK O PESNJENJU
- HODIM, PLEŠEM, SEM
- ČRTA, BARVA, PROSTOR, SLIKA
- REALNOST VIRTUALNEGA - POGLEDI NA SODOBNO FILMSKO VZGOJO
- PRIROČNIK ZA FOLKLORNO DEJAVNOST
- ALI VEMO KAKO IGRATI NA USTNO HARMONIKO?
- PRIROČNIK ZA UPRAVLJANJE V KULTURI

Priročniki so podpora literatura **dopolnilnim izobraževalnim modulom** za brezposelne mlade v okviru ESS projekta "Pridobivanje dodatnih znanj za mlade na področju kulturnih dejavnosti v okviru JSKD". Več na: www.jskd.si.

GABI GLEICHMANN

NAPOJ NESMRTNOSTI

prevod: Danni Stražar

Goga, 2019, m. v., 555 str., 22,90 €, JAK

Enajst stoletij – od Barucha do Arija – je judovska družina Spinoza predajala recept nesmrtnosti od očeta na sina. Po 36 generacijah ostane Ari Spinoza brez potomca. Na smrtni postelji začne pisati zgodbo svoje družine, ki jo lahko razbere iz porumenelih dokumentov in zgodb, ki mu jih je pripovedoval stric Fernando. Stoletja so bili njegovi predniki navzoči pri skoraj vseh odločilnih dogodkih evropske zgodovine. Zgodbe nas nagovarjajo iz srednjeveške Portugalske, Španije med inkvizicijo, iz Rembrandtovega Amsterdama, z barikad francoske revolucije, s prizorišč obeh svetovnih vojn. Zgodbe, ki so vrtoglava mešanica zgodovinskih dejstev in pisateljeve domišljije, stkejo napet roman z dvanajstimi poglavji, ki jih sestavljajo številne kratke zgodbe. Vse pripovedi odlikujejo berljivost, natančnost sloga, izvrsten humor in bogata fantazija. V več kot tisoč sto letih se izkaže, da se v zgodovini človeških bitij nič ne ponovi, vsak čas in prostor ter človek v njem predstavljajo svoje vesolje, neskončno in večno hkrati. Kot bi brali tisoč in eno zgodbo v čudovitem zaporedju besed in spominov ljudi, katerih davna življenja se kot zlat prah lesketajo v vesmirju. > SONJA JUVAN

LEO PERUTZ

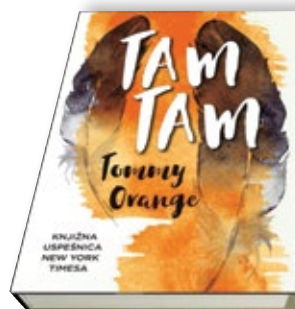
MOJSTER POSLEDNJE SODBE

prevod: Maruša Mugerli Lavrenčič

Univerza v Novi Gorici,

2019, m. v., 179 str., 22 €

Leo Perutz (1882–1957) je bil avstrijski pisatelj in matematik, ki je ustvarjal v času in pod vtisom Arthurja Schnitzlerja, E. T. A. Hoffmanna, Franza Kafke, Agathe Christie in drugih, do zdaj pa ga v slovenskem jeziku še nismo poznali. Njegovi romani imajo pogosto zgodovinsko ozadje, so kratki, literarno domišljeni, v sebi pa skrivajo marsikatero (včasih celo nadnaravno) presenečenje. To velja tudi za njegovo knjigo *Mojster poslednje sodbe* iz leta 1921. Ta v sebi nosi vse nastavke sodobnega romana s skrivnostjo, ki je vse do danes ostal zelo priljubljen. Zgodbo, ki se odvija na Dunaju jeseni 1909, pripoveduje Gottfried Adalbert baron von Yosch (rokopis so našli med njegovo zapuščino), ko je v tem mestu prišlo do serije skrivnostnih smrti, ki so najbolj kazale na samomore, potem pa se je hitro pojavil sum, da gre v resnici za zelo spretnega morilca. Zato se skupina moških, med katere spada tudi Yosch, odloči, da bo stvari prišla do dna, kar se izcimi iz tega, pa je seveda precej stran od pričakovane. Roman, ki spretno gradi na detajlih – ti pozornemu očesu ne smejo ostati neopaženi – s katerimi bralca pripravi za presenetljiv preobrat! > SAMO RUGELJ

TOMMY ORANGE

TAM TAM

prevod: Ljubica Karim Rodošek

Hiša knjig, Založba KMŠ,
2019, t. v., 304 str., 33,90 €

Sodobnih indijanskih romanov v slovensčini nimamo ravno veliko, zato je pravi literarni dogodek, da je pri nas izšel prevod cenjenega romana *Tam tam* iz leta 2018, tudi finalista za Pulitzerjevo nagrado in prejemnika American Book Awards za leto 2019, ki ga je napisal Tommy Orange. Orange (1982) je pripadnik ameriških staroselcev Čejenov in Arapahov, kar postane jasno že po prvih prebranih stavkih romana, ki ga avtor uvede z esejem, v katerem na kratko, a odločno povzame kronologijo nasilnosti, ki so ga priseljenci v Ameriko in vojska izvajali nad staroselskim prebivalstvom, ki je vse do danes ostalo stisnjeno in zakrčeno. A vendar so vsaj nekateri Indijanci tudi v urbani sedanosti našli svojo novo identiteto, skupaj z bivanjskimi težavami, ki jih spremljajo, kar je izhodišče romana. Orange nam predstavi paleto dvanajstih likov (tudi svoj alter ego), ki vsi potujejo na Veliki oaklandski pow wow, srečanje staroselcev, kjer se bo izkazalo, da so povezani z drugimi na načine, ki jih mnogi med njimi še ne dojemajo. Izvirno! > SAMO RUGELJ

HOLLY RINGLAND

NJENO IZGUBLJENO CVETJE

prevod: Katja Bizjak

Učila International, zbirka Žepna knjiga,
2019, m. v., 396 str., 14,90 €

Čustven prvenec, po katerem bodo snemali tudi televizijsko serijo, ima vsako od tridesetih poglavij uvodno opremljeno z avstralsko domorodno rožo, katere pomen vstopom v posamezno zgodbo dodaja še posebej vznemirljiv pridih. Avtohtone avstralske cvetlice so kot spomini in včasih lahko povedo to, česar besede ne zmorejo. Tega se zaveda tudi osemletna Alice, ki dopoldneve, še posebej kadar ni doma nasilnega očeta, z mamo preživlja na vrtu, kjer spokojno in predano skrbita za pisano cvetje. Pri devetih letih tragično izgubi starša in mora se odseliti daleč proč od avstralske obale, v središče rdeče puščave, k babici, ki je do tedaj ni še nikoli srečala. Bo trpinčena deklica med neznanimi in prav tako zlorabljenimi ženskami, ki delajo na babičini cvetlični kmetiji, zmogla zaceliti svoje rane in zaživeti polnovredno življenje? Sčasoma na dan privrejo družinske skrivnosti in mlada ženska mora zbrati precej poguma, da bi končno lahko premagala sence svojega otroštva. Ji bo to uspelo? > RENATE RUGELJ

J. G. BALLARD

KRISTALNI SVET

prevod: Ana Jasmina Oseban

KUD Police Dubove, zbirka Solaris, m. v., 192 str., 24,90 €

Sklepni del Ballardove neformalne znanstvenofantastične trilogije (o prvih dveh delih, *Suši in Potopljenem svetu* smo v Bukli že pisali) je izvirno izšel leta 1966, z njim pa je Ballard ustvaril še en izvirni katastrofični roman. Vse tri romane lahko beremo tudi metaforično in celo vse bolj aktualno, pri tem pa je *Kristalni svet* tudi svojevrstna postkolonialna aluzija, saj v njem spremljamo protagonista, zdravnika Edwarda Sandersa, ki se odpravi v džungelski Kamerun, da bi tam

obiskal kliniko svojih prijateljev. Ob obisku opazi čuden pojav – pokrajina in bitja okoli njega pod vplivom nekakšnega virusa kristalizirajo ter se dobesedno spreminjajo v nepremični svet. To Sandersa vznemiri do te mere, da se odloči vse skupaj podrobneje raziskati, radovednost pa ga povleče proti nepredvidljivim dogodkom in negotovi usodi. Za ljubitelje znanstvene fantastike s psihološko podloženo premiso in romanesknimi liki. > SAMO RUGELJ

EVELYN WAUGH

EKSKLUZIVA

Roman o novinarstvu

prevod: Dušanka Zabukovec

Cankarjeva založba, zbirka Moderni klasiki,

2019, t. v., 237 str., 29,99 €

Evelyn Waugh (1903–1966, zaradi njegovega imena so se že zgodile zamenjave v spolu) velja za enega najpomembnejših angleških pisateljev prejšnjega stoletja, ki pri nas ni prišel preveč do izraza, njegov (tudi nekajkrat ekranizirani) roman *Ekskluziva* iz leta 1938 pa se danes bere presenetljivo aktualno in kot nalašč za čas popularizacije medijskega sveta, lažnih novic in osebnosti, ki jih producirajo. Gre za delno biografski roman, ki ga je Waugh do napisal na podlagi osebnih izkušenj, ko je delal za časnik Daily Mail in so ga poslali poročat o Mussolinijevi invaziji na Abesinijo v letih 1935–1936 (kasneje je postala znana kot druga italijansko-abesinska vojna), v njem pa revnega novinarja Williama Boota, ki ga uredniki zamenjajo za razvpitega pisca, pošljejo poročat v izmišljeno afriško državo, kjer naj bi poročal o »obetavni vojnici«. Tam se Boot v staromodno napisanem, vendar vseeno dopadljivem satiričnem stilu zaplete v serijo bizarnih prigod, Waugh pa v romanu – predvsem v dialogih – ves čas kaže svojo jezikovno virtuoznost, s katero bralca preseneča, obenem pa zapeljuje ter vleče naprej vse do konca. Tisti, ki se boste ob branju *Ekskluzive* spet navdušili nad tem avtorjem, si lahko preberete še druga dva prevedena romana, in sicer *Vnovič v Bridesheadu* (preveden leta 1988) in *Prgišče prahu* (prevod iz že kar precej daljnega 1961). > SAMO RUGELJ

... se danes bere presenetljivo aktualno ...

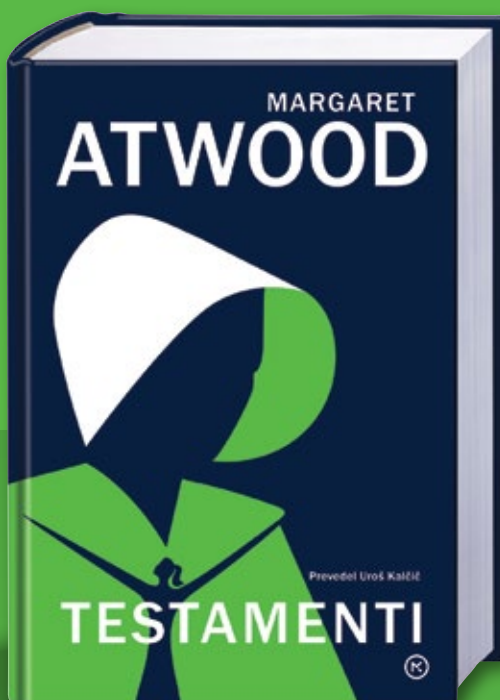
MARIANA LEKY

SELMA JE SANJALA O OKAPIJU

prevod: Amalija Maček

Vida, 2019, m. v., 312 str., 19,90 €

Mariana Leky (1973) je znana nemška pisateljica, avtorica približno desetih literarnih del, ki je z romanom *Selma je sanjala o Okapiju* (ta je izvirno izšel leta 2017) v Nemčiji pripravila pravo literarno presenečenje, saj so ga za najljubšo knjigo izbrali mnogi tamkajšnji knjigarnarji. Se vam je kdaj zgodilo, da ste o nečem sanjali, pa se je to potem tudi uresničilo? V nemški vasi živi Luisa, ki ima babico Selmo. Ta je znana po svojih pomenljivih sanjah, še posebej tistih o okapiju, ki vedno napovedujejo nekaj slabega. Vaščani se njenih sanj bojijo, saj so se že večkrat uresničile, zato takrat pohitijo izpovedat vse svoje skrivnosti, uporabljajo pa tudi vse mogoče vraže, da bi se izognili grozljivi napovedi. Tudi Luiso in njenega prijatelja Martina zaskrbi, kaj se bo zgodilo v naslednjih 24-ih urah, kolikor velja napoved. Vendar pa se ne zavedata, da ju bo temačna prihodnost še prekmalu dohitela ... Roman nam tankočutno razkriva odnose ljudi v ožji skupnosti in njihovo povezanost, nas preseneti z ljubeznijo in bralca hitro potegne vase. Dogodki v njem preobrazijo mlado Luiso, ki spozna, da so bližnji ljudje največ, kar imamo na svetu. Čeprav je Luisa zelo močno vpeta v majhno vaško okolje, vseeno izkusi ljubezen širnega sveta, saj je moški, ki ga ljubi, postal budist in odšel v samostan na Japonsko. Nekateri književni kritiki resnih časopisov so sicer podvomili o sami literarni vrednosti romana, vendar je dejstvo, da je avtorica napisala nekaj čisto novega. Mimogrede: naj vas nenavadna slovenska naslovnica ne zavede, saj boste ob branju knjige spoznali, da povsem ustreza vsebini. > URŠKA BRAČKO

MOJSTRSKO NADALJEVANJE DEKLIN ZGODBE

Srhljivo povabilo, ki se mu noben oboževalec Margaret Atwood ne more upreti. (People)

Deklina zgodba je postala klasika, njene dekline simbol upora proti kratenju človekovih pravic. Zdaj je pred vami novo poglavje te ne tako oddaljene prihodnosti. Deklina zgodba se nadaljuje.

Najhitreje do knjige: 📖 v knjigarnah Mladinske knjige 🌐 www.emka.si ☎ 080 12 05

 Mladinska knjiga

ILIAS VENEZIS

ŠTEVILKA 31328

prevod: Lara Unuk

Cankarjeva založba, zbirka Moderni klasiki,
2019, t. v., 222 str., 29,99 €

Ilias Venezis

Grški roman, ki ga je napisal sedaj že kanoniziran pisatelj Ilias Venezis (1904–1973, pisal je tudi kratke zgodbe, potopise in zgodovinske romane, pri nas pa ga poznamo po knjigah *Beg: kronika okupacije* in *Eolska zemlja*), je strahovito in naturalistično izpisano delo, ki temelji na osebni izkušnji, ki jo

je doživel kot komaj osemnajstletnik. Takrat je Grčija izgubila vojno s Turčijo, ki se je bila v letih 1919–1922, po zmagi pa so Turki internirali vse mlade grške moške in jih izstradane, precej bolne in betežne gnali v notranjost Anatolije. Nečloveške razmere so povzročile, da jih je mnogo od njih na poti umrlo. Tudi prihod na cilj vsega skupaj ni bistveno izboljšal, saj so jih poslali v dobesedno suženjske razmere k lokalnemu prebivalstvu, pri katerem so bili ujetniki veseli že celo tega, da so prejeli zaporniške številke, ki so romanu dale tudi naslov. Leta 1978 tudi ekranizirani roman je bil prvič objavljen kot serijal leta 1924 v časopisu *Kambana*, torej kmalu po vrnitvi avtorja iz ujetništva, vendar je svojo prepoznavnost dosegel šele ob izidu v knjižni obliki leta 1931. Revidirano in precej bolj poglobljeno izdajo je Venezis pripravil približno deset let kasneje, medtem pa spoznal, da je v prvi izdaji veliko izpustil, saj je zaradi strahot vse skupaj dobesedno potisnil v nezavedno. Pretresljiv, a obenem vitalističen roman. > SAMO RUGELJ

COLSON WHITEHEAD

PODZEMNA ŽELEZNICA

prevod: Anja Bakan

Hiša knjig, Založba KMŠ,
2020, t. v., 384 str., 34,90 €

Colson Whitehead

Besedno zvezo »podzemna železnica« so v Ameriki uporabljali v prvi polovici in sredini 19. stoletja, to pa je bil sinonim za sistem varnih hiš in drugih skrivališč, preko katerih so afroameriški sužnji, ki so se odločili za pobeg iz takratnih sužnjelastniških držav, lahko po dolgih, negoto-

vih in nevarnih poteh prišli v svobodne ameriške države ter Kanado. Upravljali in oskrbovali so jih abolicionisti in drugi dobri ljudje, seznanjen lokacij, kjer so se prebežniki lahko skrili, spočili in prenočili, pa so prenašali z ustnim izročilom in podobno. V romanu s tem naslovom iz leta 2016, ki je med drugim prejel tudi Pulitzerjevo nagrado, je Colson Whitehead (1969), ameriški pisatelj, ki pri svojih delih rad posega po resničnih dogodkih (tudi z zadnjim roman *The Nickel Boys* iz leta 2019), to »podzemno železnico« vzel za osnovo, ki jo je nadgradil z izmišljeno zgodbo o Cori in Caesarju, mladih sužnjih z jugovzhoda Amerike, ki se odločita, da bosta pobegnili na svobodo. Slavna železnica v tem romanu dobi veliko bolj realne fizične dimenzije (recimo podzemni železniški rovi), kar prebežnika skušata uporabiti na svoji poti, polni nepričakovanih preobratov, lovcev na sužnje in drugega. Izviren roman, ki spretno preigrava travmatične dele ameriške zgodovine. > SAMO RUGELJ

Trilogija kardinala Saraha

Bog ali nič
Moč tihote
Proti večerni je in dan se je že nagnil

»Zakaj naj ponovno spregovorim? V prejšnji knjigi sem vas vabil k tihoti. Vendar ne morem več molčati. Ne smem več molčati. Kristjani so brez smeri. Vsak dan me kličejo na pomoč ljudje z vsega sveta, ker ne vedo več, kaj naj verujejo. V Rimu vsak dan sprejemam malodušne in ranjene duhovnike. Cerkev doživlja temno noč.«

kardinal Robert Sarah

Naročila po telefonu
01/360-28-28

Internet
www.druzina.si

E-pošta
naročila@druzina.si

ZALOŽBA
DRUŽINA

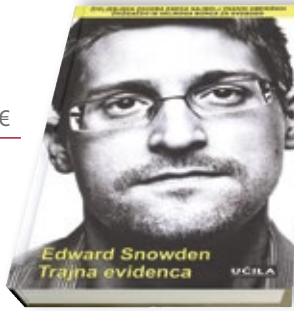
EDWARD SNOWDEN

TRAJNA EVIDENCA

prevod: Jure Šešet

Učila International, 2020, t. v., 412 str., 29,90 €

Edward Joseph Snowden (1983) je ameriški žvižgač, ki je leta 2013 razkril informacije o ameriškem nadzorovanju telefonskih in spletnih informacij v ZDA in drugod po svetu, objavil pa je tudi številne strogo zaupne dokumente programov ameriške službe državne varnosti (NSA), kamor sodi tudi t. i. nadzorni program PRISM. S tem je postal eden najbolj iskanih Američanov, ki zadnjih šest let zato (bojda) živijo v Moskvi (tam pa ga, tako zaključuje knjigo, sem ter tja tudi kdo prepozna, če obišče kako galerijo, in ga fotografira, kar pa za sedaj ni imelo usodnih posledic). Njegova dobro izpisana avtobiografska knjiga je bila prav zato ena najbolj pričakovanih družbenoangažiranih knjig zadnjega časa. S *Trajno evidenco* je Snowden naredil dvojce: po eni strani nam je predstavil svoje življenje od mladosti do leta 2013 in impulze, ki so ga gnali v taki smeri, da se je na koncu odločil razkriti, kaj počne sodobna Amerika (tudi za ceno lastnega življenja), saj je ugotovil, da je velika razlika, če delaš za državo ali pa delaš za ljudi. Obenem pa je njegovega knjiga tudi kronika morda največjega informacijskega prehoda v vohunjenju, ki se je zgodil od leta 2001 (padca dvojčkov), saj je v tem času nastopil prehod od ciljnega nadzorovanja posameznikov do množičnega nadzorovanja celotnih populacij. Njegova generacija programerjev, ki je začela delati za ameriške varnostne službe, je namreč na novo opredelila, kaj je vohunjenje v sedanjih dobi, saj so reorganizirali obveščevalno delo tako, da so imeli tako rekoč neomejen dostop do komunikacij skoraj vsakega moškega in ženske na Zemlji, ki je kadarkoli telefoniral ali pa se dotaknil v svetovni splet povezanega računalnika. Snowden ocenjuje (knjiga vsebuje tudi kar nekaj tehnoloških podrobnosti), da je – tudi po njegovi zaslugi – internet dandanes varnejši, kot je bil leta 2013, seveda pa to še zdaleč ne pomeni, da smo lahko brezbrizni do tega, kar posredujemo na splet; nekje obstajajo ogromni shranjevalniki podatkov, ki bodo naše spletne aktivnosti najbrž hranili za vedno. Poučno! > SAMO RUGELJ

LUKA MODRIĆ, ROBERT MATTEONI

MOJA IGRA; Avtobiografija

prevod: Simon Demšar

Učila International, 2019, t. v., 382 str., 29,90 €

Tudi hrvaški nogometaš in globalni športni zvezdnik Luka Modrić je dobil svojo biografijo. Izvirno je izšla lani jeseni ter nemudoma postala velik hit, saj se je v prvem tednu prodalo več kot petnajst tisoč izvodov. »Če analiziramo njegovo kariero, posebej ob upoštevanju njegove osebne zgodbe in najzgodnejšega otroštva, je Luka Modrić dokaz, da je nadarjenost močnejša od mišic,« je v predgovoru zapisal sir Alex Ferguson, legendarni trener moštva Manchester United. In kaj je tako drugačnega v Lukovem življenju, da je tako presentil svetovno občestvo? Življenje drobnega dečka, ki se je leta 1985 kot prvi otrok rodil mami šivilji in očetu mehaniku, otroštvo pa preživel v kamniti hiši pri dedku pod Velebitom, je bilo vse prej kot posuto z rožicami. Vojni rafali so mu leta 1991 ubili dedka skoraj pred domačo hišo in družina je še pred Lukovim vstopom v šolo morala v pregnanstvo. V osnovni šoli se je začelo njegovo resno druženje z žogo, ki je od takrat popolnoma zaznamovalo njegovo življenje ter ga pripeljalo na sam svetovni vrh, ko je leta 2018 osvojil nekaj, kar pred njim ni uspelo še nikomur: zlato žogo svetovnega prvenstva, nagrado Fifa The Best, nagrado UEFA za igralca leta in zlato žogo revije France Football. Navdahnjena knjiga redkobesednega virtuozu žoge. > BETI HLEBEC

GRETA THUNBERG ET AL.

NAŠA HIŠA JE V PLAMENIH

Življenjska zgodba in izbrani govori mlade švedske podnebne aktivistke

prevod: Danni Stražar, Ana Mestek

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 346 str., 10,90 €

V tej nadvse aktualni knjigi, ki je pred bralca postavljena kot velik klicaj, so predstavljeni življenjska zgodba in govori mlade švedske podnebne aktivistke Grete Thunberg. Devetošolka je 20. avgusta 2018 pričela s šolsko stavko, ki naj bi trajala do volitev in s katero je želela opozoriti na uničevanje našega podnebja in planeta. Zagovarjala je trajnostni razvoj in zahtevala manjši ogljični odtis. Kritizirala je prekomeren letalski promet, hitro modo, nerazgradljive surovine in onesaženje vseh vrst, predvsem s toplogrednimi plini. S pomočjo družbenih omrežij je njen upor dosegel vse, ki jim ni vseeno za prihodnost Zemlje in bodočih generacij. V knjigi je zelo iskreno predstavljena tudi zgodba o Gretini družini: mami operni pevki, očetu igralcu in mlajši sestri Beati, s katero jo povezuje diagnoza motnje pozornosti (ADHD), Aspergerjev sindrom (avtizem) in OKM (obsesivno-kompulzivna motnja). Podobno diagnozo je kot odrasla dobila tudi njuna mama. So Greti te izredno resne zdravstvene težave pravzaprav pomagale pri neomajnem, pogumnem vztrajanju in posledično svetovni prepoznavnosti ter ugledu? Ji bo uspelo doseči tak vpliv, da bo zamajala zagledanost vase najbogatejših in hkrati okoljsko najmanj ozaveščenih prebivalcev Zemlje? > SONJA JUVAN

... nadvse
aktualna knjiga ...

spletna knjigarna

www.mojaknjiga.si

sandra@mojaknjiga.si

040 36 44 33

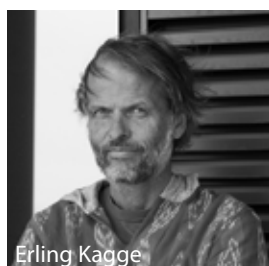
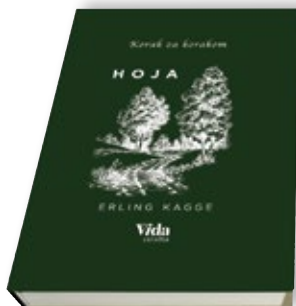

#mojaknjiga

Sandra Pohole, s. p.

ERLING KAGGE

HOJA; Korak za korakomprevod: Valentina Smej Novak
Vida, 2019, t. v., 160 str., 22,90 €

Erling Kagge

V času knjižnega sejma konec leta 2019 je Slovenijo obiskal tudi norveški pustolovec, v zadnjem času pa tudi avtor knjig Erling Kagge (1963), ki se pohvali s tem, da je kot prvi Zemljan peš prišel na tri pole našega planeta: južnega, severnega in še na

Mount Everest. Tedni tišine in hoje po teh prostranstvih so v njem zbudili tudi filozofsko bit, zato je napisal pri nas že (leta 2018) izdano knjigo o tišini, sedaj pa je izšla še njegova knjiga o hoji. Kagge se je kot zavzet raziskovalec človekovega bivanja podobno lotil tudi hoje: analizira, kako je ta vplivala na razvoj človeške rase, raziskuje, kako drugačen je svet iz pohodne perspektive (tako med drugim v štirih dneh preči Los Angeles, se spusti v kanalizacijo New Yorka in obhodi otok, ki je bil navdih za Robinzona), kako različno med seboj hodijo različni ljudje, od poskočnega mladeniča prek odločnega poslovneža do negotovega brezdomca, s čimer skuša hoji ne samo vrniti prvotni, že skoraj izgubljeni pomen, temveč s to meditacijo skuša pokazati tudi to, kako nam hoja, ta počasni, a vztrajni način premikanja, omogoča poglobljeno raziskovanje okolice in zlitje z njo, kar je temelj tako za napredovanje v življenju kot njegovo celovito sprejemanje. Hvalnica hoji! > SAMO RUGELJ

MOJCA PIŠEK

KNJIGA, KI SMO JO Vendar vsi prebraliLUD Literatura, zbirka Novi pristopi,
2019, t. v., 138 str., 19 €, JAK

Kaj se zgodi, ko včasih ena najbolj izpostavljenih, najbolj ostrih, najbolj kritičnih in tudi najbolj artikuliranih literarnih kritikark zadnjega desetletja objavi svojo prvo knjigo? Pričakovali bi, da bo to dolgo načrtovani literarno-kritički presežek, ki ne bo skoparil v svoji ambiciji, da pokaže, kako se streže (knjižni in literarni) stvari. Kar dobimo, je kompilacija njenih že objavljenih in nekaterih novih besedil v precej majhnem obsegu (v začetnem delu je sploh težko ugotoviti, katera so katera, v zaključku knjige prepoznamo že objavljene eseje), pri katerih je bralec časovno rahlo zmeden, saj v tem smislu niso sinhronizirana (v besedilih je kar nekaj navedb v stilu »v zadnjih petih letih«, »že leto in pol« ipd., kar kaže na to, da besedila za knjižno objavo niso bila dodelana). V njih se Mojca Pišek kaže kot presenetljivo blaga, elokventna opazovalka in popisovalka svojega notranjega bralnega sveta, svojega odnosa do potovanja in branja knjig, svojih dilem pri pisnem obstajanju v enem jeziku in prehajanju v drugega (angleščina), v svojem vrednotenju, kaj je res treba prebrati in kdaj (začetni del knjige je v tem smislu posvečen *Neznosni lahkosti bivanja* Milana Kundere), v svoji navdušenosti pri sinhronem branju romana *Poklič me po svojem imenu* itn., s čimer nedvomno pokaže, da je večja poglobljenega in hkrati atraktivnega pisanja ne samo o knjigah in literarni kritiki ter njeni vlogi v sedanjem svetu, temveč se počuti kompetentno tudi za razpravljanje o knjižnični nabavni politiki, knjižnem marketingu in podobnem. Spodbuden esejistični prvenec, po katerem se lahko veselimo njene naslednje, upajmo, da tematsko bolj enovite (in prepričan sem, da veliko močnejše) knjige. > SAMO RUGELJ

EMILIE PINE

PIŠEM SEBIEseji
prevod: Vera Čertalič
Eno, 2019, m. v., 218 str., 19 €

Emilie Pine

Kljub temu, da sem ob branju večše izpiljenih esejev irske pisateljice in profesorice Emilie Pine (1977) izjemno uživala in jih po delčkih celo prebirala (in pošiljala) prijateljicam, sem se precej težko pripravila, da jih tukaj predstavim. Pristni in neizumetničeni eseji posegajo v sfere, ki bralce lahko tudi zaradi prepričljive

dovršenosti jezika (in odličnega prevoda) navdajajo z občutki nelagodja, čeprav so same teme dokaj prozaične in večinoma splošne. Pinova pripoveduje o svojem otroštvu, ločitvi staršev, občutkih zapostavljenosti v času odrasčanja, žalosti zaradi lastne neplodnosti, o raznih tabujih, povezanih z ženskimi telesom, o menstruaciji, poraščenosti telesa, motnjah hranjenja, prevzemanju odgovornosti za bolnega očeta, preobremenjenosti zaradi dela, lastni ranljivosti, nevsječnih stvarih itn. Osredotočen bralec lahko začuti avtoričine vibracije, kako skozi iskrene izpovedi tudi sama raste in s pisanjem prebleva lastne bolečine, celi rane in se čustveno osvobaja. Vse to pa počne na način, ki bralca neprestano sili v lastne premisleke in identifikacijo, četudi se z avtorico ne strinja, ali pa ravno zaradi tega. Priporočam! > RENATE RUGELJ

LISA APPIGNANESI

VSAKDANJA NOROSTO žalovanju, jezi,
izgubi in ljubezni
prevod: Vera Čertalič

Eno, 2019, pt. v., 224 str., 21 €

Lisa Appignanesi (1946) je angleško-kanadska pisateljica, romanopiska in aktivistka za svobodo izražanja, ki je v svoji karieri napisala okoli dvajset knjig, vendar je v slovenščini do sedaj še nismo poznali. *Vsokdanja norost* je njeno najnovjše delo, ki je izvirno izšlo leta 2018, v njem pa avtorica postreže z esejističnimi spomini, ki jih je na površje spravila moževa smrt konec leta 2015, s katerim je preživela več kot tri desetletja. V domišljeno spisani knjigi, v kateri Lisa Appignanesi iskreno prepleta tako žalovanje ob izgubi moža (sicer profesorja, s katerim sta bila močno povezana tudi preko knjižne ustvarjalnosti vsakega od njiju, kar pomeni, da sta skupaj preživljala večino časa) kot jeze ob aktualnem družbenopolitičnem dogajanju, skupaj z napovedanim brexitom, pa tudi ljubezni ob novem vnuku, s katerim se, ugotavlja avtorica, krog življenja nadaljuje, nam pretanjen izriše portret sodobne intelektualke, ki mora med svojim bivanjem, tudi ko jo zadene izguba, ki jo potiska v norost, večše vijugati med osebnim in javnim ter med neposrednostjo lastnih občutkov in objektivnim razmislekom o svetu okoli sebe. Ganljivo! > SAMO RUGELJ

BLAŽ LUKAN

TURŠKI LOK

Razprave o sodobni slovenski drami

Cankarjeva založba, 2019, t. v., 280 str., 29,99 €, JAK

Blaž Lukan je eno osrednjih imen slovenske gledališke scene, katere pomemben del je že od sedemdesetih let, pa naj je bil dramaturg, umetniški vodja, urednik, predavatelj, pisec gledaliških kritik ali gledališkoteoretskih razprav. In ravno petnajst slednjih je združenih v knjigo *Turški lok*, ki se v naslovu igra s famoznim dramaturškim lokom in dobesednim pomenom turškega loka kot najbolj cenjenega izmed vseh lokov, tudi zaradi svojega dometa. Gre za razprave, ki so nastale v zadnjih desetih letih, v njih se ukvarja s sodobno slovensko dramo od modernizma do postmodernizma in postdramske pisave, kar pomeni, da z njimi zariše poveden in pomemben (drama)turški lok. Izbor je generacijsko raznolik, najmlajša obravnavana avtorica je Simona Semenič, najstarejši pa Vitomil Zupan, med njima pa med drugim naletimo tudi na Petra Božiča, Dušana Jovanovića, Milana Jesiha, Emila Filipčiča, Drago Potočnjak. Knjiga je razdeljena na dva dela: v prvem se avtor ukvarja z dramo na prehodu, v drugem pa se je prehod že zgodil, vsem pa je skupno prestopanje okvirov tradicionalnega na tak ali drugačen način. Predmet raziskave so opusi, deli opusov ali posamezne drame, analize pa so tehtne, podrobne in razčlenjene. Osredinjajo se na recepcijo, stanje slovenskega dramskega prostora v nekem času, tematike, simbole, motive, žanre, slogovne in jezikovne postopke in vse specifične, ki delajo slovensko dramo tako edinstveno in vredno poglobitve. > VERONIKA ŠOSTER

FRANCE PIBERNIK

ALOJZ REBULA

1924–2018;

Dokumentarna monografija

Mladika Trst, 2019, t. v., 117 str., 27 €

Dokumentarna monografija pripoveduje o cenjenem pisatelju, dramaturgu, esejistu in prevajalcu Alojzu Rebuli. Predstavi njegovo družino, oriše življenje zamejskih Slovencev v časih italijanskega fašizma in odhod bistrega fantiča na gimnazijo v goriškem semenišču ter nato v Ljubljano na študij klasičnih jezikov, čeprav se je takoj po vojni ta študij zdel brezperspektiven. Ob študiju je Rebula pričel lastno ustvarjanje in tkal znanstva s pomembnimi intelektualci, kot sta Edvard Kocbek in Lino Legiša. Srečal pa je tudi študentko slavistike in bodočo ženo Zoro Tavčar, ki je vse življenje podpirala njegovo delo. Sam je zapisal, da bi se brez nje težko izvlekel iz hude depresije, ki ga je zajela v času po diplomu. Kriza ga je vsega pregneta, spremenila njegov pogled na svet z globoko versko izkušnjo in ga preusmerila v ustvarjanje leposlovja, med katerim izstopata romana *Senčni ples* in *V Sibilinem vetru*. Pripoved o plodnem in ustvarjalnem življenju bogatijo avtentični dnevniški odlomki in premišljeno izbrani odlomki iz avtorjevih fiktivnih del (z avtobiografsko noto), ki jih dopolnjujejo fotografije in dokumenti iz družinskega albuma. Celota učinkuje, kot da bi bralcu o svojem življenju intimno spregovoril sam avtor. > MAJA ČREPINŠEK

Alojz Rebula

ANA TOROŠ

POTOVANJE PO NEZNANIH POTEH TRŽAŠKOSTI IN GRADNIKOVE POEZIJE

Izbrani spisi

Mladika Trst, 2019, m. v., 157 str., 18 €

Dr. Ana Toroš, univerzitetna profesorica književnosti, nas povabi na raziskovalno pot manjšinske in čezmejske literature. V prvem delu regionalno komparativne znanstvene monografije se ustavi v Trstu ob slovenski in italijanski poeziji prve polovice 20. stoletja, v mestu, kjer sta se oblikovala pojma »Triestinità« in »tržaskost«. Pojasni korenine kulturnega nacionalizma in utrjevanja identitete obeh skupnosti, ki sta si bili »tako blizu, a tako daleč«. Z ilustrativnimi odlomki literarnih del – med njimi je mnogo manj znanih, a zanimivih avtorjev – sestavi mozaično podobo časa in prostora. V drugem delu se posveti Alojzu Gradniku, pesniku iz Medane, in njegovemu družinskemu ozadju slovensko-furlanskih korenin. Posebno privlačen je osrednji del knjige s prvič obravnavanimi temami, ki razkriva vlogo njegove tržasko sestrične Marie Samer. V bogati korespondenci se izkaže kot pesnikova prva prevajalka v italijanščino, promotorka v italijanskem literarnem prostoru pa tudi povezovalka s skupnim argentinskim bratrancem, pesnikom, književnikom in univerzitetnim profesorjem Eduardom Dughero. Samerjeva je prevajala dela obeh bratrancev z namenom uveljaviti ju na treh jezikovnih področjih. Novost je tudi razkrivanje povezav med poezijo indijskega pesnika Rabindranatha Tagoreja in Alojza Gradnika pa tudi Gradnikovi stiki s furlanskimi pesniki Cescuttijem, Zardinijem, Deperisom in Collo-dijem. Priporočam! > MAJA ČREPINŠEK

Alojz Gradnik

IVO KERŽE

MAHNIČEVA ESTETIKA IN LITERARNA KRITIKA

Goriška Mohorjeva družba, 2019, m. v., 238 str., 20 €

Antona Mahniča (1850–1920), teologa, škofa in literarnega kritika, ki je odmevno posegal v slovensko literarno ustvarjanje in kulturnopolitično življenje, najbolj poznamo po odmevnem sporu z Gregorčičem, ki se je razširil na Stritarja, Trdino, Jurčiča, Tavčarja, Levstika, Marico Nadlišek Bartol in druge. Vzplamtel je spor, ki je pomembno in dolgoročno zaostрил nasprotja med liberalnim in klerikalnim taborom. Sto let po Mahničevi smrti Ivo Kerže, profesor filozofije, analizira Mahničev kritički opus v slovenskem in hrvaškem literarnem prostoru s stališča filozofskih izhodišč estetike in literarne kritike. Dоследno evidentira glavne vire Mahničeve filozofske misli, jih razišče in razloži, kako jih je uporabil pri oblikovanju svojih stališč. Avtor je obdelal celoten Mahničev korpus, tudi besedila, ki so bila podpisana s psevdonimi, in besedila, ki so bila objavljena na Hrvaškem. Delo ima dva sklopa. V prvem so pojasnjena neotomistična filozofska izhodišča, ki so temeljno izhodišče Mahničevega dela, v drugem pa so podani kriteriji, po katerih je Mahnič ocenjeval literaturo. Pri tem avtor hote opušča politični in kulturnopolitični kontekst, da bi izluščil vrednost Mahniča kot filozofsko razgledanega literarnega kritika. > MAJA ČREPINŠEK

IMER TRAJO BRIZANI

UKA BRIZANI

Glasbeni genij:

življenje in delo mojega očeta

Mohorjeva Celovec, 2019, t. v., 232 str., 29 €

Prikaz življenja in dela Uke Brizanija (1936–2017) za ljudi, ki so ga poznali, glasbenega genija romskega rodu, je v knjižno obliko shranil najprimernejši za to nalogo, njegov sin in naslednik. Imer Trajo Brizani, drugače kot oče, izšolan glasbenik, a tudi sam skladatelj, poliinstrumentalist, pevec, glasbeni aranžer in pedagog, uveljavljen predvsem na področju sodobne jazzovske glasbe, je s prispevki mnogih, ki so bili blizu njegovemu prvemu učitelju in vzorniku, ustvaril spoštljiv, večplasten portret. Izrisal ga je kot ponosno osebnost, ki ni bila le izjemen glasbenik, temveč tudi človek, ki je znal kljubovati diskriminaciji, pred sodkom in številnih drugim oviram ter se v vseh predelih nekdanje Jugoslavije pa tudi onstran njenih meja povzpeli v spoštovanega ustvarjalca. Natis povzetka vsebine na množici dokumentov in pričevanj utemeljene knjige ne le v slovenščini, temveč tudi v jezikih še šestih okolijskih, v katerih se je gibal in ustvarjal Uka Brizani, je svojevrstna potrditev, da je znal tako s svojo glasbo kot osebnim nastopom in zgledom preseči vse stvarne in duhovne meje na svoji poti skozi življenje. > IZTOK ILICH

UNIVERSITATIS LABACENSIS RECTOR FUI

Spomini na rektorska leta

urejanje: Stane Pejovnik, Tone Smolej

Univerza v Ljubljani, 2019, t. v., 220 str.

Knjiga spominov rektorjev na vodenje Univerze v Ljubljani je dragocen pomnik razvoja najstarejše slovenske univerze od leta 1985 do 2017 in hkrati zanimivo pričevanje o družbenih spremembah in spremembah izobraževalnega sistema zadnjih desetletij. Ni jih bilo malo in niso bile majhne! Pri nastajanju spominov je sodelovalo devet rektorjev in ena rektorica. Urednika zbornika jim nista zastavila nikakršnih navodil, o čem naj pišejo, rezultat pa so primerljiva, a neenaka in zato toliko bolj povedna pričevanja. Rektorji pripovedujejo o dilemah razvoja univerze v svojem času, o tedanjih perečih vprašanjih, ki so v vsakem obdobju nosila močan pečat političnih, finančnih in družbenih značilnosti časa. Pišejo o zmagah pa tudi o načrtih, ki jih ni bilo mogoče izpeljati, poročajo o pomembnih sejah, formalnih srečanjih in manj formalnih, a nič manj pomembnih univerzitetnih povezavah. Bolj ali manj med vrsticami se v poročilih izrisujejo tudi nizki udarci, zamere, osebne diskreditacije in afere. Celota je zanimivo branje za vse, ki so bili kakorkoli vključeni v univerzitetni študij v obravnavanem obdobju. > MAJA ČREPINŠEK

HENRIK NEUBAUER

100 LET

poklicnega baletnega šolstva v Ljubljani

samozaložba,

2020, m. v., 116 str., 14,99 €

Neutrudni Henrik Neubauer (rojen leta 1929), natančni kronist slovenske baletne (pa tudi plesne in operne) zgodovine, je v dosednji opus literature s tega področja zdaj pripeljal še eno novo delo, ki osvetljuje preteklost na tem področju. Leta 2019 smo namreč praznovali stoto obletnico delovanja našega glasbenega Konservatorija, Neubauer pa je ob tej priložnosti zbral in kronološko uredil dosegljive podatke o njem od skromnega začetka naprej, saj je Operna baletna šola začela delovati 1919. Monografija poleg osnovnih podatkov o delovanju, vsebuje tudi objavljene članke in kritike iz stoletnega obdobja, dodano pa je obširno slikovno gradivo, s čimer je zaokrožen čas vse do danes, ko se balet poučuje na vseh stopnjah od pripravnic pa do višje šole Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana. Pregledno! > SAMO RUGELJ

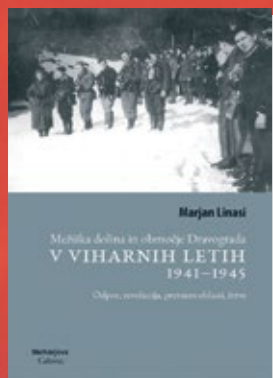
AVRELIJ LUKEŽIČ

urejanje: Alina Carli, Denis Volk

fotografije: Livio Lukežič, Klavdij Zalar

ZTT, 2019, m. v., 88 str., 15 €

Razstavni katalog, ki je s spremnima besediloma obeh urednikov v slovenščini in italijanščini prevzel vlogo monografije, pregledovalca reprodukcij v nadaljevanju hitro prepriča, da je bilo z uvrščanjem Avrelija Lukežiča (1912–1980) brez temeljitejšega preudarka med »pozabljeni tržaške slovenske umetnike« veliko zamujenega. In bi bilo še več, če bi slikar s pomembnim opusom kljub številnim razstavam utonil v pozabo, kar bi se bržkone zgodilo, če se za likovno zapuščino svojega očeta ne bi zavzel sin Livio Lukežič. Izkazalo se je, da je samouki slikarski kronist Žavelj, Škednja ter samega Trsta in Krasa ustvaril več kot tisoč del v različnih tehnikah. Razstava v občinski galeriji Veruda, ki je sledila, je opozorila, da si izjemno tankočutni umetnik zasluži več pozornosti likovne publike in stroke pa tudi bolj poglobljeno monografsko predstavitev. > IZTOK ILICH

Marjan Linasi

Mežiška dolina in območje Dravograda v viharnih letih 1941-1945

Knjiga prvič celovito obravnava partizanski odpor z elementi revolucije, posveča pa se tudi prevzemu oblasti s strani KP po vojni in žrtvam, ki sta jih terjali vojna in okupacija na tistem delu nekdanje dežele Koroške (razen Jezerskega), ki je po prvi svetovni vojni prišel v okvir novonastale jugoslovanske države in je danes del R Slovenije.

720 strani, trda vezava, € 49,00

Mohorjeva
Celovec

»USODA JE KOROŠKIM SLOVENCEM ZOPET DANA NJIM SAMIM V ROKE«

Zbornik ob 70-letnici

Narodnega sveta koroških Slovencev

urejanje: Simon Trießnig

Mohorjeva Celovec, 2019, m. v., 112 str., 22 €

Zbornik, obogaten z dokumentarnim slikovnim gradivom, začnjen s kratkimi razmišljanji šesterica mladih članov sveta, ki iz sedanjosti gledajo – večinoma z zaupanjem in optimizmom – bolj v prihodnost kot v preteklost. Tej se, ob jubileju povsem upravičeno, v nadaljevanju bolj posvečajo prispevki zdajšnjega predsednika Zdravka Inzka na začetku in na koncu izdaje ter še dvanajstih drugih uglednih in zaslužnih članov Narodnega sveta, ki pišejo tako o stiskah in težavah kot o uspehih in načrtih svoje organizacije. Sedem dosedanjih desetletij, ugotavlja urednik, je sicer majhno časovno okno, vendar je prav v tem obdobju prišlo do bistvenih sprememb za slovensko narodno skupnost. Velik del prizadevanj Narodnega sveta Slovencev, ene od treh krovnih političnih organizacij Slovencev na Koroškem, je bil usmerjen v zavzemanje za sicer zajamčene pravice manjšine, ki so mu botrovale odločilne sestavine, kot so samopomoč, samozavest in samostojno nastopanje. > IZTOK ILICH

SLOVENSKI PRELOM 1918

urejanje: Aleš Gabrič

Slovenska matica, 2019, t. v., 380 str., 26 €

Konec prve svetovne vojne je pretresel ves svet, najmočnejše pa Evropo, kjer so po razpadu avstro-ogrske monarhije nekateri manjši narodi v novih razmerah obnovili nekdanjo državnost, drugim, tudi Slovincem, pa se je ta priložnost ponudila prvič. Preučevanje tega obdobja je ob stoletnici zaposlilo dober del slovenske zgodovinske stroke, vrhunec pa je doseglo z znanstvenim simpozijem v dvorani Slovenske

maticе jeseni 2018. Zbornik prinaša prispevke sodelujočih, poleg urednika še 18 avtorjev, večinoma uglednih zgodovinarjev – Petra Vodopivca, Petre Svovljšak, Jurija Perovška, Andreja Rahtena, Boža Repeta, Bojana Godeše in Andreja Studena – pa tudi vrste mlajših raziskovalcev in raziskovalk. V svojih spisih niso ponavljali ugotovitev iz prejšnjih simpozijev, temveč so, po besedah Aleša Gabriča, poskušali zajeti tako duh časa prelomnih dni kot tudi njegove posledice v naslednjih mesecih. Pri tem so poleg politične ali vojaške plati dogodkov postavljali v ospredje tudi bolj vsakdanje probleme prebivalstva, ki se je ob prelomu oziralo nazaj v izginjajoči stari svet in se spraševalo, kaj jim prinaša novi čas. Ta čas je z risanjem novih meja in spreminjanjem družbenih odnosov med poražence uvrstil tudi aristokracijo in vzel moč pripadnikom prej vladajočih narodov, po drugi strani pa odprl prostor ženskam za vstop v javnost. > IZTOK ILICH

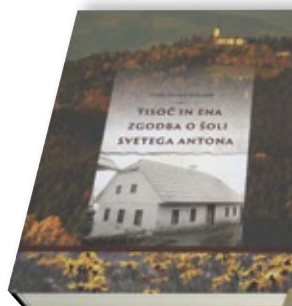
FRIDA DOVNIK MRAVLJAK

TISOČ IN ENA ZGODBA O ŠOLI SVETEGA ANTONA

fotografije: Pepij Mrakič et al.

Krajevna skupnost Sv. Anton na Pohorju, 2019, t. v., 151 str.

Monografija o šoli, ki je med letoma 1841 in 1992 skrbela za izobraževanje otrok, živečih na Svetem Antonu na Pohorju in v okolici, je avtoričina druga knjiga o njenem domačem kraju. Monografijo odlikujeta dostopen jezik faktičnega zgodovino-pisja in bogato slikovno gradivo, ki se ne zamejuje na šolsko dogajanje, temveč nas seznanja tudi s krajem, v katerem je delovala, in širšo (slovensko, jugoslovansko, evropsko ...) zgodovino. Tako smo priča (žalostni) zgodbi o počasnem zatonu šole, ki je bila iz leta v leto manjša (od 78 do 4 učenk in učencev), dokler ni njene vloge prevzela šola v Radljah ob Dravi. Čtivo je v prvi vrsti bržkone zanimivo za lokalno skupnost in vse, ki so povezani z zgodovino šolstva pri nas. A med branjem se za potrebe razumevanja usode šole Svetega Antona v kontekstu razkrivajo najrazličnejše politične okoliščine, zaradi česar lahko postane obravnavana institucija vstopna točka v naše razumevanje nekih drugih časov, ki nikakor niso bili le zaporedje velikih zgodovinskih dogodkov, temveč so narekovali tudi na videz še tako neznatne elemente vsakodnevnega življenja. > ALJAŽ KRIVEC

ZGODOVINA GLASBE NA SLOVENSKEM - IV

Glasba na slovenskem med letoma 1918 in 2018

Gregor Pompe

ZGODOVINA GLASBE NA SLOVENSKEM IV

GLASBA NA SLOVENSKEM

MED LETOMA 1918 IN 2018

704 str., 29,90 €

Univerza v Ljubljani
FILOZOFSKA
FAKULTETA
100

Znanstvena založba Filozofske fakultete UL in
Knjigarna Filozofske fakultete UL

t.: 01/ 241 1119, e.: knjigarna@ff.uni-lj.si

Več informacij na: <https://knjigarna.ff.uni-lj.si/>

Dušan Nečak, Tone Smolej, Kornelija Ajlec,
Peter Mikša, Barbara Šatej

ZGODOVINA FILOZOFSKE FAKULTETE

UNIVERZE V LJUBLJANI

232 str., 19,90 €

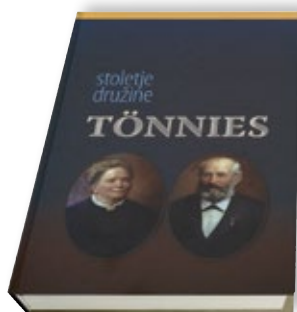
MARIJA KACIN

ŽIGA ZOIS, CASANOVA IN TRST

Ljubljana – Trst – Benetke
Bogataj, 2019, t. v., 186 str., 27 €

Založba Bogataj se pridružuje obeleževanju dvestoletnice smrti barona Žige Zoisa s knjigo tržaške profesorice Marije Kacin. Iz originalnih virov je avtorica ustvarila zgodbo o povezavah med slavnim pustolovcem in lomilcem ženskih src Giacocomo Casanovo in velikim razsvetljenjem Žigo Zoiso, ki sta se spoznala v Trstu. Ugotovitve svoje večletne raziskave je strnila v nadvse lepo oblikovano knjigo, ki z dovoljenjem uglednih arhivov in lastnikov zbirk prinaša vpogled v številne originalne dokumente. Ti pričajo o življenju na relaciji med Ljubljano, Trstom in Benetkami takrat najbogatejšega Slovenca, pobudnika razvoja znanosti in enega največjih industrialcev Srednje Evrope, Žige Zoisa, ter slavnega, razvpitega in neumornega ženskarja Casanove. Je bil slednji v resnici pravzaprav dobro plačan beneški vohun pod krinko zapeljivca, ki bi mu dandanes lahko rekli industrijski špijon? Delo je opremljeno z risbami, načrti, deli rokopisov in s posebej označenimi ter oblikovanimi dokumenti v italijanščini. Vznemirljivo delo, ki razsvetli nekatera stara znanja in odpira številna nova vprašanja. > SONJA JUVAN

STOLETJE DRUŽINE TÖNNIES

Zgodovina in tehniška dediščina
urejanje: Žarko Lazarevič,
Milanka in Stojan Jakopič
ZRC SAZU, 2019, t. v., 196 str., 25 €

S človekovimi dosežki je praviloma tako, da ostajajo imena zmagovalcev, izumiteljev in začetnikov prelomnih idej zapisana z zlatimi črkami, le izjemoma pa tudi imena mož in žena, ki so njihove zamisli omogočili in uresničili. To je posebno očitno na področju arhitekture in urbanizma na eni ter gradbeništva in inženirstva na drugi strani. In velja tudi za slovenski prostor. Malone vsakdo na primer ve, da je Maks Fabiani zasnoval Hribarjevo in Bambergovo hišo ter licej Mladika, le redki pa vedo, da jih je sezidalo podjetje leta 1844 iz Švedske priseljenega Gustava Tönnies, ki je ostal v Ljubljani in je kot gradbenik s sinovi, ki so nadaljevali njegovo delo, zaslužen za velik del njene današnje podobe. V stotih letih so sezidali še železniško postajo, cukrarno, opero, glavno pošto, sodišče, evangeličansko in šempetrsko cerkev ter številne meščanske hiše v središču mesta. Prav tako pomemben je tudi njihov prispevek k razvoju strojne industrije in energetike na Kranjskem. > IZTOK ILICH

GOVOR V PEDAGOŠKI PRAKSI

urejanje: Katarina Podbevšek, Nina Žavbi
Znanstvena založba Filozofske fakultete,
2019, m. v., 324 str., 19,90 €

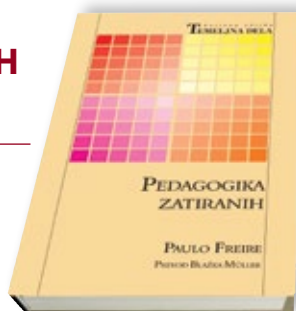

Spoznanje, da se mladi, osnovnošolci in srednješolci, tudi po opravljeni maturi jezikovno ne izražajo dovolj dobro, se je oblikovalo med pogovori udeležencev simpozijev o govoru na AGRFT v letih 2000–2019 in spodbudilo nastanek monografije, v kateri 33 avtorjev predstavlja svoj pogled na možnost boljše govorne izobrazbe. Avtorji o govoru razmišljajo vsak s svojega zornega kota, a s skupnim izhodiščem, da govor ni le spretnost sporazumevanja, do katere smo govorniki bolj ali manj malomarni, ampak pomemben oblikovalec človekove biti. V prispevkih avtorji predstavljajo govor z očiča tistih, ki so na različne načine vpeti v izobraževalni sistem. Večina prispevkov je osredinjena na skrb za govor v osnovnošolskem, srednješolskem in fakultetnem oz. akademskem izobraževanju, predstavljajo dobre inovativne prakse, del širše teme o govoru in del ožje, na primer o mimiki v slovenskem znakovnem jeziku. Monografija je namenjena strokovnim bralcem, predvsem izvajalcem in načrtovalcem govornega izobraževanja, vendar so prispevki zanimivi tudi za širšo javnost. > MAJA ČREPINŠEK

PAULO FREIRE

PEDAGOGIKA ZATIRANIH

prevod: Blažka Müller
Krtina, 2019, m. v., 194 str., 20 €, JAK

Pedagoško klasiko *Pedagogika zatiranih* (izšla je leta 1968) je napisal radikalni brazilski mislec in pedagog Paulo Freire (1921–1997). Freire je pri svojem delu izhajal iz osebnih izkušenj, ko je v mladosti zaradi slabih socialnih razmer skoraj pristal na cesti, pri druženju z otroki drugih obubožanih staršev pa je dodobra spoznal, v čem je kleč izobraževanja šibkejših socialnih slojev. Če parafraziramo reklo »v suženjstvo zakleti« z »v revščino zakleti« in ga apliciramo na te sloje v smislu njihovega izobraževanja, tudi zanje velja, da izobraževanje še zdaleč ni nekaj, česar se (lahko) oprimejo kar po definiciji. Ravno pasivnost zatiranih je po Freiru eden ključnih problemov, ki jih nadvladanim vcepi dominirajoča ideologija, ta pa tudi do izobraževanja zatiranih pristopa vzvišeno in doktrinarno, kar je bolj ali manj obsojeno na neuspeh. Freire trdi, da se je treba postaviti v bistveno drugačen osnovni položaj, tj. izhajati s perspektive, ki jo imajo zatirani, torej iz njih samih, kar preseže prepad med aktivnim učiteljem in pasivnim učencem. > SAMO RUGELJ

**ZALOŽBA UNIVERZE
V NOVI GORICI**

Info:
05 33 15 220
library@ung.si
www.ung.si/sl/zalozba/

**VPRAŠANJE
REALIZMA**
Aleš Vaupotič

VOJNI DNEVNIK
Šempeter pri Gorici, 1915
Erwin Schrödinger

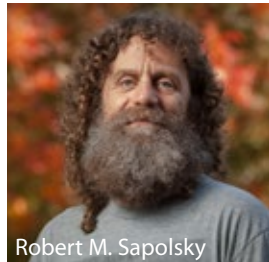
ROBERT M. SAPOLSKY

OBNAŠAJ SE!1. in 2. del; *Biologija človeka*
v najboljši in najslabši izvedbi

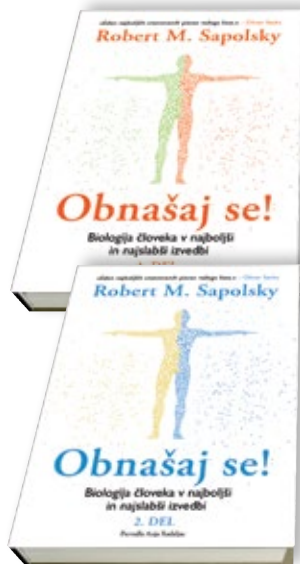
prevod: Anja Radaljac

UMco, zbirka Preobrazba,

2020, m. v., 539/434 str., 24,90 €/knjigo, JAK

Robert M. Sapolsky

Bilo je poleti 2017, ko sem v eni od newyorških knjigarn končno našel knjigo *Obnašaj se!* (Behave), ki sem jo pričakoval že nekaj časa. Pritegnila me je obljuba njene vsebine, torej celovita povezava med biološkimi in sociološkimi temelji za človekovo obnašanje in njegove odgovore na izzive iz okolja. Takoj, ko sem jo odprl, me je Sapolsky »kupil« s svojim res izvirnim konceptom. Analize človekovega vedenja se je namreč lotil od mikroslike, ki jo skozi knjigo potem počasi širi in pogloblja vse do (skoraj) začetka življenja in njegovega evoliucijskega razvoja (ter nujnega sodelovanja živih bitij ob tem).

Če nam denimo želi na cesti nekdo nekaj ukrasti, potem (rečeno preprosto in shematično) na to najprej odreagiramo na osnovni, nevrološki ravni, obenem pa se v telesu sproži kup (hormonskih in drugih) mehanizmov, ki povzročijo, da se z napadalcem spoprime, mu morebiti kar prepustimo plen ali pa naredimo nekaj tretjega. Sapolsky nas potem premišljeno, sintetično in s pristopom, ki vse tesneje povezuje naravoslovje in družboslovje, vodi h koreninam in vzrokom za naš konkreten odziv, po nevrološki, hormonski ter neposredni telesni ravni obdela naše otroštvo, mladost in okolje, v katerem smo odrasčali, ter razvoj naših možganov v tem obdobju, identificira pomen genov in način, kako se izražajo v določenem okolju, postreže z mnogimi dosedanjimi raziskavami s posameznih področij (recimo raziskovanje dvojčkov, ki so živeli ločeno) itn. Nasploh je Sapolsky univerzalen in pošten v svojem pristopu: ko poseže na neko področje, najprej preštudira ključne avtorje in njihova dognanja, jih, če so različna, vzporeja in analizira, na koncu pa iz sinteze in lastnih izkušenj pristavi svoje stališče. V drugem delu knjige Sapolsky človekovo obnašanje zajame še iz širše družbene in kulturne perspektive, vpelje pojme, kot so vaši in naši, ponudi veliko odgovorov (aktualnih tudi za naš prostor), na kakšen način voditeljem uspeva negativno diskriminirati drugače misleče družbene skupine, analizira teze o moralnem obnašanju Jonathana Haidta (*Pravičniški um*), upoštevanju avtoritete Stanleyja Milgrama (*Poslušnost avtoriteti*) in Philipa Zimbarda (*Luciferjev učinek*) ter mnogih drugih znanstvenikov, ki so s svojimi raziskovalnimi prizadevanji skušali izostriti sliko človekovega obnašanja v sodobni civilizaciji. Rezultat je resda obsežno, a zelo na široko zastavljeno delo, ki v sebi nosi izsledke mnogih drugih knjig in ljudi, s tem pa ponudi celosten vpogled na delovanje človeka. Nekaj dni po tem, ko sem začel brati to knjigo, sem se srečal z njegovim zastopnikom, da bi se pogovoril o njenem prevodu. »Ali ta knjiga res ni mogla biti krajša?« sem ga vprašal. Odkimal je. »Uredniki so kar nekaj časa pregledovali, če bi lahko kaj vrgli ven, pa ni šlo. Gre za avtorjevo življenjsko delo, pisal ga je več kot deset let!« je odgovoril. Še eno leto sem razmišljal, če bi se res odločili za njen prevod, in poleti 2018 je ideja o tem dozorela. S pomočjo celotne ekipe, od prevajalke Anje Radaljac naprej, je dobri dve leti kasneje ta izjemna knjiga zdaj na voljo tudi slovenskemu bralstvu, tako da lahko rečem samo to: vabljeni, da jo vzamete v roke (in jo morda imate celo na svoji knjižni polici)! > SAMO RUGELJ

GABI GLEICHMANN
NAPOJ NESMRTNOSTI

Prevedla Danni Stražar

Enajst stoletij je judovska družina Spinoza predajala od očeta na sina recept nesmrtnosti. Po 36 generacijah ostane Ari Spinoza brez potomca, zato začne na svoji smrtni postelji pisati zgodbo družine, kolikor jo lahko razbere iz podedovanih porumenelih dokumentov in iz zgodb, ki mu jih je pripovedoval stric Fernando. Bralcu poroča o stoletjih, ko so bili njegovi predniki navzoči pri skoraj vseh odločilnih trenutkih evropske zgodovine, prestavi nas v srednjeveško Portugalsko, v Španijo med inkvizicijo, v Rembrandtov Amsterdam, v čas francoske revolucije, na ključna prizorišča obeh svetovnih vojn ...

Zgodbe, ki stekajo napet roman, danes preveden v 13 jezikov, so vrtoglava mešanica zgodovinskih dejstev in duhovite avtorjeve domišljije. Nekateri kritiki so ga ob izidu primerjali s *Tisoč in eno nočjo*, drugi z Boccacciem, tretji so ugotavljali, da se bere kot roman Dana Browna, izpisan natančno, z odličnim humorjem in fantazijo.

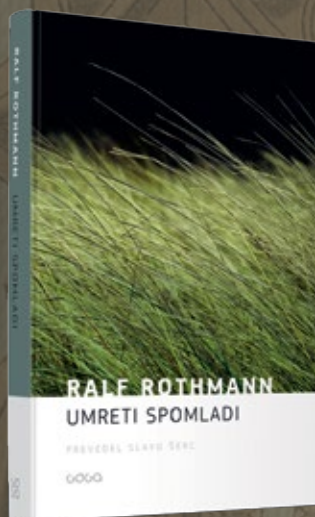
Mehka vezava, 556 strani,
cena: 22,90 €**RALF ROTHMANN**
UMRETI SPOMLADI

Prevedel Slavo Šerc

Zadnji meseci druge svetovne vojne; Nemčija, Avstrija, Madžarska. Čeprav se ve, da je vojna že izgubljena, povsod rekrutirajo starce in nepolnoletne mladeniče ter jih po skrajšanih pripravah pošiljajo na bojišča. Med njimi sta sedemnajstletna prijatelj, molznika iz severne Nemčije, pasivni Walter in bolj izobraženi ter zviti Friedrich. Po prisilni rekrutaciji se nad njiju zgrne zlo in brutalnost vojne ter cinizem esesovskih oficirjev. Rothmann z apokaliptičnimi podobami, ki spominjajo na slike Francisca de Goye iz cikla *Groznjivosti vojne*, pred nami razgrinja vso nečloveškost nacističnega režima in absurdnost vojne.

Po mnenju literarne kritike je Rothmann s tem delom napisal najboljši antivojni roman po romanu *Na zahodu nič novega* E. M. Remarque iz leta 1929. Z njim je postavil spomenik generaciji svojega očeta, generaciji, ki ji je vojna uničila življenje.

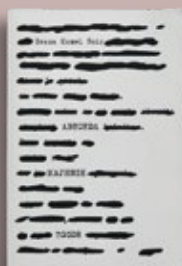
Trda vezava, 221 strani, cena: 24,90 €

Naročila na: www.goga.si; tel.: 07 393 08 11**GOGA**www.goga.siJAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RSSofinancira program
Evropske unije
Ustvarjalna Evropa

ZBLAŽKA

Aleph

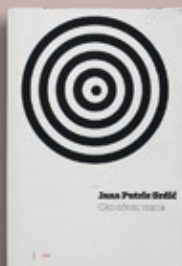
že 35 let
zavezani kvaliteti

Ivana Komel Solo
Abeceda majhnih zgodb

Aljaž Koprivnikar
Anatomija

Jana Putrle Srdić
Oko očesu vrana

Virgilio Piñera
Hladne zgodbe

Lawrence Schimel
Lužasta pot

**Sodobna kubanska
in slovenska poezija**
Nedokončana antologija

KNJIŽNICE IN KNJIGARNE

JORGE CARRIÓN

KNJIGARNE

prevod: Sara Virk

Cankarjeva založba, zbirka Bralna znamenja,
2019, m. v., 301 str., 29,99 €, JAK

Ali poznate potni list, kamor pritiskate žige najpomembnejših knjigarn z vsega sveta? Tudi jaz nisem vedel zanj, dokler nisem v roke prijel knjige *Knjigarne*, ki jo je napisal španski pisatelj in doktor humanistike Jorge Carrión (rojen leta 1976, v Barceloni poučuje kreativno pisanje) in v kateri pred nami izriše svojevrsten svetovni zemljevid knjigarn, ki so zaznamovale njegova popotovanja v zadnjih (približno) dvajsetih letih, odkar v svoj nevidni potni list še vedno neumorno pritiska žige posamičnih knjigarn, ki jih obiše. V svoji knjigi, precejšnji uspešnici v Španiji, ki je doživela deset natisov in več kot deset tisoč prodanih izvodov, nas Carrión popelje v svet knjigarn po vsej zemeljski obli in nam te magične prostore, v katerih povsem skupaj bivajo knjižna dela karseda različnih avtorjev, predstavi večdimenzionalno, torej tako skozi prostore in kraje, kjer so nastanjene te knjigarne (še posebej intrigantno je brati geografsko predstavitev knjigarn, ki jih tudi sam dobro poznaš), kot tudi njihovo zgodovinsko, politično in zgodbarsko komponento, saj nam knjigarne ponuja tudi kot prvovrstne pospeševalce svetovne zgodovine, kot skladišča idej, kjer so inspiracijo za svoje brutalne pohode dobivali diktatorji Stalin in Hitler pa tudi Mao Cetung, kot prostore, ki so pripomogli k intelektualnemu buhtenju posameznih mest in nenehnemu vračanju pomembnih intelektualcev vanje (recimo knjigarna v Tangerju, ki je bila baza Paula Bowlesa in drugih), obenem pa tudi kot ekonomsko realnost v sodobni globalizirani družbi, kjer se morajo zidane knjigarne potruditi za svoj obstoj in razmisliti, v čem sta njihova prednost in priložnost v primerjavi s spletnim nakupovanjem človekovih najboljših prijateljev v virtualnih knjigarnah (kot denimo kaže avtorjev pogovor z Jamesom Dauntom, sedaj upraviteljem največjih dveh anglosaških verig). Jorge Carrión se s svojimi *Knjigarnami* pokaže za več kot dostojnega naslednika Alberta Manguela (ter njegovih *Zgodovine branja* in *Knjižnic ponoči*), s čimer lepo zaokroži dosedanji vsebinski nabor tem v zbirki Bralna znamenja. Obvezno branje za vse, ki vam knjigarne pomenijo ključno točko pri obisku kateregakoli mesta. > SAMO RUGELJ

PIA MARINCELJ

ŽIVLJENJA KNJIG z domačih knjižnih polic

Kulturni center Maribor,
2019, m. v., 153 str., 29 €

Kako domača arhitektura vpliva na kupovanje, posedovanje in uporabo knjig? Odgovora na to vprašanje se je v svoji magistrski nalogi, ki je sedaj izšla v knjižni obliki, lotila Pia Marincelj, ki je v ta namen pregledovala arhivske izvode revije *Naš dom* in njeno evolucijo v povezavi s knjigami in knjižnimi policami ter vrstami kupljenih in posedovanih knjig v kontekstu opremljanja slovenskih bivališč v obdobju zadnjih petdesetih let. Izsledki so skoraj predvidljivi: počasno usihanje velikih knjižnih omar in njihova mutacija v bolj dekorativno funkcijo ima za posledico tudi zmanjšanje števila knjig v slovenskih bivališčih. Nekako vzporedno s tem se je zmanjševalo in se še zmanjšuje tudi število intenzivnih bralcev in kupcev knjig (temu vprašanju sem pred leti posvetil svojo celotno knjigo *Izgubljeni bralec*), kar povzroča precej spremenjeno podobo sodobnih slovenskih stanovanj. Se lahko to preobrne? O tem bo sodila prihodnost, pričujoča monografija pa jasno kaže, da predvideni prostor za knjige in število knjig v določenem bivališču korakata vstric in da sta (tudi) posledica širših družbenih trendov. > SAMO RUGELJ

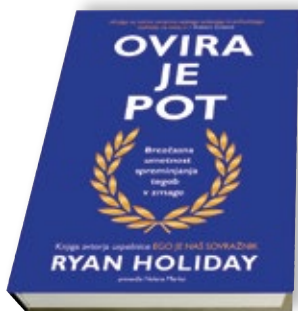
RYAN HOLIDAY

OVIRA JE POT

Brezčasna umetnost spreminjanja tegob v zmage

prevod: Helena Marko

UMco, zbirka Preobrazba, 2020, m. v., 221 str., 21,90 €

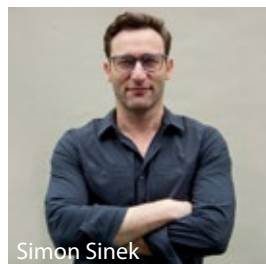

Utrinek iz knjige za začetek: ameriški predsednik Andrew Johnson je bil sprva krojač, potem pa se je povzpел do predsedniškega položaja. Seveda nekaterim to ni ugajalo, zato so ga želeli diskreditirati z besedami: »Pa kako boš ti predsednik – saj si bil včasih samo krojač.« Johnson je odvrnil: »Da, vendar sem bil dober krojač. Moja oblačila se niso nikoli strgala!« Nauk zgodbe je jasen: če ne moreš dobro opraviti preprostih del, kako boš potem dobro opravil zahtevnejša? Prodorni Ryan Holiday, avtor v Sloveniji lepo sprejete knjige *Ego je naš sovražnik*, nas v svojem iskričnem in pronicljivem delu *Ovira je pot*, veliki mednarodni knjižni uspešnici, popelje v svet brezčasne umetnosti spreminjanja stisk in tegob v priložnosti in zmage. Osnovna premisa njegove knjige je naslednja: pogosto se prehitro predamo, čeprav bi lahko že z majhno spremembo pristopa na videz nepremostljivo oviro preobrnili v življenjsko priložnost. Zato nam Holiday predstavi načela filozofije stoikov, ki jih lahko uporabimo v vsakem položaju, ter pokaže, da nam to, kar kot ovira stoji na naši poti, hkrati ponuja nove, pogosto boljše možnosti.

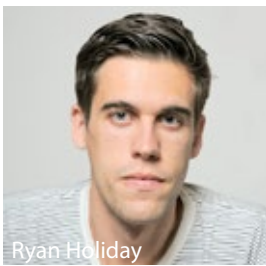
Če ste pod pritiskom, je morda čas, da se oborožite s pogumom. Če se zaradi izpeljave projekta v zastavljenem roku znajdete v časovni stiski, je pred vami priložnost, da pokažete svojo zavzetost. Če neka blagovna znamka med ljudmi vzbuja kontroverzne odzive, s tem po mnenju Ryana Holidaya kaže tudi potencial, da si pribori publiciteto in prepoznavnost. Ker nas stoicizem vabi, da stvari vidimo takšne, kakršne so, ga lahko uporabimo pri spoprijemanju s katerokoli težavo. Učinkovitost te več kot dva tisoč let stare metode so dokazali že na mnogih področjih, od Odiseja, ki je moral premagati navidezno nepremostljive ovire, da bi se po desetletju tavanja in preizkušeni vrnil domov k ženi, do izzivov pri oblikovanju prvih iPhoneov, ki so bili povsem drugačni od obstoječih mobilnih telefonov. Inspirativna motivacijska knjiga, ki jo gre prijeti v roke, če se znajdete pred oviro ali problemom, zaradi katerega bi najraje obupali! > SAMO RUGELJ

SIMON SINEK
VODITELJI JEDO ZADNJI
Zakaj nekatere ekipe sodelujejo in druge ne
prevod: Eva Mahkovic
Smart Com, 2019, m. v., 338 str., 28 €

Pri tej knjigi Simona Sineka (1973), enega najbolj prepoznavnih sodobnih motivatorjev in poslovnih ter osebnih svetovalcev, pri nas ga že poznamo po knjigi *Začni z zakaj* in majhni knjižici navdiha *Skupaj je bolje* (nedavno mu je v angleščini izšla še knjiga z naslovom *Neskončna igra /The Infinite Game*), mi je v oči najprej padel njen naslov, saj direktno poantira, kaj je ključna lastnost sodobnega vodje: najprej mora poskrbeti za svoje sodelavce in/ali podrejene, šele potem je na vrsti tudi on. Sinek v tem smislu konotira celo knjigo, išče razloge, zakaj določene delovne skupine in podjetja delujejo bolje, druga slabše, seznanja nas s primeri iz hierarhično zasnovane vojske ter bolj enakopravno organiziranih ekip, išče razloge v (evolucijski) psihologiji ter v velikih in manjših podjetjih, ki so nekoč poslovala slabo, potem pa jih je ustreznim vodjem uspelo preobrniti v pozitivno smer. Pri tem poleg drugega vzpostavlja koncept tako imenovanega »varnega obroča«, ki ustvarja stabilne, prilagodljive in samozavestne ekipe, v katerih je čutiti pripadnost in sinergične učinke nakopičene skupne energije, ki se nato usmerijo v sinhronem delu v začrtano smer. Sinek v dopolnjeni izdaji knjige (ta je prevedena v slovenščino), na koncu postreže še z inspirativnim in še kako resničnim poglavjem na temo milenijcev (torej rojenih po letu 1984): kako razmišljajo, kako delati z njimi in kako jih (vzgojiti ter) voditi, kar je v obliki video predavanja postala prava uspešnica z več kot 11 milijoni ogledov na YouTubeu. Knjiga za sodobne menedžerje! > SAMO RUGELJ

Ryan Holiday

... inspirativna
motivacijska
knjiga ...

Knjige, ki so po izboru Združenja manager in GZS-Zbornice knjižnih založnikov in knjigotržcev prejele naziv »poslovna knjiga leta«.

Kai-Fu Lee:
**Vesili umetne
inteligence**

Kitajska,
Silicijeva dolina
in novi
svetovni red

2019

VIZIONARSKA KNJIGA O ENI NAJBOLJ
KORENITIH SPREMENB V ČLOVEŠKI ZGODOVINI

Mariana
Mazzucato:
**Podjetniška
država**

Razkrinkavanje
zmot o javnem in
zasebnem sektorju

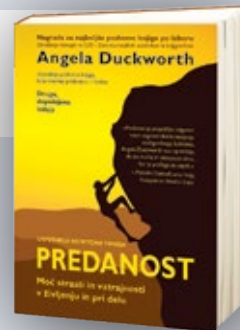

2018

»SKRAJNI ČAS JE ŽE BIL ZA TO KNJIGO.«
– profesor Dani Rodrik, Harvardova univerza

Angela
Duckworth:
Predanost

Moč strasti in
vztrajnosti v
življenju in pri delu

2017

»POSLOVNA KNJIGA,
KI JO MORATE PREBRATI.« – Forbes

Daniel Kahneman:
**Razmišljanje,
hitro in počasno**

Knjiga dobitnika
Nobelove nagrade
za ekonomijo

2016

»PRELOMNA KNJIGA NA PODROČJU DRUŽBENEGA
MIŠLJENJA.« – Nassim Nicholas Taleb

Naročila sprejemamo: • 01/520 18 39
• knjigarna@umco.si

• na spletni strani www.bukla.si

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
Knjige založbe UMco so na voljo tudi v boljše
založenih knjigarnah!

Proti koncu leta je med prevajalci in bralci začelo brbotati in potem vse bolj vreti. Ogorčenje je sprožil prevodni zmazek z naslovom *Mlekar*, ki ga je izdala založba Lynx. Avtorica Anna Burns je za ta roman leta 2018 prejela prestižno britansko nagrado Booker in seveda ni nič kriva za tisto, kar si je »založnica, prevajalka, lektorica in tržnica« v enem privoščila z njeno literarno umetnino.

Škodljivi prevodi

Le koga ni že velikokrat pogrelo, ko mu je v roke prišel izdelek prevajalca, ki se ne zaveda svojega neznanja in nedoraslosti nalogi! Vsak jezik ima svoja pravila, ki jih ni mogoče neposredno prenesti v drugega, ne da bi bilo to zelo očitno in popolnoma neprimerno. Prevajalci vemo, da je pogosto treba na enem koncu nekaj žrtvovati in dodati na drugem, ker drugače preprosto ne gre. Besedni red v stavku in sosledje časov sta v slovenščini drugačna kot v drugih jezikih in za razumljiv prevod dolgih povedi izvirnika, ki jih kar noče biti konec, je potrebno veliko časa, spretnosti in občutka. Dostikrat je že brez primerjave z izvirnikom jasno, da se je na poti od enega besedila do drugega nekaj – ali marsikaj – izgubilo ali krenilo v napačno smer, v okornost in nerazumljivost.

In *Mlekar* je tak primer. Aleksandra Kocmut (Pravipis) in Damjan Zorc sta na FB pred kratkim objavila in argumentirano komentirala vrsto zgrešenih prevedkov iz romana, zato tu za primerjavo samo kratek odlomek:

This was a miniature hedge, a foot high, 'a feature' as my sister called it, but it hadn't been able to feature because of people forgetting it was there and pushing through it or falling over it, which was what three of the friends now did. As a verdure therefore, it was distressed again, pulled out of shape again as these women made their way through it out onto the grass. Before they squashed into the tiny house, as usual they mocked the two of us as runners. This they did in passing, nudging us out of our stretches – the tradition whenever they came across us in any solemn, warming-up stance. Finally, before they closed the front door and we two had jumped the hedge to set off on our running, already I could smell the cigarettes and hear the laughter and bad language from the living room; could hear too, the glug of a long liquid being poured into a long glass.

(Anna Burns, *Milkman*, Faber & Faber, 2018)

To je bila miniaturna živa meja, le kakšnih trideset centimetrov visoka in moji sestri se je zdela 'odlična', a očitno se drugim ni zdelo takšna, saj so ljudje pozabljali, da je sploh tam, in so hodili čez njo ali padali nanjo, kar so pravkar počele tri njene prijateljice. Kar zadeva zelenje, je spet doživelo napad in izgubilo obliko, ko so se te ženske zgrinjale na zelenico. Preden so se strpale v majhno hiško, so se kot ponavadi norčevale iz naju, ker sva šla teč. To so počele, ko so šle mimo naju, ko sva se ogrevala – to je bila tradicija, ki so jo negovale ob vsaki ponujeni priložnosti. In potem, preden sva preskočila živo mejo in se odpravila teč, sem zavonjala cigaretni dim in slišala smeh ter klopotanje žganja, ki se je stekalo v visok kozarec.

(Anna Burns, *Mlekar*, prev. Matejka Križan, Lynx, 2019)

Že iz tega odlomka je razvidno, kako okoren, nedomiseln, pomanjkljiv in nenatančen je prevod. Kot pravi Maja Novak v Mladini (15. 11. 2019, Literarne nagrade tako in drugače), slaba usluga avtorici. In slaba usluga slovenskim bralcem pa tudi vsej prevajalski srenji, ki se trudi strokovno in odgovorno opravljati svoje delo. In ne nazadnje tudi tistim slovenskim založnikom, ki prevajalsko delo spoštujejo in se trudijo ohranjati visoke založniške standarde z vso nujno strokovno ekipo – od prevajalcev do urednikov, lektorjev in korektorjev. Problem namreč ni le v prevodu, ampak v celotni »produkciji«, saj v založbi Lynx, ki je prevod izdala, ena sama oseba opravlja različne profesionalne poklice – prevaja, ureja, oblikuje in trži (po spletu, sicer pa pretežno neposredno knjižnicam). Tisk po naročilu, lektorja ni. In ker knjige izhajajo tako rekoč inkognito, jih tudi mediji spregledajo in nič se ne zgodi; morda se tudi tokrat ne bi, če ne bi bilo Bookerja.

Prevajanje namreč ni priložnostna dejavnost, ki bi visela nekje v rajski praznini, nepovezana s celo verigo sodelujočih v založništvu. O tem nas nadrobno pouči knjiga *Založniški standardi* (CZ, 2017), v kateri nas po teoriji in praksi izdajanja knjig pelje sedemnajst strokovnjakov s tega področja. Andrej Blatnik npr. v poglavju o prevodni književnosti natančno opredeli naloge prevajalca, urednika in lektorja ter njihove pravice in dolžnosti v odnosu do avtorja izvirnika, kdaj in v kolikšni meri so dovoljeni odmiki od izvirnega besedila ipd. (v primeru *Mlekarja* je sicer hujši problem dobesedno prevajanje angleških fraz, metafor, prenašanje angleških stavčnih struktur ipd.). Izdajanje knjig tako, kot počne Lynx (in še kakšna slovenska založba), je neodgovorno, škodljivo, do avtorja izvirnika, profesionalnega prevajalca in bralcev prevoda nespoštljivo početje.

In kaj lahko stori Društvo slovenskih književnih prevajalcev, da takšne prakse ne postanejo pravilo? Samo to, kar tako ali tako počne:

Jean-Michel Maldamé
MONOTEIZEM IN NASILJE
Krščanska izkušnja
25 €

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA
Prva slovenska založba

Anne-Sixtine Pérardel
10 KORAKOV DO BOLJŠEGA ČUSTVENEGA ŽIVLJENJA
17,50 €

www.mohorjeva.org • info@celjska-mohorjeva.si
Tel.: 03 490 14 20 ali 01 244 36 50

z javnimi odzivi opozarja na tovrstne anomalije, prireja strokovna srečanja, okrogle mize in debatne večere o prevajanju in s tem povezanih temah, poziva k poštenosti in odgovornosti pri delu ter spoštovanju do avtorjev in bralcev (etični kodeks prevajalcev je objavljen na spletni strani DSKP), hkrati pa tudi laično javnost opozarja na probleme in dileme kakovostnega prevajalskega dela. Drugih mehanizmov za sankcioniranje neprofesionalnega dela na področju knjižnega založništva, ki bi bili pogosto nujni, DSKP žal nima. Ne nazadnje gre tudi za spoštljiv odnos do poklica književnega prevajalca: morda ga v kom vzbudimo s konstruktivno kritiko, pozitivno naravnostjo in izpostavljanjem dobro prevedene literature. Menimo pa, da bi morale več storiti knjižnice. Očitno je namreč, da so vodilo njihove nabavne politike predvsem želje uporabnikov (in lastnic splošnih knjižnic, torej občin, ki jih zanima le število izposoj) na eni strani, na drugi pa je precej poljuben izbor literature za odrasle bolj kot argumentirani presoji v skladu z založniškimi standardi podvržen marketinški spretnosti posameznih distributerjev. Ob večnem argumentu upoštevanja želja plačnikov članarin pa knjižnice pogosto pozabljajo, da knjige odkupujejo z javnim denarjem.

Knjižničarji so pomembni posredniki med založbami in bralci. Dokler se tisti, ki izbirajo knjige za odkup, ne bodo zavedali svoje vloge in dojemali, da je treba knjige izbirati strokovno in odgovorno (dobra praksa je npr. podeljevanje zlatih hrušk za kakovostne knjige na področju otroške in mladinske književnosti) in da se z nobenim odkupom ne mudi tako zelo, da bi to vmesno fazo smeli izpustiti, se položaj ne bo izboljšal, samozvani založniki pa bodo še naprej lastnoročno tovorili prevodne zmadke v knjižnice in jih tam prodajali brez slabe vesti in s kakšnim posebno privlačnim popustom.

Medtem ko je med ogorčenimi prevajalci in bralci vrelo in so se vrstile spletne in časopisne kritike na račun založbe Lynx in njene lastnice Matejke Križan, se je gospa obrnila na DSKP in nekatere posamezne prevajalce z željo po sodelovanju (DSKP naj bi predlagal prevajalce za izbrane knjige iz programa založbe; posameznikom je ponudila, da bi zanje prevajali). Vsekakor pohvalno, čeprav samo vabilo ne pove dosti o pripravljenosti založbe za celovite spremembe delovanja. Ampak korak v pozitivno smer je. Upamo, da bo razburjenje v javnosti, ki ga je povzročila praksa založbe Lynx, še kakšno drugo odvrnilo od podobnega ravnanja.

* V prispevku moška oblika besed velja za vso paleto spolov, ki so se v času agresivne korektnosti razpasli na vseh področjih, tudi v slovnici, kjer korektnost nima kaj iskati.

MARY BEARD

ŽENSKÉ IN OBLAST; Manifest

prevod: Uršula Rebek

Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019, m. v., 113 str., 14,90 €

Ta drobna knjiga z močno vsebino je v londonskih knjigarnah že vse od izida na izpostavljenih knjižnih policah. Ne brez razloga. Njena avtorica je Mary Beard (1955), vplivna in priljubljena (pa tudi osvožena, saj ji pogosto grozijo s smrtjo) angleška zgodovinarica, specializirana za antiko, še posebej za stari Rim, o katerem je napisala kar nekaj knjig (najbrž najbolj znana je njena knjiga *SPQR: A History of Ancient Rome* iz leta 2015, ki je bila tudi velika prodajna uspešnica). *Ženske in oblast* prinaša knjižno izvedbo dveh njenih predavanj, ki ju je pripravila v sodelovanju z *London Review of Books*, v njiju pa je (tudi z uporabo slikovnega gradiva) avtorica prepričljivo pokazala, kako dolg in vseprežemajoč je diskurz zapostavljanja žensk, še posebej, če želijo te nastopiti v javnem življenju in v njem celo zavzeti odločujočo vlogo. Pri tem nas pelje vse od Homerjeve *Odiseje*, v kateri Telemah utiša svojo mater Penelopo in jo, ko se ta želi vključiti v pogovor moških, pošlje nazaj v njene sobane, pa vse do sodobnih vplivnih žensk od Angele Merkel in Hillary Clinton, ki morata v javnem življenju že z oblačili v podobi hlačnih kostimov odigravati bolj moški princip. Udaren in intelektualno prepričljiv razmislek o vrojenih (moških) principih naše civilizacije. > SAMO RUGELJ

STEFAN SWIEŻAWSKI

NOVO BRANJE TOMAŽA AKVINSKEGA

prevod: Janž Snój

Družina, zbirka Sidro, 2019, t. v., 249 str., 34,90 €

Izhodiščno vprašanje avtorja, poljskega filozofa (1907–2004) in profesorja klasične filozofije na Katoliški univerzi v Lubinu, največjega poznavalca filozofije Tomaža Akvinskega, ki velja za eno izmed najpomembnejših osebnosti gibanja za evangelijsko prenovu v 13. stoletju, je, ali lahko 700 let kasneje nanj še opremo svojo intelektualno formacijo. V uvodnih poglavjih oriše zgodovinske okoliščine evropskega prostora 13. stoletja – Akvinski je poučeval na univerzah v Neaplju, na Sorboni in v Kölnu – in analizira vzroke za odpor do tomizma in dominikancev, reda, ki mu je filozof pripadal. Nato preide prek temeljnih predpostavk tomizma, vprašanja bistva in biti, možnosti in idej na premišljevanje o različnih razsežnostih resničnosti, ki ga privede do misli o izvoru vseh stvari oziroma Petih dokazov za božje bivanje. Besedilo knjige ne prinaša prevoda izvirno latinskih besedil, ampak poglobljene komentarje naukov tomizma, iskanje njegovih vzporednic in nasprotujočih idej, pri čemer avtor ustvarjalno sooča miselne svetove filozofov od starogrških do srednjeveških, novoveških in sodobnih. Knjiga je primerna tudi za bralce brez filozofskega predznanja. > MAJA ČREPINŠEK

KARL MARX

OSEMNAJSTI BRUMAIRE LUDVIKA BONAPARTA

prevod: Mirko Košir

Studia humanitatis, 2019, m. v., 185 str., 18 €, JAK

Prenovljena izdaja knjige, sedaj opremljena tudi z obsežno spremeno besedo Jožeta Vogrinca, je pri nas nazadnje izšla sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja, nekajkrat pa že tudi pred tem, med drugim neposredno po drugi svetovni vojni. Izvirno jo je prvi izdal Engels tik pred smrtjo leta 1895. Somišljeniki Napoleonovega nečaka, predsednika Ludvika Bonaparta, so 2. decembra 1851 razpustili ustavodajno skupščino in vzpostavili diktaturo. Leto zatem se je Ludvik Bonaparte oklical za »Emperorja Napoleona III.«. Marx je *Osemnajsti brumaire Ludvika Bonaparta* napisal med decembrom 1851 in februarjem 1852, ta knjiga pa se nanaša na 9. november 1799 francoskega revolucionarnega koledarja, torej na dan, ko je prvi Napoleon Bonaparte postal diktator s pomočjo državnega udara. Marx v tem delu analizira, kako se je konflikt med različnimi družbenimi interesi zapletel v kompleksno mrežo političnih bojov, predvsem pa analizira protisloven odnos med zunanjo obliko, ki jo je boj dobil, in njegovim resničnim družbenim pomenom. Pariški proletariat je bil v tem času preveč neizkušen, da bi bitko dobil, vendar so se izkušnje iz tega časa izkazale za pomembne pri uspešni delavski revoluciji leta 1871. Sociološka klasika! > SAMO RUGELJ

Bernhard Schlink: **OLGA**

Bernhard Schlink bo v Cankarjevem domu nastopil v soboto, **29. februarja, ob 20.00.**

»Bernhard Schlink spada med najbolj nadarjene sodobne nemške avtorje. Je občutljiv in natančen opazovalec ter inteligenten pripovedovalec. Njegova proza je čista, precizna in elegantna.«
– **Frankfurter Neue Presse**

Bernhard Schlink (1944) je literarni klasik 20. stoletja in eden najpomembnejših nemških avtorjev. Njegov roman *Bralec*, ki je v izvirniku izšel leta 1995, je *Der Spiegel* označil za enega največjih literarnih triumfov po *Pločevinastem bobnu* Günterja Grassa. *Bralec* je bil tudi prvi nemški roman v zgodovini, ki je osvojil lestvico najbolje prodajanih knjig *The New York Timesa*.

V času festivala bo izšel zadnji roman Bernharda Schlinka, *Olga*. Roman v središče postavlja žensko, ki si v turbolentnih zgodovinskih okoliščinah prizadeva izboriti življenje pod lastnimi pogoji. Kar je na prvi pogled videti kot velika zgodovinska drama, bralca že po prvih straneh zapelje, da jo bere kot najbolj napeto kriminalko. Roman je prevedel Brane Čop.

Kristian Novak: **CIGAN, AMPAK NAJLEPŠI**

Kristian Novak bo v Cankarjevem domu nastopil v ponedeljek, **2. marca, ob 20.00** in v torek, **3. marca, ob 18.00**, v SNG Nova Gorica.

»Poslušajte refren Ljube Aličiča in si obenem zamislite veliki hrvaški roman. Paradoks, a najlepši.« – **Miljenko Jergović**

Kristian Novak (1979) je eden najbolj znanih hrvaških pisateljev, čigar roman *Črna mati zemla* je bil deležen velikega bralskega navdušenja v celotni regiji, tudi med slovenskimi bralkami in bralci. Roman *Cigan, ampak najlepši*, ki je sledil *Črni materi zemli*, je prav tako prejel najuglednejše hrvaške literarne nagrade, bil razglašen za roman leta ter po mnenju številnih še presegel predhodnika. Novak se je z njim zapisal v kanon sodobne hrvaške književnosti. Roman je mojstrski literarni dosežek. Roman je prevedla Đurda Strsoglavec.

Sara Stridsberg: **BECKOMBERGA. ODA MOJI DRUŽINI**

Sara Stridsberg bo v Cankarjevem domu nastopila v sredo, **4. marca, ob 20.00.**

»S tem romanom si je Sara Stridsberg zagotovila mesto med najboljšimi švedskimi avtoricami in avtorji.«
– **Svenska Dagbladet**

Sara Stridsberg (1972) je ena najboljših sodobnih švedskih pisateljic, uveljavljena tako doma kot v tujini. Lani je bila nominirana za mednarodno nagrado Man Booker, za roman *Beckomberga*. *Oda moji družini* pa je leta 2015 prejela nagrado Evropske unije za književnost ter več uglednih švedskih literarnih nagrad. Leto pozneje je postala najmlajša članica švedske akademije in šele deseta ženska v zgodovini, ki ji je uspelo prodreti v to institucijo, vendar pa je že čez dve leti iz nje protestno izstopila. *Beckomberga* se odvija predvsem v psihiatrični bolnišnici s tem imenom v okolici Stockholma, kjer se zdravi Jimmie, prijeten, duhovit in priljubljen človek, ki pa noče več živeti. Ima veliko srce – in večje kot je srce, bolj lahko boli, pove svoji najstniški hčeri, ki ga obiskuje v bolnišnici. *Beckomberga* je nežna in lirčna pripoved o družini, odraščanju, žalosti in odvisnosti ter razumevanju sveta, h kateremu sodi spoznanje, da je najmočnejša ljubezen lahko tudi tista, ki nas najbolj obteži. Roman je prevedla Iva Klemenčič.

Sheila Heti: MATERINSTVO

Sheila Heti bo v Cankarjevem domu nastopila v četrtek, **5. marca, ob 20.00.**

»Če si med branjem knjige podčrtujete povedi, kakor si jih sam, vam bo pri branju tega romana zmanjkalo svinčnika.«

– **The New York Times**

Sheila Heti (1976) je s svojima deloma *How Should a Person Be* in *Women in Clothes* prodrila med najbolj kritiško in bralsko čašcene avtorice svoje generacije. Njeno zadnje delo, *Materinstvo*, ki je tudi njen prvi prevod v slovenščino, je revija *New York* razglasila za najboljši roman leta 2018, znašla pa se je tudi na seznamu najboljših knjig po mnenju *The New York Timesa*, *Times Literary Supplementa*, *The Chicago Tribuna*, *Rafinery 29*, *Bookforuma* in številnih drugih medijev. Deležna je bila kritiškega navdušenja ter je v manj kot enem letu po izdaji že dosegla kulturni status tako na literarnem kot na teoretskem področju.

Materinstvo je roman, ki s svojim obstojem prevprašuje samo formo romana, pa tudi vlogo ženske. Če bi ga želeli zreducirati na nekaj misli, bi rekli, da gre za razmislek o tem, ali imeti otroke ali ne – so še vedno nujnost ali so postali le *sentimentalna gesta*? A v resnici je to delo mnogo več od tega, razprto med teorijo, življenje in fikcijo si zastavlja temeljna vprašanja o tem, kako preživeti in živeti, kdo smo in v čem je smisel. Roman je prevedla Katja Zakrajšek.

Édouard Louis: OPRAVITI Z EDDYJEM

Édouard Louis bo v Cankarjevem domu nastopil v soboto, **7. marca, ob 20.00.**

»Opraviti z Eddyjem ni le etnografsko osupljiv. Je izjemna zgodba o drugačnosti in odraščanju, ki je mnogo bolj realistična od večine.« – **The New York Times**

Édouard Louis (1992) je eden najpomembnejših pisateljev na svetu, ki so bili rojeni v devetdesetih letih, francoski čudežni deček, čigar literarni prvenec *Opraviti z Eddyjem* je preveden že v več kot trideset jezikov. Delu sledita še dva romana, ki sta bila prav tako deležna velikega mednarodnega uspeha. Drugi, *Zgodovina naslija*, pa je zaživel tudi kot odrska priredba (prazvedba v režiji Thomasa Ostermeierja, Schaubühne Berlin 2018), ki je uprizarjana po celem svetu. *Opraviti z Eddyjem* je roman o odraščanju v majhnem industrijskem kraju na severu Francije, v kraju brez milosti, kjer okolica potolče vse, kar je drugačno. Eddy, ki bo pozneje postal Édouard, se skuša prebiti skozi nasilje vrstnikov in družine, pa tudi skozi strukturno nasilje, revščino, ki radikalno zaznamuje njegov obstoj. Čeprav se na prvi pogled zdi, da gre za avtobiografski roman, je podton vseskozi političen. Govori o tem, kaj pomeni biti depriviligiran: v socialnem, kulturnem, spolnem ali ekonomskem smislu. Roman je prevedel Andrej Pleterski.

28. 2. **20**
– 8. 3. **20**

Festival literature sveta

Fabula

... Beletrina

www.festival-fabula.org

Največji literarni festival **Literature sveta Fabula** bo med 28. 2. in 8. 3. 2020 v Ljubljano pripeljal odlične avtorice in avtorje. Vabimo vas na številne brezplačne dogodke. Ob festivalu bodo izšle knjige gostujočih avtoric in avtorjev v zbirki Žepna Beletrina po ceni 10 €. Spoznajte literarne zvezde v živo in posezite po svojem izvodu letošnjih knjig festivala Fabula!

Ne spreglejte:

28. 2. 2020:
Fabula pred Fabulo
Keller Easterling
Elvia Wilk
Simon Sellars

Branje je za otrokov razvoj na vseh področjih zelo pomembno. Najbolje je začeti že zgodaj, v krogu družine. Tu nastopijo nekatere ovire. Nekateri starši nikdar niso razvijali bralnih navad, domača knjižnica včasih ne zadostuje niti za osnovne potrebe. Sledi zmotno prelaganje te vloge na vzgojitelje in učitelje, ker je takrat za otrokov razvoj s pomočjo branja že prepozno.

Knjižnica – prostor družinskega branja in družinske pismenosti

Kaj pa knjižnica? Pomoč je sicer zelo blizu, dostopna vsem, otrokom in družini prijazna ter brezplačna. Splošna knjižnica, vendar! Ta lahko z mnogimi vsebinami za spodbujanje branja, spodbudnim okoljem in strokovnostjo odigra ključno vlogo.

V Mestni knjižnici Kranj družinskemu branju zadnjih sedem let namenimo posebno pozornost. Pred dobrimi tremi leti je knjižnica vstopila še v mednarodni projekt Family Literacy Works! in v okviru tega izvedla pilotno usposabljanje za moderatorje družinske pismenosti.

Družinsko branje, pa kaj še! Projekt Družinsko branje je nastal kot odziv na spremembe v okolju. V moderno opremljeno knjižnico z računalniki, igralom, koticami za starše ... so začele zahajati mlade družine in stari starši z vnuki. Da bi prosti čas preživljali tudi s knjigo, smo staknili glave in zasnovali projekt, kjer bi povezali razširjene družine z otroki, starimi do osem let, kvalitetne knjige in knjižnico. Nehote smo se s tem dotaknili tudi družinske pismenosti, čeprav nam takrat bistveni pojmi še niso bili povsem jasni.

A je to fejest težko? Družinsko branje je branje otrokom v družinskem okolju. Razumemo ga lahko na dva načina: kot medsebojno podporo družinskih članov pri razvijanju bralnih veščin in opismenjevanju ali kot prenašanje ljubezni do branja in pripovedovanja med družinskimi člani, kar pomeni medgeneracijski prenos pismenosti in družinsko učenje.

V Mestni knjižnici Kranj izgleda tako! Projekt smo zasnovali kot blagovno znamko. Celostno podobo je oblikovala Špela Trobec. Snovali smo ga po fazah z analizo okolja, vsebinsko zasnovano in v sodelovanju s strokovnjaki s področja branja (dr. Livija Knaflič). Pripravili smo družinsko bralno knjižnico in organizirali strokovna predavanja. Sledil je izbor knjig in izdelava kvalitetnega seznama, promocija, na koncu zaključna prireditve ter evalvacija. Bralnim veščinam in ozaveščanju o pomenu branja smo želeli dodati predvsem socialno noto, kjer družina skupaj preživlja prosti čas in obiskuje knjižnico. S tem poteka vzgoja dobrih bralcev in samostojnih uporabnikov knjižnice.

Kje pa se najde to čudo od DB (družinskega branja)? Na oddelku v knjižnici Globus smo namestili starinsko omaro in vanjo zložili s posebno oblikovano nalepko opremljene knjige. Število naslovov je z začetnih 200 zraslo na 450. V 4. sezoni smo priklučili še seznam za starše in dvignili starostno stopnjo do 15 let. Izkupiček 6. sezone Družinskega branja je lepo število knjig za tri bralne stopnje. Starši berejo, poslušajo in se z otroki pogovarjajo. Tako so seznanjeni, koliko, kaj in kako dobro berejo.

Družinska bralna knjižnica. V knjižnici so navodila, sezname knjig, strokovni prispevek dr. Livije Knaflič o pomenu branja in kratka vsebinska vprašanja za aktivno vlogo otrok, ki jo je prejela vsaka sodelujoča družina. Izpolnjene kupone prinesejo v knjižnico, kjer jih hranimo za statistiko. Bralci in poslušalci so za prebrano skromno nagrajani.

Ali sploh še kdo bere? Projekt v MKK uspešno izvajamo že 6. sezono, enako tudi v šestih krajevnih knjižnicah in osrednjih knjižnicah v Škofji Loki in Trzinu. Večan je na šolsko leto. Pogoj za sodelovanje je, da je vsaj en otrok sodelujoče družine vpisan v knjižnico in da si knjige v njej tudi izposodi. DB v e-obliki v celoti poteka tudi na portalu Modri pes www.modripes.si.

DB je pomemben dodaten člen pri izvajanju delavnic družinske pismenosti v Kranju in krajevnih knjižnicah. Po koncu sezone sledi zaključna prireditev z zabavnim programom, vezanim na branje, knjigo in knjižnico. Poteka zunaj knjižnice.

Dober glas seže v deveto vas! Promocijo v knjižnici izvajamo s plakati, letaki in v mesečniku. Širši javnosti je bil projekt predstavljen na lokalnih radiih, v tiskanih medijih, na spletni strani knjižnice ter na portalu Modri pes in družbenih omrežjih. Projekt smo promovirali zlasti v vrtcih in šolah.

Kolikor vložiš, toliko dobiš! V najboljši sezoni je v projektu sodelovalo 356 družin (1556 udeležencev). Vsako sezono je prebranih več kot 10.000 knjig. Povečuje se število prebranih knjig, še posebej v krajevnih knjižnicah. Projekt in načrtna promocija sta privabila v knjižnico nove člane, ki smo jih pritegnili k branju. Posneli smo tudi kratek film o nastajanju, pripravi in izvedbi projekta.

Ali gre lahko še bolje? Na podlagi vsega tega lahko sklepamo, da je bralni projekt Družinsko branje uspešen. Še vedno je nekaj prostora za nove izzive in izboljšave: utrditi delo z ranljivimi skupinami (socialno šibki, priseljenci, starši z nizko izobrazbo ...), povečati obisk strokovnih predavanj. Evalvacija je pokazala, da se lahko držimo načrtovane poti, vključimo le še podobne dobre prakse. Načrtujemo uvedbo bralnih skupin za starše in otroke, učno pomoč za starše in še boljše povezovanje z vrtci, šolami ...

Tovrstni projekti bodo še bolj uspešni, če se bomo snovalci in izvajalci skupaj s starši zavedali, da: »*spodbujanje družinskega branja prispeva tako k bralni vzgoji otrok kot k bralni kulturi odraslih,*« kot pogosto pravi mag. Tilka Jamnik.

WEBINAR* ZA MODERATORJE BRALNIH KLUBOV

Spletni seminar je namenjen knjižničarjem in vsem drugim, ki jih zanima negovanje bralne kulture s pomočjo klasičnih ali spletnih bralnih klubov.

*Webinar je organiziran izobraževalni spletni dogodek, ki se ga lahko udeleži le spletno občinstvo.

Naredimo korak naprej. Spodbujajmo bralce k poglobljenemu branju!

Verjamemo, da je prihodnost branja v kvalitetni literaturi, ki odpira prostor za bralca. Branje kakovostnega čtiva namreč blagodejno vpliva na razvoj človekovih spoznavnih in ustvarjalnih zmognosti. Vedoželjni in ustvarjalni ljudje so uspešnejši na vseh področjih delovanja (ne le v umetniških poklicih, temveč tudi v gospodarstvu), predvsem pa v medosebnih odnosih.

Seminar izvajajo vodja in mentorica študijskih in bralnih krožkov s certifikatom Andragoškega centra Slovenije **Ana Jasmina Oseban**, literarni komparativist in ustvarjalec **dr. Iztok Osojnik**, prevajalka in urednica **Tatjana Jamnik** ter vodja bralnih krožkov v Knjižnici v Ivančni Gorici **Ksenija Medved**.

Pri spletnem seminarju udeleženci sodelujejo na daljavo s pomočjo uporabniku prijaznih aplikacij GoogleCalendar in GoogleMeet. Po zaključku sprejemanja prijav udeležencem pošljemo navodila in povezavo na spletno mesto, na katerem ob določenem terminu poteka spletna konferenca. Udeleženci se spletni konferenci pridružijo tako, da ob določeni uri kliknejo na poslano povezavo.

BRALNI KLUBI V TEORJI IN PRAKSI:

3 spletne konference
+ potrdilo o izobraževanju

- 25. februar 2020 ob 10.00–11.30
- 3. marec 2020 ob 10.00–11.30
- udeležba na Spletnem bralnem klubu: poljubni termin (obvezna prijava)

E-prijavnico najdete na spletu:
www.policadubova.org (rubrika prireditve)
Pohitite, število udeležencev je omejeno!

Rok za prijavo: 11. februar 2020

Kotizacija:

- redna cena: 60 €
- zgodnja ptica (plačilo do 14. 2. 2020): 49 €

Organizator: Kulturno-umetniško društvo Police Dubove v sodelovanju s Knjižnico Ivančna Gorica, portalom Dobreknjige.si in Javnim skladiščem RS za kulturne dejavnosti

Seminar poteka v okviru projekta Migracije v resničnosti, ki ga sofinancira program Evropske unije Ustvarjalna Evropa.

V ZASNEŽENE GORE

Gorazd Gorišek

- 55 premišljeno izbranih izletov na bisere naših zasneženih gora.
- Opisane so različno zahtevne ture: lahke, zahtevne in zelo zahtevne.
- Podrobno opisani vzponi in sestopi ter naštetje dodatne možnosti v bližnji okolici cilja.
- Ture so razvrščene po gorskih skupinah oziroma geografskih območjih od Julijskih Alp preko Primorske in Notranjske do severovzhodne Slovenije, za povrh pa še nekaj vrhov severno od naše državne meje.
- Dodani so pregledni zemljevidi poti.

125 LET PLANINSKEGA VESTNIKA

www.planinskivestnik.com

Letna naročnina - 39 €
(63 € za tujino).
Člani PZS so upravičeni do 25-odstotnega popusta na letno naročnino Planinskega vestnika.

DDV je vključen v ceno.

Planinski vestnik velja za najstarejšo slovensko revijo, ki še izhaja! V njem najdemo informacije o najpomembnejših dogajanjih v planinstvu, od organizacijskih, društvenih in gospodarskih, pa do športnih, odpravarških in drugih, znanstvenih in poljubno znanstvenih članke iz zgodovine planinstva, orografije, meteorologije, glaciologije, speleologije, toponimije in drugih ved, planinsko-alpinistične potopise, članke o naravi in varstvu narave, leposlovne prispevke, pesmi in slovstvene ocene.

Planinska trgovina PZS | Informacije in naročila na sedežu PZS: Ob železnici 30 a, Ljubljana, v času uradnih ur, **po pošti**: p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, **po telefonu**: 01 43 45 684 v času uradnih ur, **faksu**: 01 43 45 691, **brezplačna telefonska številka**: 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), **e-naročila**: narocilo@pzs.si ali **spletna trgovina PZS**: <http://trgovina.pzs.si>. **Uradne ure** v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Ob železnici 30 a: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11.00).

Nina in Matevž Granda sta pred petimi leti na Dunaju pričela izdajati *Outsider*, revijo o kulturi, s poudarkom na arhitekturi. Z revijo vred sta se kasneje preselila v Slovenijo, pod okriljem *Outsiderja* pa od tedaj nastajajo vedno novi publicistični projekti. Eden zadnjih je knjiga esejev *Domače knjižnice*, ki je bila povod za pogovor z Nino Granda. Sredi pogovora mimogrede pove, da je poleg arhitekture študirala dramaturgijo. Zmožnost pripovedovanja dobrih arhitekturnih zgodb je gotovo plod obojega.

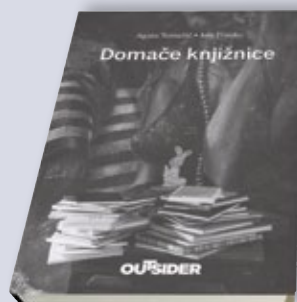
»Ni lepšega, kot je stena, polna knjig!«

AGATA TOMAŽIČ

DOMAČE KNJIŽNICE

fotografije: Jošt Franko

Z. O. P. - Zavod za oblikovanje prostora,
2019, m. v., 157 str., 3 €

Bukla: Knjižica esejev pripoveduje o domačih knjižnicah, o ljudeh in njihovih knjigah. Agata Tomažič in fotograf Jošt Franko sta obiskala znane Slovence vseh starosti in provenienc, brskala po njihovih knjižnih policah in spoznala njihove lastnike. Kako se je rodila ideja za knjigo?

Granda: Nastala je iz serije objav v reviji *Outsider*. Pobudnica serije Domačih knjižnic je Tina Popovič z Vodnikove domačije, nastale so pod okriljem Ljubljane – Unescovega mesta literature. Avtorja, ki jima gre pripisati zasluge za vsebino, sta pisateljica Agata Tomažič in fotograf Jošt Franko, ki sta vse leto izbirala domače knjižnice zanimivih ljudi in ustvarila imenitne zgodbe, vredne branja. V sodobnih domovih so knjižnice skoraj izginile. Zato smo želeli izpostaviti, da ni lepšega elementa stanovanja, kot je stena, polna knjig. Še tako drag stol ji težko konkurira. Ker nas poleg arhitekture zelo zanimajo tudi ljudje in njihove zgodbe, se nam je zdela zamisel raziskati domače knjižnice dobra. Nastalo jih je več, kot smo jih lahko sproti objavili v reviji, in vse so bile izjemno zanimive. Pred knjižnim sejmom se je utrnila zamisel, da bi vse prispevke, objavljene in še neobjavljene, zbrali v knjigi. Dopolnili smo jih z uvodnim besedilom Miloša Kosca, zapisom Mladena Dolarja in načrti za izdelavo knjižnih polic arhitekta Arnetta Vehovarja. Letos že pripravljamo nadaljevanje.

Bukla: Zakaj se vam zdi pomembno izdajati knjige o knjigah?

Granda: Ne gre toliko za knjigo o knjigah, gre veliko bolj za knjigo o ljudeh. Se pa pripoved seveda ves čas plete okoli knjig. To je knjiga o strasti do knjig. In tudi o tem, da so knjige lahko krasen izgovor za marsikaj, kot v pogovoru z Agato pove Maja Bogataj Jančič.

Bukla: Se razlika med knjigo in revijo zabrisuje? Kako se s tem srečuješ te pri svojem delu?

Granda: Te knjige smo zelo veseli, je enakovreden del našega ustvarjanja, toda bistvo našega dela je revija *Outsider*, ki pa se v mnogih pogledih spogleduje s knjigo. Gre za hibrid revije in knjige po formatu, zasnovi in po vsakokratni unikatnosti. *Outsider* je nastal kot medijski start-up leta 2015. Takrat sva oba z Matevžem živela na Dunaju zaradi mojega podiplomskega študija. Revije smo se lotili kot eksperiment. Takrat nismo imeli velikih pričakovanj, imeli pa smo vizijo. Bilo je veliko razmisljeval, preizkušanj in iskanj. Prvo številko smo izdali po pol leta intenzivnih priprav, sedaj vstopamo v šesti letnik in pripravljamo 21. številko.

Bukla: Kako je na vas vplivala izkušnja Dunaja?

Granda: Dunaj ima ogromen vpliv na nastanek *Outsiderja*, je kulturna prestolnica, kjer se zdi, da je v umetnosti in kulturi vse mogoče. Bogato kulturo je kot ponos mesta čutiti na vsakem koraku. Kultura je eno od gonil gospodarstva in ni ločena od njega. Kulturne institucije so ves čas polne obiskovalcev, kar ni povezano samo z odličnimi programi, ampak tudi s promocijo in vpetostjo kulture v mestni vsakdan. Bivanje na Dunaju naju je spodbudilo k tveganju.

Bukla: Zakaj ime *Outsider*?

Granda: V tistem času sva videla mnogo mladih ljudi, ki so zapuščali Slovenijo, da bi razvili svoje potencialne. V slovenskih medijih se je prikazovalo kot izrazito negativen pojav, češ, najboljši gredo ven, midva pa sva v tem videla

Nina Granda

Foto: arhiv Nina Granda

priložnost, ki sva jo želela izraziti z revijo. To so ljudje, ki polno razvijajo svoje visoke potencialne. Z izborom tem in sodelavcev želiva v *Outsiderju* pokazati, da pogled od zunaj širi kulturo in mentaliteto v Sloveniji. Misel na ljudi, ki ne spadajo čisto »noter« – geografsko, politično ali nazorsko – je prispelvala k imenu *Outsider*. Prva leta je večina sodelavcev, in vsi kolumnisti, živela in delala izven Slovenije, vendar smo bili s tem prostorom povezani. Ponažarja pa tudi načelo naše uredniške politike – vedno je treba dvomiti o lastni poziciji in stvari, o kateri pišeš.

Bukla: Izbirate vsebine, ki segajo na vsa področja bivanja. Zakaj preplet arhitekture, kulture in družbenokritičnih tem?

Granda: Arhitektura je sestavni del bivanja. Najprej zato, ker vsakdo živi v nekem arhitekturnem prostoru. Nato zato, ker arhitektura izkazuje, kakšna je družba. V arhitekturi se zrcalijo družbeni problemi in presežki, koliko je družba rahločutna, empatična, kako skrbi za ranljive skupine in kako omogoča razcvet najboljšim. Arhitektura nikakor ni ločena od družbe, od sociologije, zgodovine, ekonomije, znanosti, ampak je njen integralni del. Zato je dobro izhodišče za pogled na svet.

Bukla: Katere teme so potrebne širše obravnave? Kako izbirate teme?

Granda: Aktualna številka govori o kritiki z različnih izhodišč. V Sloveniji je ta hip arhitekturne kritike premalo. Morda zato, ker se vsi poznamo, ker vsi vemo, kako težko je uresničiti dober projekt. Ni pa izgovorov, zakaj ne kritiziramo političnih odločitev o arhitekturi. Na primer stanovanjske politike. Kje so najemna stanovanja? Kje so dostopna stanovanja za mlade? Zakaj ni dovolj domov za ostarele, zakaj sploh ne rešujemo vprašanih starejše generacije, ne bivalno ne socialno? Pomembno se nam tudi zdi izpostavljanje pomena gradnje kulturnih objektov, saj se s tem bistveno gradi zavest o pomenu kulture v javnosti. Pri tem gre Sloveniji res slabo. Teme izbiramo glede na našo presojo, kaj je aktualna problematika, ki v drugih medijih še ni bila dovolj celostno obravnavana in ki dopušča vpogled tudi preko arhitekture.

Bukla: Je težko dobiti dobre avtorje? Kakšna je tu vloga urednika?

Granda: Dobrih avtorjev je veliko. Potem pa je odvisno od urednika, ali bo znal spodbuditi avtorja s pravo temo, da bo nastal res odličen zapis. Tu

pride uredniku prav nekaj splošne razgledano-sti, občutka za čas, prepoznavanje tem, ki bodo jutri aktualne. Bistvena sta spoštovanje in zaupanje v avtorja. In potem občutek za ravnotežje, ko sestavljamo celoto. Pri *Outsiderju* imamo z avtorji veliko srečo. Privoščimo si veliko igranja, dolgih pogovorov, veliko časa. Vsa sredstva, ki jih z revijo pridobimo, vložimo v razvoj vsebin in podporo avtorjem, to omogoča tudi uredniško širino. Sicer pa se ob tem vprašanju spomnim na čudovit zapis o časopisih Ervina Hladnika Milharčiča v aktualni številki *Outsiderja*: treba je imeti roko. Velja za najboljši espresso, pisanje in uredniško delo. In najbrž za vse ustvarjanje nasploh.

Bukla: Občasno izdajate tudi časopis. Kako je prišlo do teh izdaj?

Granda: Lani so nas iz Mednarodnega grafičnega centra v času bienala povabili, da smo za njih pripravili časopis, ki je nadomeščal katalog. Ta časopis je brezplačen in dostopen vsakomur, kar je pomembno, ker verjamemo, da kultura ne bi smela biti samo elitistična, namenjena samo izobraženim in obveščanim. Navdihuje nas, če se dotakne neposvečenih, tistih, ki ne spadajo zraven in jih mogoče sicer kultura ne zanima, pa naletijo na časopis nepričakovano, morda pri frizerju, in se nato navdušijo nad nečem, česar sicer ne bi videli. Na podoben način sodelujemo že štiri leta tudi z Mestnim muzejem oz. festivalom INDIGO. Ker nam je format časopisa všeč, občasno tudi sami naredimo edicijo. Lani smo tako s posebnim časopisom počastili 4. rojstni dan revije.

Bukla: Imate tudi spletno stran Outsider.si ...

Granda: Internet dopušča drugo dinamiko kot tisk. Na spletu se lahko ažurno odzivamo, obveščamo o arhitekturnih novostih, hkrati pa tudi promoviramo razmisleke o prostoru, objavljamo kolumne in recenzije, kritike razstav in dogajanja na kulturnem področju, predvsem vizualnem. *Outsider* je treba razumeti kot celoto: tiskane edicije, ki so brezčasne, in spletno edicijo, ki je dinamična in aktualna.

Bukla: V čem vidite največjo razliko med knjigo, revijo in časopisom ter internetom?

Granda: Glavna razlika je v njihovem trajanju in materialnosti. Revija ali knjiga sta na papirju in lahko jih kadarkoli vzamemo s knjižne police. Internet je zelo hipen in zelo obsežen. V poplavi informacij se nekaj, kar nas navdihuje, lahko hitro izgubi.

Druga bistvena razlika je, da imajo knjige in revije svoj začetek in konec. Po vsebini nas vodi nevidna uredniška roka. Internet je neskončen. Bralec je sam urednik, ki je omejen z lastnimi mejami in mejami algoritmov. Neskončnost interneta pa je lahko strašljiva.

Bukla: Načrti za prihodnost?

Granda: Čeprav v trenutnem delu izjemno uživam, ga ne jemljem za nekaj dokončnega. Čisto možno se mi zdi, da bi se lotila česa popolnoma drugega. V arhitekturi me zelo zanima področje prenove starih objektov. Zelo ljub material mi je kamen. Podobno kot knjiga je to nekaj trajnega, v nasprotju z vso izmuzljivostjo današnjega časa.

CECELIA AHERN

KLUB P. S. LJUBIM TE

P. S. Ljubim te, knj. 2

prevod: Marko Bogataj

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 304 str., 12,90 €

Irska pisateljica Cecilia Ahern (1981, živi v Dublinu) se je pred petnajstimi leti prebila že s svojim prvencem *P. S. Ljubim te*, v katerem je postregla s srce parajočo zgodbo o mlademu paru, ki živi srečno, dokler Gerry ne umre zaradi bolezni, Holly pa je ostane zlomljena. Potem začne skrivnostno prihajati Gerryjeva navdihujoča pisma, s katerimi ji vrne voljo do življenja in še utrdi njuno ljubezen. Velika uspešnica, ki je doživela tudi odmevno ekranizacijo, je že v svojem osnovnem nastavku skrivala končnost, saj takega romana ni bilo mogoče kar tako nadaljevati. Vendar je Cecilia Ahern petnajst let po svojem prvencu (medtem je

napisala še štirinajst drugih romanov) vseeno našla rešitev za drugi del. Roman se dogaja šest let po tem, ko je Holly prejela zadnje možovo pismo, v katerem jo je spodbudil, naj si ustvari novo življenje. To ji je do neke mere tudi uspelo (vključno z novim partnerjem), potem pa jo za pomoč prosijo ljudje, ki so jih navdihnili Gerryjeva pisma, tako da so celo ustanovili klub Klub P. S. Ljubim te. Poveže se z njimi, ugotovi, da so člani neozdravljivo bolni in želijo svojim zapustiti nekaj pomembnega, zato se Holly, čeprav to načne njen notranji mir, z njimi odpravi na čustveno potovanje v neznano. Dostojno nadaljevanje velike uspešnice, ob kateri je ponovno izšel tudi prvi del. > BETI HLEBEC

SARAH MACLEAN

HUDIČ IN SKUŠNJAVKA

prevod: Katja Jeraj Valentinčič

Mladinska knjiga, zbirka Oddih, 2019, t. v., 424 str., 34,99 €

Dogajanje tega strastnega zgodovinsko-ljubezenskega romana je postavljeno v prvo polovico 19. stoletja v London. Njegove široke ulice, parki in palače so oviti v prav toliko skrivnosti in spletk kot ozke in temačne uličice, zakotne beznice in očem skrito podzemlje mesta. Ne ravno rosna mlada lady Felicity Faircloth pod pajčolanom noči dobi skrivnostno ponudbo, da ji bodo našli moža. Ona na priložnost pristane pod pogojem, da se bo poročila samo iz ljubezni. Ponujenemu izbrancu je ime Devil, hudič, satan. Njegovi načrti so vse prej kot pošteni in iskreni. Lady Felicity mu bo služila kot predmet maščevanja, nastavlil jo bo kot past, v katero se bo ujel sovražnik, ki ga bo Devil nato uničil. Ko pa se v dogajanje vpletejo neukrotljiva, divja čustva obeh glavnih junakov, zaplet in razplet ubereta svojo pot ... > SONJA JUVAN

CHANEL CLEETON

NASLEDNJE LETO V HAVANI

prevod: Maja Lihtenvalner

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2020, m. v., 368 str., 12,90 €

Politična zgodovina Kube v poznih petdesetih letih prejšnjega stoletja je bila precej zapletena in v resnici ni tako oddaljena, da ne bi še vedno zvenela v ljudeh, ki so jo resnično občutili. Avtorica, sicer rojena na Floridi, je odraščala ob zgodbah eksodusa svoje družine s Kube po revoluciji in zato je ta večplastni roman še kako prežet tudi z njeno osebno zgodovino. Na eni ravni tako lahko beremo roman kot dve časovno ločeni in skoraj neuresničljivi ljubezenski zgodbi, ki ju pišeta dve ženski iz različnih generacij. Babica Elisa je morala kot mlado dekle leta 1959 skupaj s svojo bogato družino pred novim režimom iz Havane ubežati v ZDA, njena vnukinja Marisol pa skoraj šestdeset let kasneje (leta 2017) iz Miamija odpotuje na Kubo, da bi tam raztresla pepel svoje ljube babice ... Skozi odnose med glavnimi protagonisti zgodbe pa na drugi ravni lahko spoznavamo zgodovinsko ozadje in politične razmere v tedanji in tudi sodobni Kubi, hkrati pa držimo pesti, da bi se vsaj eden od romantičnih zapletov srečno končal. Sijajen roman, ki prekipeva od prepovedanih ljubezni, družinskih skrivnosti in velikega poguma, je v izbor svojega knjižnega kluba vzela tudi Reese Witherspoon. > RENATE RUGELJ

SARAH MORGAN

POLETJE V PARIZU

prevod: Lidija Kreft

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 384 str., 12,90 €

Pariz, ki v očeh mnogih velja za mesto luči, romantike in sanj, je za Grace in Audrey, glavni junakinji tega romana, sprva vse prej kot to. Američanka Grace vanj pripotuje, ker ji je preprosto žal, da bi potovanje, ki ga je tako skrbno načrtovala ob srebrni obletnici poroke z možem Davidom, padlo v vodo. Njen soprog ji je namreč na valentinovo priznal, da se želi ločiti, ker se je zaljubil v pol mlajšo Lisso. Istočasno v francosko prestolnico pripotuje tudi osemnajstletna Angležinja Audrey, ki bi v mestu luči rada našla boljše življenje od tistega, ki ga živi doma ob mami alkoholičarki. Ženski dveh različnih generacij se tako nekega dne srečata sredi Pariza in postopoma se začne med njima plesti topla prijateljska vez, ki obema omogoči, da začneta na življenje gledati povsem drugače ... Ljubezenski roman prinaša vse tisto, kar naj bi pregovorno ponujal Pariz: obilo topline, romantiko in ukradene, slastne poljube! > VESNA SIVEC POLJANŠEK

PENELOPE WARD, VI KEELAND

DOMIŠLJAVA BARABA

prevod: Lidija Kreft

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 302 str., 10,90 €

Ona je mlada odvetnica v beemveju, ki za sabo pušča pogorišče prevarane ljubezni, odločena, da si bo ustvarila novo življenje. Njemu, nekdanjemu

nogometašu, neverjetno čedni, ampak domišljavi barabi, med nogami hrumi harley. Popolna tujca postaneta naključna sopotnika na nekajdnevem potovanju čez ameriški kontinent. Med njima zaprasketa vroče zapeljevanje, zaradi katerega se ježi koža, napenjajo bradavičke in bokserice. Strast se stopnjuje do nevrzdržnosti, a on se vedno zadnji hip umakne, čeprav je očitno, kako si jo želi. Potem prevzame pobudo ona in napetost eksplodira v noč seksa njenega življenja. Toda naslednje jutro on izgine. In ko se natanko čez dve leti nepričakovano vrne, stori marsikaj, da bi jo ponovno pridobil. Hitra, drzno eksplicitna, vroča zgodba o pozeleju, ki se izlije v ljubezen. > MAJA ČREPINŠEK

KINLEY MACGREGOR

BOJEVNIK

Bratovščina meča, knj. 7

prevod: Irma Kukovič

Hiša knjig, Založba KMŠ, 2019, m. v., 292 str., 12,99 €

V zadnjem delu zgodovinske serije *Bratovščina meča* se poglavar klana Lochlan MacAllister odpravi iskat brata, ki že leta velja za mrtvega, zdaj pa družino v dvome spravi skrivnostna pošiljka. Med svojo misijo pa naleti na Catarino, dekle, ki mu para živce, a je vendarle ne more pustiti v rokah ugrabiteljev. Njegov načrt dobi majhen ovinek, da bi Cat, za katero ugotovi, da je francoska princesa na begu pred očetom in njegovo kraljevo vojsko, pospremil k njenemu stricu. Čeprav se Lochlan in Cat ne prenašata najbolje, pa med skupno potjo vendarle odkrijeta, da imata številne dobre in privlačne lastnosti, pa tudi boleče skrivnosti. Na begu in v iskanju izgubljenega brata jima pomagajo člani bratovščine in novi zavezniki, na koncu napete poti pa ju čaka več presenečenj. > KLARA JARC

LAVYRLE SPENCER

VELIČASTNA ZORA

prevod: Irma Kukovič

Hiša knjig, Založba KMŠ, 2019, t. v., 580 str., 35,90 €

Elly da oglaš v časopis, da išče moža. Meščani se posmehujejo, saj je noseča mati dveh malčkov, ki je ostala sama na kmetiji, za vse le »nora vdova«. Prikaže se en sam kandidat – Will, ki je v iskanju dela pravkar prišel v mesto. Molčeci mladenič je sestradan, brez prebite pare, nikoli ljubljena brezdomna sirota. Za oba je ponudba v oglaš edina možnost preživetja. Potem pa se zgodi čudež. Will ob Elly prvič v življenju občuti človeško toplino, ki celi čustvene rane. Z zanosom izboljšuje zanemarjeno kmetijo. Našel je dom in družino! Ljubezen, ki vznikne, je nežna, trepetajoča in prežeta z vročim, sestradanim poželenjem. Življenje bi lahko postalo lepo, če ... če se ne bi iz ozadja že plazile grozeče sence preteklosti, če ne bi bili v mestu ljudje, ki jima ne želijo dobro, in če se ne bi njuni odročni kmetiji skokovito bližala vojna. Topla, optimistična zgodba o pogumu, prijateljstvu, družini in ljubezni. > MAJA ČREPINŠEK

RUTH KELLY

VINOGRAD V PROVANSI

prevod: Katja Jeraj Valentinčič

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 332 str., 12,90 €

Ava je ženska v najboljših letih, ki je življenje posvetila svoji družini in svoje želje in življenjske cilje podredila egoističnemu možu Marku. Nekega dne odkrije, da je Mark spraval njuno

družino v resne težave, in tu se Avino življenjsko potovanje šele dobro začne. Zakon med Avo in Markom se znajde v krizi, Ava se začasno umakne k prijateljici Emilii. Kmalu pa jo preseneti pismo iz Francije in tako izve, da ji je dedek zapustil vinograd v Franciji. Ava na prigovarjanje prijateljice Emilie odpotuje v Provanso in tu začne odkrivati skrivnosti nastanka vina, po katerem je slovel dedov vinograd, hkrati pa tudi družinsko skrivnost, ki stvari postavi na svoje mesto. Spet najde pot do sebe, življenjske strasti in ljubezen. Zabaven roman o resnih temah prehaja med sedanostjo in preteklostjo in razkriva Avine spomine na poletja pri dedku v Provansi. > SABINA BURKELJCA

IVAN SIVEC

KO SE DOTAKNEŠ NEBA

ICO, 2019, t. v., 192 str., 25,10 €

S to knjigo se je Ivan Sivec podal na novo vsebinsko področje in pri tem uporabil zgodbo, ki je za njim hodila nekaj desetletij. *Ko se dotakneš neba* je v osnovi ljubezenski roman, vendar pa gre za (deloma) dokumentaristično formo, saj smo dobili resnično in kleno napisano zgodbo o Ivici in Cenetu s slovenskega podeželja, ki sta se kot mlada zaljubila in se tudi poročila, potem pa jima je bilo v zakonskem stanu usojenih le deset dni, saj je Cene ob napornem vzponu umrl v francoskih Alpah. Sivec se je tega dokumentarnega romana lotil v svojem stilu, saj je s ključnimi (in še živimi) protagonisti, tudi s splezalci pri usodnem podvigu, opravil kar nekaj pogovorov, z njihovo pomočjo in tudi njihovimi izjavami ter komentarji pa pred nami spletel zgodbo, ki je po eni strani hvalnica pristni ljubezni tako med Ivico in Cenetom kot njegovi ljubezni do gora, po drugi strani pa obenem veristična zabeležka o neki nesrečni usodi. > SAMO RUGELJ

ROBERT DUGONI

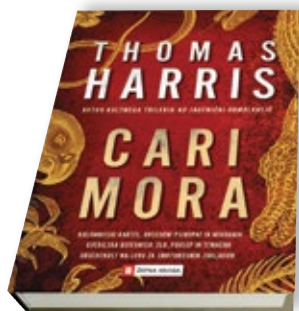
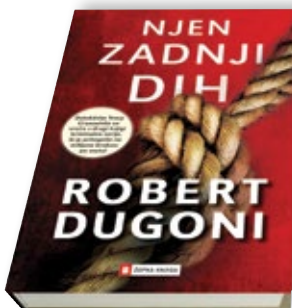
NJEN ZADNJI DIH

Tracy Crosswhite, knj. 2

prevod: Petra Breclj

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 430 str., 14,90 €

Detektivka Tracy Crosswhite se vrne v pisarno v Seattle, potem ko je v prejšnjem delu *Sestrin grob* raziskovala dvajset let staro izginotje svoje sestre. Nadaljuje preiskavo umora mlade ženske v zanikrnem hotelu, ki jo je morilec zvezal na način, da se je zadušila sama. Toda ko najdejo podobno truplo, vse kaže, da se mora soočiti s serijskim morilcem. Ta pa začne groziti še njej osebno ... Dugoni je ponovno spisal odlično policijsko proceduralno kriminalko, ki bralcu približa opravila in postopke detektivov in preostalih organov pregona med njihovim vsakdanjim delom. Pri tem pa ni pozabil, da nevarnost ne preti le s strani kriminalcev: Tracy ovire zaradi preteklih dogodkov pred noge meče tudi njen šef, novinarji pa zaradi senzacionalnosti že tako radi črniyo policijsko delo, četudi to ni utemeljeno. Sestavljanje koščkov uganke, kdo je morilec, se tako znajde v tesni bitki s časom, preden bo storilec udaril znova. Roman odlikuje premišljeno grajenje vzdušja in »življenjsko« opisovanje opravil detektivov, ob tem pa se avtor dotakne tudi posledic, ki jih preobremenjenost in številne nadure puščajo v zasebnem življenju. Ena izmed boljših tovrstnih serij, ki se ne zanaša na plehko akcijo ali preobrate, ampak blesti z zrelo karakterizacijo in prepričljivim prikazom lova na storilca. Ne preseneča torej, da je serija osvojila milijone bralcev po svetu. Priporočam! > ALEŠ CIMPRič

THOMAS HARRIS

CARI MORA

prevod: Miro Mrak

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 261 str., 12,90 €

Ne glede na to, da je od prvenca ameriškega pisatelja Thomasa Harrisa (1940), stvaritelja Hannibala Lecterja, enega originalnejših literarnih likov zadnjega časa, o katerem je napisal štiri romane, minilo že skoraj štiri desetletja in pol, je *Cari Mora* še drugo samostojno delo tega avtorja (prvo je bil roman *Črna nedelja* iz leta 1975). Zanimivo je tudi, da so po vseh pe-

tih avtorjevih dosedanjih romanih posneli filme, po *Rdečem zmagju*, v katerem je uvedel Lecterja (in ki ga žal nimamo v slovenskem prevodu) pa celo dva. S *Cari Mora* nam je Harris (to je njegov prvi novi roman po trinajstih letih) namešal ekscentrično kombinacijo likov, ki jih poganjata tako strast po denarju kot želja po uresničevanju njihovih nasilnih fantazij. Naslovna junakinja, nekdanja gverilka, Cari Mora je privlačna petindvajsetletna oskrbnica vile v Miami, katere prvi lastnik je bil mamilarski kralj Pablo Escobar, ki sicer ni nikoli prebival v njej, govori pa se, da je v njej skrit zlati zaklad v višini 25 milijonov dolarjev. To seveda spodbudi nekaj vpletenih strani, da si prizadevajo priti do bogastva, eden od njih pa je tudi Hans-Peter Schneider, ki ne trza samo na denar, temveč ima tudi precej sprevržena poželenja, kar vse skupaj postavi naslovno junakinja na življenjsko preizkušnjo. > SAMO RUGELJ

JEAN-LUC BANNALEC

STARA ZGODBA

Komisar Dupin, knj. 8

prevod: Maruša Mugerli Lavrenčič

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 264 str., 10,90 €

Nemški avtor Jörg Bong, ki se skriva pod psevdonomom Jean-Luc Bannalec, se je proslavil s serijo kriminalk o inšpektorju Dupinu, ki je iz Pariza premeščen v Bretanjo. Osmi primer se zgodi sredi Dupinovega zasluženega poletnega brezdelja, ko se ravno pripravlja na obisk partnerkinih staršev. Prijetno obmorsko idilo pa seveda prekine novo truplo. Žrtev je zdravnik Chaboseau, ki v skupnosti uživa brezhiben ugled in izhaja iz ene najpremožnejših družin v mestu, obenem pa je močno vključen v skupnost, saj finančno vlaga v nekatere lokalne posle. Dupin se loti raziskovanja, čeprav so njegovi sodelavci na dopustu, in se poskuša dokopati do motiva in storilca. Klasična »whodunit« (»kdo je storilec«) kriminalka, ki spaja vzdušje *Umorov na podeželju* in zasluskevske postopke Agathe Christie, bo navdušila vse, ki radi ugibajo prav do zadnje strani. > VERONIKA ŠOSTER

OH, TA AISLING!

13,99 EUR

Emer McLysaght in Sarah Breen

ULOVILA TE BOM, RIVER

14,99 EUR

K. A. Tucker

PREDANA LJUBEZNI

Vikiška saga Haardradovi, 3. knjiga

13,99 EUR

Johanna Lindsey

METULJČEK CEKINČEK

zbirka pesmic Janeza Bitenca ilustracije Karmen Bajec

15,90 EUR

LAČNI MEDVED

Sylvie Uzary Luton ilustracije Michaël Derullieux

19,90 EUR

ŽIVALSKI VRT V HIŠI

Poišči skrivne živali Sabina Konečna in Zuzana Dreadka Krutá

16,99 EUR

Podarjamo promo kodo **GALARNA5** v vrednosti

5 € + gratis dostava

Koda velja za naročila v vrednosti vsaj 25 €, do 31. 3. 2020. Uporabite jo lahko v nakupovalni košarici na strani www.galarna.si. Kodo lahko zaradi zakona ZECK uporabite le za knjige starejše od 6 mesecev.

Distribucija Avrora
e: info@galarna.si
t: 040 922 521

všečkajte nas na Facebooku

WWW.GALARNA.SI

MARGARET ATWOOD

TESTAMENTI

Deklina zgodba, knj. 2

prevod: Uroš Kalčič

Mladinska knjiga, zbirka Roman,

2019, t. v., 486 str., 29,99 €

Ko sem se lani poleti potepal po Londonu in seveda zavil tudi v tamkajšnjo največjo knjigarno Waterstones na Picadillyju, je bilo v vhodnem prostoru na veliko napovedanih nekaj knjig, ki so jih knjigarnarji najbolj pričakovali. Ena od njih je bila tretji del zgodovinske sage *Wolf Hall* Hillary Mantel, tokrat z naslovom *The Mirror and the Light* (*Ogledalo in luč*, za prva dva dela je dobila bookerja), ki izide marca, druga je bila nova knjiga Billa Brysona *The Body* (*Telo*, ta je že izšla, dobili pa bomo tudi prevod v slovenščino), tretja so bili seveda *Testamenti* Margaret Atwood. Malo je knjig, ki tri desetletja po izidu doživijo novo literarno življenje, še pet let kasneje pa dobijo celo svoje nadaljevanje. *Deklina zgodba*, distopični roman, ki ga je kanadska pisateljica Margaret Atwood vizionarsko napisala že kar daljnega 1985, pa je v zadnjem času pridobil aktualnost (in tudi odmevno televizijsko serijo). Atwoodova se je odločila, da je vse skupaj pravi razlog, da napiše še nadaljevanje. To je izšlo sredi lanskega septembra, si razdelilo tudi prestižno Bookerjevo nagrado, tri mesece kasneje pa v slovenskem prevodu Sovretovega nagrajenca tudi mi lahko spremljamo, kaj se je s totalitaristično Gileadsko republiko, v kateri so plodne ženske dobesedno spolne sužnje, zgodilo v nadaljevanju. Zgodbo nam pripovedujejo trije ženski glasovi; prvega ima teta Lydia, ena od glavnih negativk iz prvega dela, drugega in tretjega pa mladi dekleti, od katerih ena odrašča v Gileadu, druga pa čez mejo v Torontu. Njihove zgodbe, ki se proti koncu tudi staknejo in prinesejo marsikatero presenečenje, napovedujejo skorajšnji konec Gileada. Obvezno za vse navdušence nad *Deklino zgodbo!* > SAMO RUGELJ

LEIGH BARDUGO

POKVARJENO KRALJESTVO

Vranja šesterica, knj. 2

prevod: Andrej Hiti Ožinger

Mladinska knjiga, zbirka Srednji svet,

2019, t. v., 543 str., 38,99 €

Ravno ta mesec se pri naših sosedih Madžarih končuje snemanje prve sezone Netflixove fantazijske nadaljevanke *Shadow and Bone* (*Senca in kost*), ki ji bosta za scenarijsko podlago nekje v razmerju pol-pol služili istoimenska knjižna trilogija in pričujoča duologija *Vranja šesterica*. *Pokvarjeno kraljestvo* nadaljuje prigode šestih izobčencev, ki so se v prejšnji knjigi lotili nemogoče misije vloma v zavarovano utrdbo, zdaj pa se ogoljufani in potisnjeni na rob preživetja lotijo še nevarnejše naloge: vrniti milo za drago vsem, ki so jih prevarali in pri tem bajno zaslužiti. Pripoved se to pot odvija v njihovem »domačem« mestu Ketterdamu (navdihnjenem po Amsterdamu iz okoli 17. stoletja), trgovskem središču, kjer hkrati deluje tudi nemalo kriminalnih združb. Leigh Bardugo suvereno razvije osrednje junake, bolj ali manj »zlomljene« osebe, ki so doživele že marsikaj hudega, a nekaj uteh najdejo v trhlem medsebojnem prijateljstvu. Roman obdrži zmagovito formulo predhodnika: temačna, na protagonistih zasnovana zgodba, polna preobratov, ki zna biti ponekod zabavna in sproščena (nekateri sardonični dialogi znova navdušijo), spet drugje kruta in neizprosna, pri tem pa venomer ostaja napeta. Skratka, odlična »zmi-kavtska« fantazija, ob kateri vam, če vam bo všeč, v nadaljnje branje močno priporočam nedavno prevedeni roman *Laži Locka Lamore* Scotta Lyncha. Seveda velja tudi obratno! > ALEŠ CIMPRič

FRANK HERBERT

MESIJA

S PEŠČENEGA PLANETA

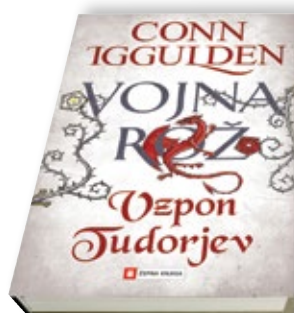
prevod: Matjaž Juričak

Sanje, zbirka Sanje. Roman,

2019, m. v., 247 str., 18,95 €

Čeprav se mojstrovina *Peščeni planet* (*Dune*) lahko bere kot samostojni roman, se je težko upreti nadaljnjim obiskom v ta podrobno, prepletajoče in izjemno domiselno politično ter religiozno zgrajeni svet. *Dune* se je namreč razvil v pravo pravcato blagovno znamko, ki trenutno obsega 19 naslovov (šest jih je do svoje smrti napisal avtor sam, za preostale sta zaslužna njegov sin Brian Herbert in pisec ZF-ja Kevin J. Anderson). Glede na to, da letos na velika platna prihaja prvi del težko pričakovane adaptacije prvega romana pod taktirko Denisa Villeneuvea (*Prihod, Iztrebljevalec 2049*), v pripravi pa je še TV-nadaljevanka *Dune: The Sisterhood*, se bo v prihodnosti o peščenem planetu še veliko govorilo. Ta čas pa se lahko veselimo dejstva, da slovenski prevod ni obtičal samo pri prvi knjigi. *Mesija s peščenega planeta* je pomembno nadaljevanje, ki bralce razdvaja že od izida naprej. Delo, ki se bere kot nekakšen epilog *Peščenega planeta* (a je hkrati prolog k *Otrokoma peščenega planeta*, zaključnemu delu prve trilogije, ki pri nas izide še letos), zaznamuje občutno spremenjen ton. Nit prve knjige je bila vzpon glavnega junaka, nad tokratno pa preži zla slutnja neizogibnega padca, potem ko doseže vrh. Dvanajst let je minilo, odkar je Paul Atreides prevzel imperialni prestol, sile, ki mu nasprotujejo, pa s povezovanjem postajajo vse močnejše ... Kot lahko preberemo v spremni besedi, je eno od sporočil, da voditelji niso vsemogočni in brez napak, hkrati pa Herbert opozarja na nevarnost prevzema oblasti s strani verskih institucij. Kljub prevevajoči družbenoangažirani tematiki pa je *Mesija* znatno bolj intimen in introspektiven od bolj akcijskega predhodnika. Knjiga torej, ki poglobi Herbertovo vizijo in pripravi teren za nadaljevanja. Perfektno! > ALEŠ CIMPRič

CONN IGGULDEN

VZPON TUDORJEV

Vojna rož, knj. 4

prevod: Maja Prevolnik

Učila International, zbirka Žepna knjiga,

2019, m. v., 416 str., 14,90 €

Že naslov nakazuje, da smo prišli do konca znamenitega boja za angleško krono v 15. stoletju med rodbinama York in Lancaster. Knjiga se ponovno osredotoči na dve obdobji. Pri prvem startamo leta 1470, ko se razočarani in izdani Rihard Neville, grof Warwiški, postavi na stran Lancasterjev in se s pomočjo francoskih najemniških vojakov vrne v Anglijo, da bi se maščeval kralju Edvardu IV. Iggulden slikovito popiše dogodke razburljivega leta, ko je bil Edvard prisiljen pobegniti čez Rokavski preliv k vojvodi Burgundskemu in njegovo presenetljivo ter zmagoslavno vrnitev v bitki pri Tewkesburyju, ki je dokončno pokopala upe Lancasterjev. Se je pa zato v deželo za nekaj časa vrnil mir, toda po Edvardovi smrti leta 1483 znova postane burno. Vajeti oblasti se presenetljivo oprime njegov brat Rihard III. (taisti iz Shakespearove drame *Rihard III.*, a resnična oseba nič kaj dosti ne spominja na tam upodobljeno). Medtem pa daleč od dvora v moža odraste Henrik Tudor, ki ima po materini krvi legitimno pravico do krone. Njegov pohod se zaključi z bitko pri Bosworthu, odločilnim spopadom vojne rož, s katerim se je končala dolgoletna državljanska vojna, s tem pa tudi ta privlačna tetralogija zgodovinskih romanov. > ALEŠ CIMPRič

RAYNOR WINN

PREŽETA S SOLJO

prevod: Jolanda Blokar

Aktivni mediji, 2019, m. v., 347 str., 24,90 €

Raynor Winn

Precej drugačen potopis po angleški obali. Knjiga *Prežeta s soljo* je izvirno izšla leta 2018 in se v deželi, kjer je potopisno pisanje in pisanje o naravi najbrž najbolje razvito, hitro uvrstila med najboljše potopise zadnjega obdobja. Če vam povem, da sem bil ob

branju presenečen, sem povedal premalo. Ne gre namreč za pohajkovanje dveh zakoncev v zrelih letih, ki se odločita, da bosta prehodila in doživela jugozahodno obalno pot, nekaj več kot tisoč kilometrov dolgo označeno traso, ki jo štejejo za najdaljšo tovrstno pot v Veliki Britaniji. Zakonca Gaynor in Moth, slednji povrh vsega bolega za neozdravljivo in napredujočo boleznijo, se na pohod odpravita iz nuje: po poslovnem neuspehu sta leta 2013, tako kot še mnogi drugi, ostala brez strehe nad glavo in brez prihrankov, tako da sta praktično čez noč postala brezdomca. Vendar pa se namesto smiljenja samemu sebi spravita na pustolovščino svojega življenja, ki je po poteku daleč od kakšnih rekordov ali uživanja prelepe okolice, pač pa v notranjem bistvu skriva postopno zorenje glavnih junakov, ki se nazadnje razlije tudi navzven. Potopis kot napeta socialna drama, ki bi jo v film skoraj moral adaptirati kakšen Ken Loach, njegov naboj pa je tako močan, da letos spomladi v Veliki Britaniji izide tudi njegovo nadaljevanje z naslovom *Wild Silence (Divja tišina)*. > SAMO RUGELJ

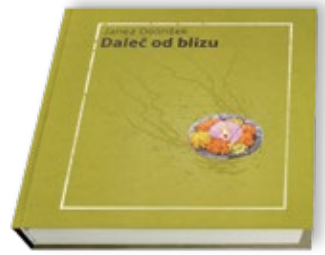
JANEZ DOLINŠEK

DALEČ OD BLIZU

samozaložba, 2019, t. v., 288 str., 29 €

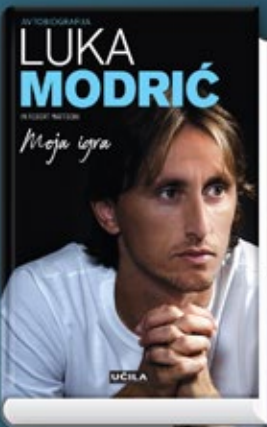
Kar petkrat v sedmih letih je Janeza Dolinška, avtorja tega izjemnega potopisa, Indija poklicala k sebi in ga z vso silovitostjo posrkala vase. Celo tako zelo, da ni več, kot trdi in opaža, isti človek, kakršen je bil pred svojim prvim obiskom te južnoazijske države. Da, pravi, na začetku ga je misel o tem, da se na pot v Indijo odpravlja čisto sam, kar malce hromila in plašila, sploh ker je bil pred tem tako vajen dvojine in deljenja doživetij z bližnjo osebo. A

potem je prav njegovo novo življenjsko obdobje, ko si je lizal rane po daljši zvezi, botrovalo odločitvi, da vzame pot pod noge, se sprime s svojimi strahovi in zaužije življenje v vsej njegovi polnosti. In njegova odločitev je bila več kot na mestu, saj Dolinšek že po nekaj dneh prvega potovanja v Indiji zadaha s polnimi pljuči, se otrese pričakovanj in načrtov ter se – preprosto prepusti toku (popotniškega) življenja. To je kasneje storil še večkrat, kar le dodatno potrjuje, da ga je ta dežela silnih nasprotij ter intenzivnih barv in vonjav povsem omrežila. Seveda ni šlo vedno vse, kot bi si želel, a bolj kot se je prepustil (včasih tudi neprijetnim doživetjem ali dogodkom), bolj je začel uživati v vsem skupaj. To lahko v fotografiji in besedilu, ki je zelo osebnoizpovedno, prav nič olepšujoče in povzdigujoče, začuti tudi bralec. Zato lahko z Dolinškovim slikovitim potopisom še sam vstopi v Indijo in tisto, kar je ta hip navidezno daleč, podživi na lepem povsem od blizu. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

VELIKI BRAT VAS OPAZUJE

Veste, kaj vse vedo o vas?

ŽIVLJENJSKA ZGODBA ENEGA NAJVEČJIH NOGOMETAŠEV SVETA

NOVOSTI

ŽEPNA KNJIGA

UČILA

LJUBLJANA: Citypark • Čopova 7 • Kolosej • Miklošičeva 11 • Mercator center Šiška • Pasaža Maximarketa • Supernova Rudnik; CELJE: Citycenter • Planet Tuš; DOMŽALE: Mercator center; KAMNIK: Qlandia; KRANJ: TC Savski otok; MARIBOR: Mercator center Tabor • Qlandia; NOVO MESTO: Qlandia

ALENKA KODELE

SLADICE ALENKE KODELE

Velika knjiga o pecivu

fotografije: Rok Bezeljak; skice: Lia Purič

Kmečki glas, 2019, t. v., 256 str., 33 €

Spodbujati peko sladice v času izganjanja sladkorja iz prehrane se zdi podobno reklamiranju dizelskih limuzin, ki spuščajo v ozračje največ za podnebne tegobe krivih ogljikovih spojin. A je obenem izziv, ki so mu kos le najbolj izkušeni mojstri in mojstrice, kakršna je učiteljica in mentorica Alenka Kodela s svojimi uspešnimi slaščičarskimi priročniki. Kjer povsem brez sladkorja ne gre, pač ne gre, zato pa si je avtorica prizadevala v svojih napotkih kar najbolj zmanjšati delež osnovnih ogljikovih hidratov po eni strani in po drugi razširiti ponudbo sladice, pripravljenih s sladkim sadjem, sirupi in drugimi alternativnimi sestavinami. Večino jih je zbrala v razdelku Presne in veganske sladice – z diabetično torto na koncu. V priročnik s fotografijami Roka Bezeljaka in skicami enajstletne Lie Purič je vključila še napotke za dekoracijo slaščic in začetnikom dobrodošel slovarček strokovnih izrazov. > IZTOK ILICH

TASTY SLADICE

Posladek na dan odžene slabo voljo stran

prevod: Zala Rambaud

Vida, 2019, t. v., 191 str., 24,90 €

Ste večji peke najrazličnejših sladice ali pa ste, nasprotno, strasten gurman, ki se mu cedijo sline že samo ob ogledu na sladke dobrote? Bi radi svoje goste kdaj navdušili s še posebej imenitnim (sladkim) mojstrstvom? Če ste vsaj enkrat odgovorili pritrdilno, potem preprosto morate seči po tej knjigi, slastni (kot obljublja že njen angleški nadnaslov) tako glede nanizanih receptov kot nadvse plastičnih fotografij, ki kar vabijo k uporabi vsega predstavljenega. Knjiga ponuja recepte za sladice vseh vrst, od tistih za začetniške ustvarjalce do onih, ki zahtevajo že več spretnosti in potrpežljivosti, prav vse pa obljublja končni uspeh in, najpomembnejše, zadovoljstvo vseh, ki bodo zagrizli v vaš izdelek. Da se boste dela lotili še bolj zagnano in brez (samo)spraševanja, kaj, za vruga, pomenijo kakšne morda manj običajne sestavine ali postopki, je vse to na začetku nazorno predstavljeno v »tehničnem slovarčku uspešne peke«, nato pa posamezna poglavja odstirajo še tančice z nekaterih pekovskih skrivnosti, kar vam bo prišlo pri delu še posebej prav. Slastni karamelni rjavčki, tablice z marmelado iz jagodičevja, poletna borovničeva pita, korenčkova torta brez mleka in mnoge druge nebeške dobrote kar vabijo, da zavijamo rokave in se lotimo nebeško sladkega dela! > VESNA SIVEC POLJANŠEK

HANNAH FREY

BREZ SLADKORJA

40-dnevni izziv

prevod: Maja Prevolnik

Mladinska knjiga, 2019, m. v., 144 str., 22,98 €

U s p e š n a nemška blogerka, sicer promotorka čistega prehranjevanja (»clean eating«), je tista strokovnjakinja za zdrave in prehrano, ki je prepričana, da je pri prehranjevanju najpomembnejše imeti zdrav in razumen odnos do sladkorja in njegovo uživanje zlepa ali zgrda trajno zmanjšati. Njeni projekti »zucker-frei« (brez sladkorja) in »gesund leben« (zdravo življenje) imajo gromozanski odziv na družbenih omrežjih in samo vprašanje časa je bilo, kdaj jih bo predstavila v knjižni obliki. Trendovsko oblikovan priročnik najprej opozori na že znane težave pretiranega uživanja sladkorja, od porušenega črevesnega ravnovesja, kariesa, raznih metabolnih sindromov, do zasvojenosti in čustvenega nažiranja. Ko problem razsvetli v celoti, pa preskoči naravnost na recepte, zdrave omlete, kruh, solate, enolončnice, narastke in napitke, ki jim v začetku odvajanja lahko dodate sicer nekaj alternativnih sladil, vendar predlaga, da jih v drugi fazi 40-dnevnega izziva povsem opustite. Vsak izziv je priložnost, da se spremenimo. Morda lahko še pred začetkom pomladi skupaj z avtorico napoveste vojno sladkorju. > RENATE RUGELJ

Natečaj za najboljšo zgodbo**ZGODBE MOJEGA KRAJA: kako smo nekoč preživljali počitnice**

Mestna knjižnica Ljubljana v sodelovanju s knjižnicami osrednjeslovenske regije že tretje leto pripravlja natečaj za najboljšo zgodbo z naslovom **Zgodbe mojega kraja: kako smo nekoč preživljali počitnice**, ki bo potekal **od 8. februarja do 15. aprila 2020**. Natečaj je namenjen avtorjem, ki so dopolnili 60 let in radi pišejo. Vabimo vse, da nam v tem času pošljejo kratko, resnično zgodbo iz preteklosti domačega kraja, povezano s preživljanjem počitnic v kraju ali drugod po Sloveniji. Zgodba se lahko navezuje na lastne spomine ali na zanimivo pripoved, stare fotografije in zapiske. K besedilu lahko priložijo tudi fotografijo, ki se navezuje na zgodbo, ni pa pogoj za sodelovanje.

Avtorji lahko sodelujejo le z eno zgodbo, ki naj bo napisana v slovenskem jeziku in naj ne presega 1.600 besed. Zgodbe pošljite po pošti na naslov Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana, s pripisom »za natečaj Zgodbe mojega kraja« ali po elektronski pošti na mojkraj@mkjlj.si.

Prispevke bo v aprilu in maju 2020 ocenjevala žirija ter izbrala deset najboljših, ki bodo nagajeni in objavljeni na spletni strani Mestne knjižnice Ljubljana (www.mkjlj.si) in na portalu digitalizirane kulturne dediščine slovenskih pokrajin Kamra (www.kamra.si). Prva tri najboljša dela bodo še posebej nagajena.

Pravila in pogoje sodelovanja boste našli na spletni strani Mestne Knjižnice LJ: www.mkjlj.si. Za dodatne informacije pokličite na 01 308 51 75 ali pišite na e-naslov: mojkraj@mkjlj.si.

mestna knjižnica ljubljana

ZGODBE MOJEGA KRAJA

Kako smo nekoč preživljali počitnice

NATEČAJ za NAJBOLJŠO ZGODBO
8. februar – 15. april 2020

Ste dopolnili 60 let in radi pišete?
Zbiramo vse, da nam pošljete kratko, resnično zgodbo, povezano s preživljanjem počitnic v vašem kraju ali drugod po Sloveniji v preteklosti. Zgodba je to, za katero ste našli zgodbi ali pa je vaša posamezna vrednota samim besedilom, stare fotografije, zapiski.
Zažaleno je, da priložite tudi lastno fotografijo povezano s zgodbo, ni pa pogoj za sodelovanje.
Vsakej 10 zgodb bomo nagradili.

Natečaj so podprli:

Arboretum Volčji Potok, Herba Slovenica, Kinodvor, Terme Snovik in Turistična kmetija Trebušak.

ŽIVIM, KOT ŽELIM.

Živim dobro. S knjigami iz Mladinske knjige.

NINA BROCHMANN,
ELLEN STØKKEN DAHL

ZALA TAMALA

Priročnik o negi in uporabi
ženskih spolnih organov

prevod: Polona Mertelj

Mladinska knjiga,

2020, pt. v., 336 str., 24,99 €

Poznavanje najintimnejših delov človeškega telesa in učenje zdrave spolnosti je med odraščajočo mladino (pa tudi med starejšimi) še vedno pogosto povezano z zadrego, tesnobo ali sramom, zato sta nadobudni Norvežanki še kot študentki medicine začeli pisati blog, ki bi z verodostojnimi, a zabavnimi informacijami dekletom in mladim ženskam brez moraliziranja pomagal odgovoriti na vsa vprašanja o zgradbi, negi in uporabi ženskih spolnih organov. Avtorici, zdaj že zdravnici, sta zaradi izjemno velikega zanimanja svoj blog že leta 2017 spremenili v pričujoč šaljivo ilustriran priročnik, ki so ga kmalu prevedli v 30 jezikov, kar kaže, da je kljub izobilju informacij o tej temi vseeno treba več govoriti in pisati. Poleg osnovne anatomske zgradbe in funkcije ženskega spolovila sta podrobno opisali tudi vse faze menstruacije, hormonsko in drugo kontracepcijo, različne oblike spolnega vedenja, razpisali sta se o deviškosti, o različnih orgazmih, pms-ju, raznih trikih, pa tudi težavah in boleznih, ki lahko nastanejo v »ženskem podvožju« ... Iskrivo in nabrito sta pregnali večino mitov in tabujev in z *Zalo tamalo* razkrili vse, kar mora ženska vedeti, da lahko poskrbi za svoje zdravje in užitek – nedvomno pa branje ne bo škodilo niti moškemu spolu. Kot zanimivost povejmo še to, da so norveški priročnik pri nas prevajali iz angleščine, kjer ima prav tako zabaven naslov *The Wonder Down Under* ali »čudež tam spodaj«. ☺ > RENATE RUGELJ

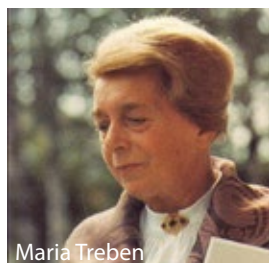
MARIA TREBEN

ALERGIJE

Preprečevanje – prepoznavanje –
zdravljenje

prevod: Tina Denk

Družina, 2019, m. v., 182 str., 19,90 €

Maria Treben

Avstrijska zeliščarica Maria Treben (1907–1991) je od mame že kot majhna deklica podedovala ljubezen do narave in rastlin, prelomno za njeno delo pa je bilo srečanje z biologom Willfortom, ki jo je poučil o zdravilnih učinkih in blagodejnem delovanju številnih rastlin. Začela je sistematično zbirati stare zapise in knjige o zdravilnih zeliščih ter pripravljati

lastne tinkture in ekstrakte, njeno nadaljnje delo pa jo je ustoličilo kot zeliščarsko legendo. Njeno najbolj prepoznavno knjigo *Zdravje iz Božje lekarne* (Mavrica, 1992, prva izdaja) so tudi v Sloveniji do sedaj že več kot dvajsetkrat ponatisnili, po svetu pa kroži več kot osem milijonov izvodov te knjige v različnih jezikih. Poleg njenega življenjepisa, lahko v zbirki *Do zdravja z Marijo Treben* v slovenščini beremo še njene nasvete za prepoznavanje otroških bolezni in preprečevanje ter zdravljenje vsakodnevnega stresa. Pričujočo knjigo pa je namenila preprečevanju, prepoznavanju in zdravljenju alergij, zato boste v njej poleg celostranskih ilustracij zdravilnih zelišč in seznama različnih alergij in obolenj, urejenih po abecednem redu, našli številne nasvete in koristne informacije za uporabo naravnih poti pri odpravljanju težav, ki jih povzročajo alergije. > BETI HLEBEC

SANJA TOLJAN

MOŠKI; ŽENSKE

v hormonskem ravnovesju

prevod: Niki Neubauer

Ara,

2019, m. v., 163/255 str., 14,90 €/19,90 €

Prijubljena hrvaška zdravnica, ki pogosto obiskuje Slovenijo in ima pri nas poleg ordinacijskega dela tudi vedno množično obiskana predavanja, je svoje dolgoletno znanje in izkušnje z uporabniki bioidentičnih hormonov pretila v dva pregledna priročnika. In ker vedno največ štejejo lastne izkušnje, je številne znanstvene dokaze obogatila z osebnimi zgodbami in izpovedmi iz prve roke. V prvem delu pojasni vlogo hormonov (in bioidentičnih hormonov) v jajčnikih, maternici, prsni, njihov pomen pri spolni sli, plodnosti in menstruaciji, v nadaljevanju dela pa se je resno zakopala v raziskovanje predmenopavze in vseh njenih pasti ter ponudila številne odgovore, ki pomagajo stabilizirati razglašeni hormonski orkester in znova vzpostaviti ravnovesje v telesu. Četudi se o tem veliko manj govori, pa so prehodi iz enega življenjskega obdobja v drugo pogosto problematični tudi za moške. Normalno in naravno je, da z leti pri njih pada raven testosterona in se šibijo tudi druge hormonske poti. Če obstajajo rešitve zanje, ni razloga, da jih ne bi uporabili. Obe knjigi lahko delujeta kot kažipot, na katerega se velja opreti, če si želimo omiliti težave in bolečine, ki jih prinaša življenje v zrelih letih. > RENATE RUGELJ

GABOR MATÉ

KO TELO REČE NE

Skriti stres terja davek

prevod: Jedrt Lapuh Maležič

Primus, zbirka InZdravje,

2019, m. v., 362 str., 27 €

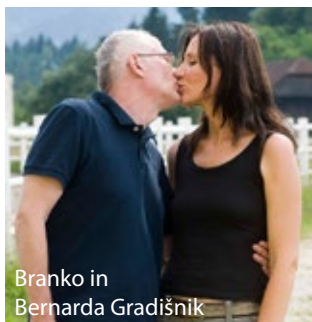

Gabor Maté (1944) je upokojeni kanadski zdravnik madžarskih korenin in avtor mnogih knjig, v katerih se ukvarja z različnimi medicinskimi fenomeni ter povezavami med duševnostjo in telesom, od bolezni odvisnosti do avtoimunih bolezni. V svoji najbolj znani knjigi *Ko telo reče ne* iz leta 2003, njegovim prvim prevodom v slovenščino, se je Maté posvetil usodnemu vplivu dolgoročnega stresa na nastanek različnih bolezni, od multiple skleroze (MS) prek amiotrofične lateralne skleroze (ALS) do različnih rakavih obolenj (na dojkah itn.), v njej pa je skušal pokazati, da pri nastanku teh bolezni, ki so tudi posledica različnih motenj v delovanju telesa, od porušenega hormonskega ravnotežja naprej, prevladuje tudi izrazita psihična lastnost ali značajska posebnost, ki je po Matéju lahko pomemben iniciator za vznik teh bolezni. Pri svojem pisanju avtor izhaja iz različnih medicinskih raziskav in dognanj, ki pa so mu samo osnova, saj skuša vsakega pacienta obravnavati celostno, kot enovito zlitje telesa in duševnosti, s čimer pa sega tudi čez okvire običajne medicinske znanosti. V prihodnosti se lahko nadejamo še kakšnega prevoda tega avtorja! > SAMO RUGELJ

BERNARDA IN BRANKO GRADIŠNIK ISKANJE SREČNEGA RAZMERJA

Vadnica in vodnik v ljubezni
za oba spola

UMco, zbirka Preobrazba,
2020, m. v., 506 str., 24 €

Branko in
Bernarda Gradišnik

Branko Gradišnik, ki se v svojih številnih knjigah pisateljsko iskreno izpoveduje že več kot pol stoletja (nazadnje v uspešnici *Iskanje izgubljenega zdravja*), je tokrat k sodelovanju pritegnil še svojo ženo, Bernardo Gradišnik, ki je že skoraj trideset let njegova navdihovalka in je poleg samostojne zgodbe prispevala še številne vidne (in nevidne) pripombe in komentarje k besedilu. Kako tudi ne, v tej knjigi je namreč govora o razmerjih, o dvojnini in o tem lahko posameznik res poda samo svojo stran kovanca, za celotno siko pa sta potrebna dva.

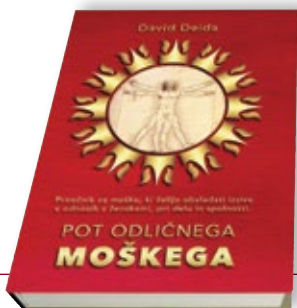
Ali kot je v spremni besedi zapisal Bojan Varjačič, klinični psiholog in psihoterapevt: *Iskanje srečnega razmerja* je osebno obarvana knjiga, skozi katero boste Branka (in Bernardo) dodobra spoznali tudi v smislu skritih duševnih vzgibov. Je dokument sodobnega časa, saj vsebuje veliko sklicev na popularno in manj popularno (visoko) kulturo in med branjem zaslutili v naslovu (in podnaslovu) skrito zagonetnost in večpomenskost obravnavane tematike. > RENATE RUGELJ

DAVID DEIDA

POT ODLIČNEGA MOŠKEGA

Priročnik za moške, ki želijo
obvladati izzive v odnosih z
ženskami, pri delu in spolnosti
prevod: David Šušel

Chiara, 2020, m. v., 224 str., 22 €

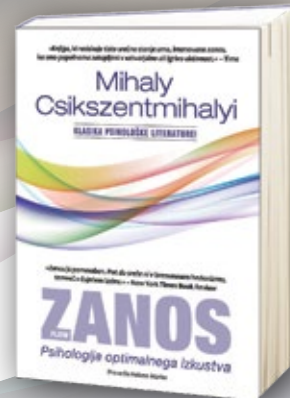
David Deida (1958) je ameriški motivator in pisec, ki se ukvarja predvsem z odnosi med spoloma ter negovanjem spolne energije. *Pot odličnega moškega* je njegova najbolj znana knjiga, ki je izvirno izšla že leta 1997, vendar pa je bila kasneje kar nekajkrat ponatisnjena. Gre za prvi prevod tega avtorja v slovenščino, ki se ga bodo razveselili predvsem tisti moški, ki čutijo, da v odnosih z nasprotnim spolom še niso dosegli zelene suverenosti in duhovne poglobljenosti. Deida v svojem pristopu izhaja iz predpostavke, da sta moški in njegova ženska enakovredni, a hkrati tudi zelo različni bitji, moški pa mora pri vzpostavljanju odnosa z žensko po eni strani slediti svoji moškosti, po drugi pa tudi razvijati kakovostno partnerstvo. To lahko počne samo tako, da ženske nasploh, svojo pa še posebej, čim bolje (s)pozna, ji(m) daje ustrezno vrednost ter se obenem zaveda, kaj ženske pričakujejo od moškega in kaj v resnici hočejo v odnosu. Po Deidi ženske v resnici ne želijo biti glavne v odnosu, vendar pa želijo polnovrednega partnerja, ki jih zna voditi in je zanesljiv, a hkrati v svoji prvinskosti tudi nepredvidljiv in zaradi tega vedno znova zanimiv. Poseben del knjige Deida posveti tudi spolni energiji, obdela (ne)potrebnost ejakulacije in njene (ne)prijetne stranske učinke ter vpliv na energijo moškega ter razmerje v odnosu, knjigo pa avtor sklene s tezo, da mora moški krepiti svojo moškost v družbi drugih moških in v samotni ter se šele potem lahko energijsko obnovljen vrne k svoji ženski. Aktualno delo v času, ko moški na novo definirajo svoj položaj v družbi ter osebnih odnosih. > SAMO RUGELJ

Mihaly Csikszentmihalyi ZANOS

Psihologija optimalnega izkustva

Kaj je tisto, zaradi česar so ljudje zares veseli, da so živi? Katere so tiste notranje izkušnje, ki naredijo življenje vredno?

»Knjiga, ki raziskuje tisto srečno stanje uma, imenovano zanos, ko smo popolnoma zatopljeni v ustvarjalno ali igrivo aktivnost.« – Time

Klasika psihološke literature!

Charlan Nemeth

V ZAGOVOR SVOJEGLAVIH

Pomen nestrinjanja v življenju in pri delu

Knjiga o tem, kako nestrinjanje omogoča kreativnejše in bolj kakovostno odločanje.

Nujno branje za vsakogar, ki živi in dela v skupinah ter si želi živeti in delati bolje.

Ko vsi razmišljamo enako, v resnici ne razmišlja nihče.

Simon Brezovar

OSEBNOSTNE MOTNJE V TEORIJ IN PRAKSI

Zakaj nastanejo, kako jih prepoznamo
in kako zdravimo

Strokovno delo, ki vabi v svet osebnostnih motenj tako strokovnjake s področja duševnega zdravja, kot tudi zavzete posameznike, ki jih zanimajo osebnostne motnje.

Celostno razumevanje osebnostnih motenj

Nancy McWilliams

PSIHOANALITIČNA DIAGNOSTIKA

Razumevanje osebnostne zgradbe
skoz ključni proces

Temeljno delo psihoanalize

Vključuje najnovejša dognanja na področju psihodiagnostike in psihoterapije.

Naročila sprejemamo: • 01/520 18 39

• knjigarna@umco.si • na spletni strani: www.bukla.si

Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolj založenih knjigarnah.

MANFRED SPITZER

OSAMLJENOST

Nespoznana bolezen; Boleča, nalezljiva, življenjsko nevarna

prevod: Mateja Malnar Štembal
Ara, 2019, m. v., 295 str., 24,90 €

Manfred Spitzer (1958) je nemški psihiater, ki ga v slovenščini že poznamo po njegovi mednarodno odmevni knjigi *Digitalna demenca*, sedaj pa je prevedeno še eno njegovo delo, ki naslavlja pereče in aktualne družbeno-ekonomske teme sedanjega časa. Osamljenost ima Spitzer za (še ne dovolj) spoznano bolezen, ki po njegovem mnenju in raziskavah, ki jih citira, vse bolj napreduje v zahodnem svetu (tudi v Sloveniji), njene posledice pa so za posameznike, ki jih prizadene, skoraj smrtonosne, saj omogočajo in pospešujejo nastajanje raznih motenj in bolezni, od pojava depresije, prehladov in demence pa vse do srčnih infarktov, kapi in raka. Človek je po svoji osnovni nastavitvi socialno bitje, ki le v interakciji z drugimi zažari v polnem jazu (Spitzer zadnje poglavje sicer posveti tudi povsem legitimni potrebi posameznika po občasnemu samotju), zato osebe ob daljši osamljenosti postanejo okrnjene, kar se odraža v mnogih telesnih in duševnih reakcijah. *Osamljenost* je knjiga, ki bralce spodbuja, da pogledajo okoli sebe in svojim (manj) bližnjim in morda osamljenim naklonijo več svojega – potem takem tudi zdravilnega – skupnega časa. > SAMO RUGELJ

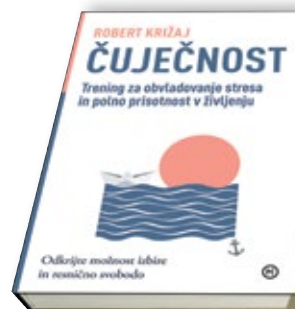
ROBERT KRIŽAJ

ČUJEČNOST

Trening za obvladovanje stresa in polno prisotnost v življenju

Mladinska knjiga, zbirka Most,
2019, pt. v., 265 str., 24,99 €

Če imate tudi vi občutek, da je vaše življenje preveč raztreščeno na vse konce, da nimate dovolj časa zase in da vam stvari vedno hitreje uhajajo iz rok, potem se rešitev morda skriva v vadbi čuječnosti, ta knjiga pa bo primeren vodnik za izboljšanje situacije. Njen avtor, priznan slovenski učitelj programov MBSR (Mindfulness-Based Stress Reduction), se je te dobro raziskane metode čuječnosti naučil v tujini in jo preko svojih seminarjev prenesel že na več kot 500 Slovencev. Zdaj pa je za vse, ki bi se radi mirneje odzivali na stresne sprožilce, tako pogoste za današnji čas, pripravil tudi konkreten osemtedenski program v knjižni obliki. Z njegovo pomočjo boste lahko z vsakodnevnim krajšim urjenjem duha in telesa izboljšali svoje zdravje in dobro počutje. Velja poskusiti. > BETI HLEBEC

MATTEO PISTONO

MEDITACIJA

Spoznajte svoj um

prevod: Janez Lavrič
Gnostica, 2019, m. v., 166 str., 24 €

Matteo Pistono, ameriški antropolog in profesor orientalistike, je desetletja potoval po Nepal, Tibetu, Indiji in Tajski, kjer je proučeval meditacijske prakse in se je učil pri uglednih učiteljih. Poglobljanje v meditacijo v priročniku prenaša z vzhodnjaškega na zahodni način življenja kot pot zmanjševanja stresa in skrbi ter osebnostnega napredka. Bralca vodi korak za korakom, preprosto in nazorno. Razloži smisel meditacije, položaje in tehnike: skeniranje telesa, podporo diha, zvoka in petih čutil ... Opozori na stranpoti, kot so tavanje misli, vsiljive misli in dremavost namesto izkušnje panoramskega zavedanja, notranje tišine in budne prisotnosti. Primerno za začetnike in tudi vse, ki so se na poti meditacije zataknili ter ne napredujejo. > MAJA ČREPINŠEK

ALBERT ESPINOSA

RUMENI SVET

Kako me je boj za življenje naučil živeti

prevod: Blažka Müller
Vida, 2019, t. v., 223 str., 22,90 €

Španski scenarist, pisatelj in igralec Albert Espinosa (1973) je pri 14 letih zbolel za rakom in naslednjih deset let bolj ali manj preživel po bolnišnicah, kjer so želeli zaježiti njegovo bolezen, zato so mu odrezali nogo, del jeter in potem še pljučno kri. V njem je kipel ustvarjalni duh in tako je pri 24-ih letih bolnišnico zapustil z inženirsko diplomo katalonske univerze in začel pisati scenarije in kratke zgodbe. Svojo vratolomno bitko z rakom je popisal v neke vrste motivacijskih spominih, ki jih je naslovil *Rumeni svet*. Biopsije, tumorji, osteosarkomi, bruhanja, obsevanja, amputacija, ponovitve bolezni itn. so v tej zgodbi le podli stranski igralci. Avtor nam skozi 23 odkritij, ki so hkrati tudi »lekcije raka za rabo v vsakdanjem življenju«, raje ponudi izvirne premisleke o tem, kaj je treba narediti, da dosežemo svoje sanje. Za pokušino vam ponujam en predlog, ki je bil čisto prvi nasvet zdravnika ob sprejemu v bolnišnico: »Vsak dan je treba postaviti pet dobrih vprašanj.« Si upate to? In odgovori? Kakršnikoli že bodo, gotovo vas bodo približali vašim sanjam, četudi na prvi pogled ni videti vedno tako. > RENATE RUGELJ

W • E • B • I • N • A • R
za moderatorje bralnih klubov

Vsebina izobraževanja:
BRALNI KLUBI V TEORIJ IN PRAKSI

2 spletni konferenci
5 koristnih obrazcev
mentorstvo pri pripravi načrta
spletni bralni klub
potrdilo o izobraževanju

redna cena: 60 € / zgodnja ptica: 49 €

Kdaj?
25. februar 2020
3. marec 2020

Rok za prijavo:
11. februar 2020

Več na:
www.policadubova.org

MARK MANSON

VSE JE V K*RCU

Knjiga o upanju

prevod: Jernej Zoran

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 342 str., 12,90 €

... avtor
uspešnice
Dol mi visi ...

Vse je v k*rcu je knjiga, ki jo vidite v rokah mladega receptorja, ko pridete v hotel (to ni šala, res se mi je zgodilo nazadnje v Londonu), in ko ga vprašate, kakšna je, vam začne navdušeno pripovedovati. Mark Manson (1984) je eden tistih motivatorjev in predavateljev, ki se poživža na klasične priročnike na samopomoč, saj skuša s svojim pisanjem doseči, da bi njegovi bralci na svet pogledali na bolj realističen in realen način. Zaslovel je s knjigo *Dol mi visi* iz leta 2016, v svoji drugi knjigi pa spet spretno kombinira izsledke iz dejanskega stanja družbe (denimo Steven Pinker in Hans Rosling) ter naše predstave o tem, da je vse bolj ali manj zavoženo. Iz tega izpeljuje svojo resnico, ki bi lahko bila tudi vaša, ta pa je na kratko ta, da naše stanje in s tem naše življenje nikoli ne bo ravno idealno, da bo eno (takšno ali drugačno) bolečino hitro zamenjala druga, da nikomur ni v interesu (še posebej pa ne večini oblasti), da bi državljanom omogočila lagodno in prijetno življenje (saj bi se s tem zmanjšala možnost za njihov posel, posel vodenja), in da je najbolje, da se sprijaznimo s tem in živimo čim bolj udobno znotraj vseh teh neudobnosti, torej nehamo bežati pred vsem skupaj (ter to tudi ves čas kritizirati) ter stanje in življenje, ki ga živimo, pač preprosto sprejmemo takšno, kot je. Ni rešitev, so samo začasni ukrepi in samo postopne izboljšave, so samo malce manj neprijetne oblike z*ebanosti od drugih! > SAMO RUGELJ

GARY JOHN BISHOP

NE GA SRAT!

Nehaj se sabotirati in zahtevaj svoje življenje nazaj

prevod: Jure Šešet

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 256 str., 10,90 €

Ali tudi vi sodite med tiste, ki jih neka ideja najprej navduši in omreži z vso silovitostjo, potem, ko jo je treba udejanjiti, pa preprosto obstanete na mestu ali pa začnete iskati tisoč in en razlog, zakaj bi jo bilo bolje odriniti stran in se pretvarjati, kot da vas ni nikdar omrežila? Lahko si oddahnete, tovrstnih (samo)saboterjev, kot nas takoj na začetku potolaži avtor tega priročnika, je

med nami nešteto! Pravzaprav se prav vsak od nas kdaj pa kdaj znajde v življenjski situaciji, ko razmišlja, ali je sploh sposoben izpeljati določeno stvar, in če se dela morda vendarle loti, ga vmes (lahko) preletavajo stotere negativne, črne misli. Avtor, priznani škotski motivator in pisec priročnikov za osebnostno rast, že takoj na začetku knjige pojasni, od kje izhajajo mehanizmi, ki nas notranje razjedajo in nam ne dajo miru, nato razloži, kdaj in zakaj se vklaplajo, zatem pa še obširno, a prav nič suhoparno pokaže ob primerih, kako smo vsemu temu (zlahka) kos. Knjigo odlikuje duhoviti slog avtorja, ki ne skopari s kletvicami, saj je prepričan, da mu te »pritičejo« kot čistokrvnemu Škotu, povrh pa si po njegovem tako učinkoviteje vtisnemo v trajen spomin. Torej – ne ga srat, odrinimo saboterske misli takoj na stran in (tudi ob pomoči te knjige) odločno primimo bika za roge! > VESNA SIVEC POLJANŠEK

KAKO DOBRO POZNAŠ SVOJO TAMALO?

KOLIKO **IZCEDKA** JE OBIČAJNO?

VAGINALNI ORGAZEM
SPLOH OBSTAJA???

SEM TAM SPODAJ
VIDETI **(NORMALNA?)**

Osvobodi se tabujev s svetovno uspešnico o ženskih spolnih organih.

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige

Najhitreje do knjige: ● v knjigarnah Mladinske knjige ● www.emka.si ● 080 12 05

Mladinska knjiga

Napovednik dogodkov

- **Otroški abonma**
S Pikijem Jakobom na sobotni abonma ob pravljiici Kekec in Pehta
sobota, 7. marca, ob 11. uri
- **Od prve do zadnje strani**
Ana Svetel z zbirko kratkih zgodb *Dobra družba* povezuje Jernej Terseglav
petek, 7. februarja, ob 18. uri
Slovenski avtor in povezovalc Jernej Terseglav
petek, 28. februarja, ob 18. uri
- **Oskarjevo popotniško srečanje**
Peru
Vodi Matjaž Pirš
četrtek, 27. februarja, ob 18. uri
- **Potepanja s knjigo in Kompasom**
Biseri severne Indije
četrtek, 13. februarja, ob 18. uri
Namibija
četrtek, 12. marca, ob 18. uri
- **Izbrano z Mirelo**
Pogovor z Vesno Cetinski, avtorico knjige *Menopavza*
torek, 18. februarja, ob 18. uri
Pogovor z Melito Kuhar, avtorico knjige *Iskreno o intimnosti*
torek, 17. marca, ob 18. uri
- **Hospickafe**
Kako z zavedanjem srca srčiti družbo
Gostje Pater Karel Gržan in drugi povezuje Carmen L. Oven
torek, 25. februarja, ob 18. uri
Kako rak (na)učí živeti
S knjigo *Rumeni svet* Alberta Espinose bomo govorili o življenju na robu življenja.
Gostje dr. Manca Košir in drugi, povezuje Carmen L. Oven
torek, 24. marca, ob 18. uri
- **50 knjig, ki so nas napisale**
... skozi oči zdravnikov
Pogovor vodi Bojana Leskovar
torek, 11. februarja, ob 18. uri
... skozi oči izgorelih
Pogovor vodi Bojana Leskovar
torek, 10. marca, ob 18. uri
- **Enajsta šola v knjigarni**
Mag. Dušan Kramberger
Slovenska kulturna dediščina na UNESCO seznamu svetovne dediščine
torek, 3. marca, ob 11. uri
- **Knjiga in spol**
Spol in migracije
Knjiga v fokusu: Gael Faye, *Mala dežela*,
sreda, 18. marca, ob 18. uri

Več o dogajanju v KNJIGARNI KONZORCIJ:
www.mladinska.si in www.konzorcij.si

Dogodki so del kulturnega programa knjigarne, ki ga sofinancira JAK RS.

BRENÉ BROWN

KLJUBOVANJE DIVJINI

Kako v iskanju resnične pripadnosti ostati zvest sebi

prevod: Slavica Jesenovec Petrovič, Borut Petrovič Jesenovec

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2019, m. v., 206 str., 10,90 €

Raziskovalka in profesorica na področju družbenih ved že skoraj dve desetletji sistematično preučuje človeško sposobnost empatije, povezanost, ranljivost, sram, ljubezen in pogum. Tri od njenih knjig o tej temi so prevedene tudi v slovenščino, poleg knjig *Neizmerni pogum* (Cangura, 2014) in *Darovi nepopolnosti* (Družina, 2018) zdaj lahko v *Kljubovanju divjini* beremo tudi o tem, kako v iskanju resnične pripadnosti ostati čim bolj zvest tudi samemu sebi. Najpomembnejša spretnost pri tem iskanju se ji zdi *zaupanje* in tako si je zamislila sedem prvin zaupanja in za preverjanje le-tega ponuja pravila, ki jih je shranila pod akronim BRAVING (KLJUBOVANJE). Na kratko gre takole: B – /Boundaries/ pomeni meje in tukaj se moramo vprašati, ali spoštujemo meje, svoje in tudi meje drugih ljudi. R – /Reliability/ pomeni zanesljivost in za to priporoča, da najprej prepoznamo svoje sposobnosti in obljubimo le toliko, kot smo zanesljivo v stanju ponuditi. A – /Accountability/ pomeni prevzemanje svojih odgovornosti in priznanje napak. V – /Vault/ pomeni molčečnost in sposobnost, da vemo, kdaj morajo neke informacije ostati zaupne. I – /Integrity/ pomeni integriteto in verodostojnost, da svoje vrednote tudi živimo in ne samo pridigamo o njih. N – /Nonjudgment/ pomeni, da se lahko pogovarjamo o lastnem počutju ali občutkih drugih brez obsojanja. G – /Generosity/ ponuja v razmislek, ali smo dovolj velikodušni do sebe in drugih. Šele tako opremljeni se lahko podamo na dolgo pot iskanja resnične pripadnosti, ki bo vodila skozi divjino negotovosti, in z vztrajnostjo bomo v nekem trenutku spet našli pot do sebe in pot do drugih. > RENATE RUGELJ

HÉCTOR GARCÍA, FRANCESC MIRALLES

ŠINRIN-JOKU

Japonska gozdna kopel

prevod: Nataša Müller

Mladinska knjiga, 2020, pt. v., 160 str., 22,99 €

Da je med ljudmi na podeželju manj depresije in drugih duševnih bolezni kot v urbanih območjih, je že dolgo jasno, in da nam obkroženost z naravo vsem zelo koristi, tudi vemo. Toda zakaj? Japonski znanstveniki so začeli odgovarjati na to vprašanje sredi 80-ih let prejšnjega stoletja in rešitev našli v fitoncidi, ki jih je pol stoletja prej odkril Rus Boris P. Tolkin. Nato je japonsko ministrstvo za gozdove oblikovalo vsedržavni program za spodbujanje zdravja, njegovo izhodišče pa je bilo, da gozdne kopeli koristijo človekovemu zdravju. V tem programu so prvič uporabili izraz *šinrin-joku* (šinrin = gozd, joku = kopati se) in dokazali, da sprehod po gozdu in vdihovanje svežega gozdnega zraka, bogatega s fitoncidi, znižuje količino stresa-hormonov, srčni utrip in posledično tudi krvni tlak, bilo pa naj bi tudi odlična preventiva proti malignim obolenjem. Poiščite torej tudi sami blagodejne učinke šinrin-joka pri čemer sploh ni nujno, da greste globoko v gozd, včasih je dovolj že sprehod v mestni park, kjer lahko na klopici med drevesi poslušate ptičke, lahko pa se celo doma obdate z zelenim rastlinjem, se sproščate ob čaju in vsaj za nekaj trenutkov pozabite na skrbi. > RENATE RUGELJ

... vdihovanje
svežega gozdnega
zraka ...

ELLI H. RADINGER

MODROST STARIH PSOV

Od pasjih starčkov se lahko naučimo, kaj je res pomembno v življenju in kako nanj gledati bolj sproščeno

prevod: Petra Piber

Mladinska knjiga,

2019, t. v., 320 str., 24,99 €

Elli H. Radinger

Ko sem tipkal naslov te knjige, se mi je pri besedi »psov« skoraj zatipkalo »volkov«, kar ni nič čudno, saj smo v začetku leta 2019 dobili prevod knjige *Modrost volkov*, ki jo je podpisala ista avtorica (tudi novinarka), sicer dolgoletna nemška raziskovalka psov in volkov. Medtem ko je Elli H. Radinger v prejšnji knjigi skušala predstaviti tiste značilnosti volkov in njihovega življenja v tropu, ki bi jih lahko s pridom uporabili tudi ljudje v svojem vsakdanjem bivanju, se v svoji novi knjigi avtorica posveti (starejšim) psom in preko pozitivnih naukov, kot so »vedno odpuščaj«, »vsi smo pomembni«, »nikoli ni prepozno za učenje«, »sprejmi tisto, česar ne moreš spremeniti«, »prepusti se tistemu, česar ne moreš preprečiti« itn., pokaže, da je tudi pasje življenje, ki je zaradi svoje narave približno sedemkrat krajše kot človekovo, lahko inspirativen vir za naše življenje, saj imamo preko spoznavanja pasjega življenjskega cikla od začetka do konca (avtorica črpa spoznanja tudi iz svojega dolgoletnega druženja s psi) enkratno priložnost, da se s tem spoznavamo in v skladu s tem v nadaljevanju tudi prilagajamo vsakdanje odločitve ter poglede. Inspirativno! > SAMO RUGELJ

dom uporabili tudi ljudje v svojem vsakdanjem bivanju, se v svoji novi knjigi avtorica posveti (starejšim) psom in preko pozitivnih naukov, kot so »vedno odpuščaj«, »vsi smo pomembni«, »nikoli ni prepozno za učenje«, »sprejmi tisto, česar ne moreš spremeniti«, »prepusti se tistemu, česar ne moreš preprečiti« itn., pokaže, da je tudi pasje življenje, ki je zaradi svoje narave približno sedemkrat krajše kot človekovo, lahko inspirativen vir za naše življenje, saj imamo preko spoznavanja pasjega življenjskega cikla od začetka do konca (avtorica črpa spoznanja tudi iz svojega dolgoletnega druženja s psi) enkratno priložnost, da se s tem spoznavamo in v skladu s tem v nadaljevanju tudi prilagajamo vsakdanje odločitve ter poglede. Inspirativno! > SAMO RUGELJ

BETH KEMPTON

VABI SABI

Japonska modrost za popolnoma nepopolno življenje

prevod: Petra Anžlovar

Učila International,

2019, t. v., 264 str., 16,99 €

Vabi sabi je očarljivo načelo iz japonske kulture in filozofije, bistvena sestavina estetskega čuta Japoncev in njihove blage narave. V resnici je njegov pomen nedoločljiv, nanaša pa se tako na prepoznavanje preprostega, počasnega in naravnega življenja kot sprejemanje nestalnosti, nepopolnosti in nedokončanosti narave. Beseda *vabi* pomeni obvladan okus, izvirno je bila po glagolu *vabiru* jezikovno povezana z revščino in sorodna besedi *vabišii*, ki pomeni ubog in osamljen. Beseda *sabi* pa označuje patino ali starinski videz in elegantno preprostost, isto pismenko pa lahko prevedemo tudi kot umirjenost. Če to dvojico združimo, ugotovimo, da nas *vabi sabi* uči biti zadovoljni z manj, in sicer tako, da se nam zdi več: »Manj stvari, več duše. Manj naglice, več umirjenosti. Manj zmešnjave, več miru. Manj množičnega potrošništva, več edinstvene ustvarjalnosti. Manj obsojanja, več odpuščanja. Manj hvalisanja, več resnice. Manj odpora, več prožnosti. Manj nadzora, več prepuščanja. Manj glave, več srca.« Skrivnost vabi sabija je torej v tem, da na svet ne gledamo logično, temveč se s čutečim srcem prepuščamo lepotam življenja, se znebimo vsega nepotrebne in odkrijemo, kaj se skriva v naši duši. > RENATE RUGELJ

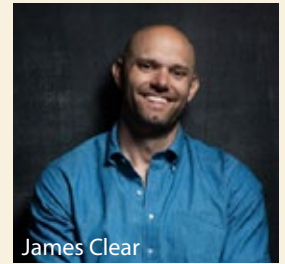
... se s čutečim srcem prepuščamo lepotam življenja ...

JAMES CLEAR

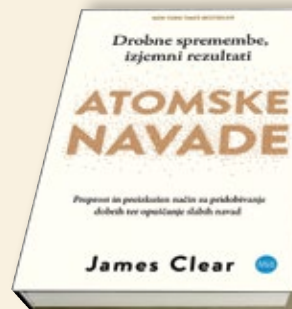
ATOMSKE NAVADE

prevod: Nataša Grom

Miš, 2019, t. v., 288 str., 27,95 €

James Clear

Začetek leta 2020 je že mimo in vsak, ki si je zastavil kako novoletno zaobljubo, lahko preveri, če se po tem času še drži zastavljenega (večina načrtov o novem pristopu v novem letu omaga že po prvih treh tednih).

Če se odgovor nagiba proti besedici ne, potem morda velja razmisliti o možnosti, da si priskrbite kako knjigo o spreminjanju in utrjevanju novih navad. Pred nekaj leti je na to temo že izšla *Moč navade* novinarja Charlesa Duhigga, tudi prejemnika Pulitzerjeve nagrade, sedaj pa je pred nami še novejšo delo *Atomske navade* (izvirno iz leta 2018), ki ga je v približno istem času koncipiral James Clear, podjetnik in fotograf, ki pri svojem modelu spreminjanja izhaja iz podobnih osnov. Psiholog B. F. Skinner je že v tridesetih letih prejšnjega stoletja predstavil tridelni model instrumentalnega pogojevanja »dražljaj, odziv, nagrada«, vsak od piscev knjig o navadah pa ga je v naslednjih letih nadgradil malo po svoje. Clear nas pri svojem ogrevanju za vpeljavo novih navad pelje vse od športnih primerov in vnosa drobnih novih navad in izboljšav (denimo pri kolesarjenju), ki na dolgi rok dajejo izjemne rezultate, do najboljšega načina za začetek ter tudi ohranitev nove navade, ki na kratko pomeni načrt, ki ga mora v zvezi s stalnimi praksami narediti tisti, ki si želi izboljšav. S čimer potem v resnici izpelje t. i. resen namen uresničitve navade, ki ne temelji samo na želji, temveč tudi na konkretni zavezi in njenem kasnejšem preverjanju. Čeprav je knjiga *Atomske navade* v osnovi namenjena spreminjanju navad odraslih posameznikov, je avtor na koncu postregel še z napotki za uporabo teh pravil pri (pre) vzgajanju v poslovnem svetu in mladostnikih, ki si jih zainteresirani lahko poiščejo tudi na spletu (v angleškem jeziku). Uporabno! > SAMO RUGELJ

VEX KING

Z DOBRIMI VIBRACIJAMI DO DOBREGA ŽIVLJENJA

prevod: Jure Šešet

Učila International,

2019, t. v., 283 str., 16,99 €

Knjiga dobrih nasvetov za dobro življenje. Za razliko od mnogih novodobnih gurujev, motivatorjev, psihologov in filozofov je Vex King zgolj preprost človek (sicer mlad angleški spletni vplivnež), ki pa je s svojo prvo knjigo (izšla je leta 2018), mešanico priročnika in fragmentov osebne izpovedi, dosegel mednarodno prepoznavnost ter se izstrelil med zvezde literature za samopomoč. Kingovi nasveti niso visokoteleči, trdi, da je treba izhajati iz sebe in ljubezni do sebe (pri tem pa seveda čim bolj realno upoštevati lastno stanje), potem pa od tu graditi naprej, poskusiti z vsakodnevnim napredovanjem na vsaj enem področju ter uskladiti svoj ritem življenja z okolico. To v resnici pomeni začetek dobrih vibracij, ki bodo pozitivno vplivale na vaše celotno življenje. Spreminjanje načina razmišljanja ter udejanjanje tistih življenjskih lekcij, ki jih teoretično že obvladate, so po Kingu tisti ključni elementi, s pomočjo katerih lahko stopite po svoji poti cilju in poslanstvu naproti. > BETI HLEBEC

KRISTINA MARTELANC

VZPONI IZ BREZNA STISKE

Goriška Mohorjeva družba, 2019, m. v., 193 str., 16 €

Kristina Martelanc je tržaška socialna delavka, zamejska Slovenka, ki se je usposobila za svetovalno delo z najbolj ranljivimi in odrinjenimi na rob družbe: brezdomci, alkoholiki, duševno in telesno zlorabljenimi, posiljenimi, pretepenimi in ponižanimi, z ljudmi, ki se znajdejo v stiski, na robu samomora. Martelančeva pripoveduje, kako jih je srečala in kako težko si je pridobila njihovo zaupanje. Občuteno govori o njihovi bolečini in trudu, da bi jim odvzela vsaj del bremena in pomagala, da stopijo na pot proti svetlobi. Ničesar ne olepšuje. Govori o izboljšanjih in številnih zdrsih nazaj. Priča o nuji brezpogojnega sprejemanja, ki ne pozna obsojanja, in o ohranjanju upanja, tudi kadar se zdi, da ne bo nikoli bolje. Opozarja na pomen institucij in točk, kamor se lahko zatečejo ljudje v stiski, predvsem pa na najpomembnejše: na osebnost svetovalca, na njegovo zmožnost so-čutenja in podarjanja spoštovanja ter človeške topline. Topla in srčna knjiga! > MAJA ČREPINŠEK

ANGELIKA WALSER

V TVOJI BLIŽINI MI JE LEPO

Zakaj so prijateljstva življenjsko pomembna

prevod: Alenka Novak
Celjska Mohorjeva družba, 2019, m. v., 100 str., 15 €

V petih poglavjih nadvse zanimivega in pronicljivega preučevanja pojma »prijateljstvo« avtorica spregovori o pomembnosti in zgodovinsko-socioloških vidikih prijateljstva. Katere so značilnosti prijateljstva in kdo je moj pravi prijatelj? Kakšna je razlika med prijateljstvom in prijateljskimi odnosi? Prijateljstvo lahko traja vse življenje ali pa izzveni in ponudi priložnost drugemu. Tudi prijateljstvo je treba znati negovati: s podporo v težkih trenutkih, s pomočjo, ki jo ponudimo, preden prijatelj zanjo sploh zaprosi; da smo si blizu, si zaupamo in delujemo dobronamerno. Da se imamo iskreno radi. Prijateljstvo žalost deli in srečo množi. V priročniku je zadnje poglavje namenjeno vprašanju, ali je prijateljstvo med moškim in žensko sploh mogoče ter do kje sega. > SONJA JUVAN

PETER MULRANEY

MOJE ŽIVLJENJE JE MOJA ODGOVORNOST

Spoznanja, da živimo zavestno
prevod: Janez Lavrič

Gnostica, 2019, m. v., 140 str., 20 €

Peter Mulraney je pisatelj kriminalnih romanov ter serij knjig *Živeti sam* in drugih. V pričujoči se dotika zavestnega življenja in zavedanja lastnih misli. Poglavja so kratka in napeljujejo bralca k samoizpraševanju, k ugotavljanju situacije take, kot je, predvsem pa k iskanju rešitev za boljše življenje. Pomembno je, kako sami vidimo stvari – dogodki sami po sebi ne nosijo največjega naboja. Avtor že na začetku zapiše: »Dokler ne pridete do točke, da sprejmete odgovornost za vse, kar se v vašem življenju dogaja, niste svobodni.« Pod kratkimi poglavji avtor postavlja bralcem vprašanja za razmislek in napotke, kako povečati vpogled vase. Večkrat nam predlaga meditacijo, pisanje dnevnika, sprehod v naravi, samoizpraševanje, branje dodatnih knjig o duhovnosti in psihologiji ... Nedvomno bo drobna knjižica, ki vodi bralca k (u)slišanju sebe, k odgovornosti do življenja, pomagala do uvidov, ki so prvi pogoj, da človek svoje življenje spremeni na bolje, kajti ko se spremenimo sami, se spremeni tudi svet okoli nas. > SABINA BURKELJCA

ALEX LOYD

SPOMINSKI KODEKS

prevod: Samo Kuščer
Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2020, m. v., 288 str., 10,90 €

Zdravljenje življenja z oblikovanjem spominov je podnaslov knjige, ki opisuje nove pristope in jih avtor razvija že šestnajst let. S knjigama *Zdravilni kodeks* (Učila, 2014) in *Princip ljubezni* (Učila, 2015) je dr. Alex Loyd postal prepoznaven in zelo uspešen avtor tudi na naših tleh. V *Spominskem kodeksu* se najbolj osredotoča na človekova pretekla doživetja, ki oblikujejo njegovo sedanjost in prihodnost. Prvi del razkriva veliko spominsko okvaro, drugi govori o oblikovanju spomina. Avtor vodi bralca po labirintih spomina daleč v preteklost, saj ugotavlja, da se določeni, predvsem travmatični spomini prenašajo iz generacije v generacijo. Spominov iz daljne preteklosti ni moč spremeniti, lahko pa jih prevrednotimo in jim odvzamemo travmo, ki vpliva na naše vedenje. Avtor je doktor znanosti, zato njegovim navodilom za »odklepanje in preoblikovanje spominov« lahko zaupamo in poskusimo tudi sami. Preveč futuristično, da bi bilo resnično? Prepričajte se sami, prevod je izvrsten. > SONJA JUVAN

GERARD W. HUGHES

BOG PRESENEČENJ

prevod: Mojca Masterl Štefanič
Družina, 2019, t. v., 207 str., 24,90 €

Avtor knjige, znani škotski jezuit in pisec del s poglobljeno duhovno vsebino (umrl je pred petimi leti, star 90 let), že takoj na začetku svojega dela, ki je bilo prevedeno v številne svetovne jezike, iskreno pojasni, da iskanje Boga vidi predvsem v tistem »več in višjem«, kar je v vsakem od nas in po čemer hrepeni slehernik. Čeprav je bil opremljen z globokim poznavanjem krščanske vere, ki je prežemala vso njegovo bit, se je menda tudi sam občasno znašel v trenutkih, ko se je spraševal, kje se pravzaprav skriva »njegov« Bog. Takšna reflektivna vprašanja so ga prevečala predvsem v trenutkih osamljenosti ali ob soočenju z manj prijetnimi življenjskimi situacijami, ki pa so se prav zaradi njegove neomajne vere

na koncu vedno izkazale kot nujno potrebne za njegovo osebno, duhovno rast. Prav ta spoznanja so ga nagovorila k pisanju *Boga presenečenj*, dela, ki bralcu skozi vsa nanizana poglavja pomaga na poti do (izgubljenega) sebe oziroma, kot ponazori s svetopi-semsko priliko, do iskanja zakopanega zaklada. Hughesov *Bog presenečenj* ni ponazorjen zgolj kot Bog, ki ga lahko (ponovno) najde zagovornik krščanske vere, ampak (tudi) kot tisto »višje«, do česar se želi dokopati vsak, če le ima željo po potovanju. Vase in k sebi. S to knjigo, ki bralcu ob koncu vsakega poglavja, opremljenega z avtorjevimi duhovnimi razmišljanji in uvidi, prinaša tudi konkretne naloge za utrjevanje prebranega, bo ta pot nedvomno lažja! > VESNA SIVEC POLJANŠEK

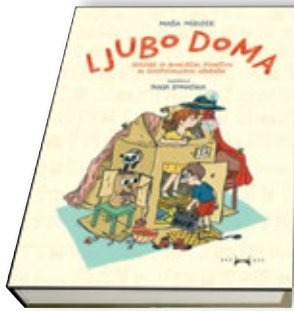
MAŠA OGRIZEK

LJUBO DOMA

Zgodbe o bivališčih, pohištvu in gospodinjskih aparatih

ilustracije: Tanja Komadina

ZTT, 2019, t. v., 77 str., 18 €

Če ste se kdaj morali kam preseliti, potem veste, kako zelo naporno zna biti tisto prehodno obdobje. Tako se morata konec poletnih počitnic iz zelene Primorske preseliti tudi Polona in Rok, sestra in bratec. S starši odhajata v megleno Ljubljano, kjer nikogar ne poznata! Vendar njuno domotožje prežene pametna sovica, s katero uganjajo vse mogoče norčije in pogosto obiskujejo babico, ki živi v bloku in rada peče štrudelj. Kmalu siva Ljubljana postane čarobno barvita in polna nepričakovanih dogodivščin. Knjiga, ki sta si jo zamislili pisateljica Maša Ogrizek in ilustratorica Tanja Komadina (poznamo ju že iz nagrajene knjige *Gospa s klobukom*), se lahko bere kot zbirka kratkih zgodb ali pa pojmovnik, saj otrokom z označenimi izrazi, kot so npr. pralni stroj, gramofon in hladilna torba, pomaga spoznavati nove besede. Zraven sta pripravili tudi enostavne in poučne naloge, ki se jih bodo otroci z veseljem lotili po branju. > URŠKA BRAČKO

YUVAL ZOMMER

MOJA VELIKA KNJIGA O ŽUŽELKAH

prevod: Tanja Rojc

Grlica, 2020, t. v., 64 str., 24,95 €

Če vašega malčka zanimajo pisane, leteče, pikajoče, migetajoče, brenčeče, mrgoleče, gomazeče in kar je še teh drobnih žuželčjih in nežuželčjih simpatičnih golazni, potem bo ta knjiga gotovo prava zanj. V njej namreč kar vrvi od barvitih in natančno izrisanih drobnih živalic, različnih koristnih informacij in nevsakdanjih podatkov. Ali veste koliko pik imajo polonice, zakaj metulji vohajo s tipalkami, zakaj čebele brenčijo ali kako ima muha zgrajene oči? Ko boste našli vsa skrivališča modre muhe (kar 15 jih je skritih v tej veliki barvni slikanici), obrnite še zadnje liste knjige in se naučite vse žužkopojme, da vas ne bodo vaši mali žužkologi v znanju prehitro prekosili. Podatki so gotovo zanesljivi, saj je prevod skrbno pregledal strokovnjak za nevretenčarje dr. Tomi Trilar iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Priporočam! > RENATE RUGELJ

... vrvi od barvitih in natančno izrisanih drobnih živalic ...

JACOPO OLIVIERI, ROSALBA TROIANO

20 IZJEMNIH PUNC,

ki so spremenile svet;

20 IZJEMNIH FANTOV,

ki so spremenili svet

ilustracije: Giovanni Abeille et al.; prevod: Marko Bogataj

Učila International, 2019, t. v., 88 str., 12,99 €/knjigo

Če vaši otroci še ne sanjajo o tem, kaj bi radi počeli, ko bodo veliki, so jim lahko te zgodbe v velikih navdih in morda vzor. *Izjemne zgodbe* so pripovedi za dekleta in fante – notri najdemo znanstvenice in znanstvenike, športnice in športnike, pisateljice in pisatelje, pevke in pevce, slikarke in slikarje pa tudi balerine, aktivistke, voditelje, izumitelje in animatorje. Vsi pripovedujejo navdihujoče zgodbe in

opisujejo svojo pot, kako so prišli do svojega cilja, pri čemer je bilo to velikokrat težko delo s številnimi preizkušnjami. Naj jih otroci berejo samostojno ali pa skupaj s starši, življenjske pripovedi so napisane tako, kot da bi jih pripovedovale izjemne punce in izjemni fantje sami. Inspirirali vas bodo med drugim lahko Agatha Christie, Coco Chanel, Edith Piaf, Bob Dylan, Steve Jobs, George Lucas in drugi. Pa nikar tako strogo ne razdeljujte pripovedi po spolu, naj vaši fantje in punce berejo vse. > URŠKA BRAČKO

Kam danes
na literaturo?
Vsi dogodki,
eno mesto.

mestoliterature.si

LJUBLJANA:
MESTO/CITY
OF/LITERA-
TURE ...

Peter Svetina je eden naših najbolj prepoznavnih avtorjev mladinske literature. V svojih delih – med njimi so *Molitvice s stopnic*, *Ko zorijo ježevci*, *Ropotarna* in čisto sveža *Timbaktu, timbaktu* – igrivo spodmika tla pod nogami vsemu, »kar je res«, pa tudi samemu jeziku. Poleg brezmejnega domišljije in jezikovne okretnosti je za njegovo pisanje značilna tudi svetla vedrina. Te dni nas je razvedrila novica, da se je uvrstil med šest finalistov za letošnjo Andersenovo nagrado (Hans Christian Andersen Award), najvišje mednarodno priznanje na polju mladinske književnosti, ki jo bialno podeljuje Mednarodna zveza za mladinsko književnost (IBBY) tako pisateljem kot ilustratorjem za celoten opus. Dobitnik nagrade bo znan 30. marca na sejmu otroških knjig v Bologni, ko bodo razglasili tudi dobitnika Andersenove nagrade za ilustracijo.

»Branje zagotovo odpira glavo.«

Bukla: Ste eden od šestih finalistov za Andersenovo nagrado za leto 2020. Iskrene čestitke! Kakšen je vaš odnos do nagrade pa tudi do danskega pravljicarja, po katerem je dobila ime?

Svetina: Hm, Andersenova nagrada se mi zdi pojem, odkar vem za mladinsko književnost. Nobelova nagrada za mladinsko literaturo. Pojem, no, pač nič otipljivega, ker je tako zelo zelo daleč nekje. To, da se je moje ime znašlo v ožji družini, od katere jo bo eden dobil, se mi zdi malo znanstvena fantastika. Od tega, da napišeš besedilo, do tega, da se znajdeš med finalistami, je ena dokajšnja pot. Jaz sem jo bolj ali manj sam prehodil samo do oddaje rokopisa, od tam naprej so knjige nosili drugi, mnogo mnogo drugih. Andersenove pravljice imam rad, ne tako zelo kot pravljice kakega Čapka ali Wericha ali Macourka ali Ele Peroci, jih pa imam rad, posebej še kakšno, ki ni med najbolj osrednjimi in znanimi, ono o pobu in princesi in letečem kovčku, recimo.

Bukla: Z ilustratorjem Damijanom Stepančičem sta tudi avtorja letošnje poslanice Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY) ob 2. aprilu, dnevu knjig za otroke, ki ste jo naslovili *Lakota po besedah*. V dobi preobilja – informacij, stvari, dogodkov, (virtualnih) odnosov, ne nazadnje tudi besed – pišete o lakoti. Oboje je tesno povezano, kajne?

Svetina: Jaz že mislim, da je povezano, ja. Ker za zgodbe in poezijo si moraš vzeti čas, lahko ti kdo to bere pa samo poslušaj, lahko bereš sam. V obeh primerih si moraš vzeti čas. In ko se zgodba ali pesem počasi naseljujeva v tebi, se hraniš, tvoja domišljija se hrani. Lahko te kaj pritegne, kaj razjezi, kaj nasmeje, kaj preseneti, kaj pomiri, vse to. In potem je tvoja notranjost nahrungena za nekaj časa. To je tako, kot če poslušaj glasbo, ampak ne poslušaj tako spotoma, to pravzaprav ni poslušanje. Mislim, da se podhranjenost z lepim kaže kot malodušnost pa kot brezbržnost pa arogantnost.

PETER SVETINA

TIMBUKTU, TIMBUKTU

ilustracije: Igor Šinkovec

Miš, 2020, t. v., 51 str., 25,95 €, JAK

Bukla: Nedavno je pri založbi Miš izšla vaša zadnja knjiga za otroke *Timbaktu, timbaktu* z odličnimi ilustracijami Igorja Šinkovca. V njej so zbrane zelo kratke zgodbe, ki pa zahtevajo svoj čas, pozornost. Ali lahko to izrazito kratko formo razumemo tudi kot svojski odgovor na preobilje?

Svetina: Eno je, da romana ne znam napisati. Drugo je pa moja želja napisati nekaj haikuju podobnega. Ne haikuja, ampak nekaj kratkega, za kar se ti zdi, da si itak v vsej polnosti razumel brž, ko si to prebral, ampak v bistvu pa mogoče tudi nisi, ker je zadaj še nekaj skrito. To se po navadi izkaže, če te besedilo spremlja nekaj časa, itak si taka kratka besedila bolj ali manj tudi kar zapomniš. Ne vem, če je to uspelo, želja je pa bila. Kar se preobilja tiče: nisem pomislil, da bi bila taka kratka zgodbica s svojim minimalizmom lahko odgovor na preobilje besed. Lahko pa je, če kdo to tako razume, seveda je lahko. Zagotovo je pa eno kljubovanje preobilju

Peter Svetina

Foto: Tatjana Spilchal

vsega, kar »je res in je res samo tako, da je dokazano in preverljivo«. Domišljija je že težko preverljiva.

Bukla: V poslanici pišete, da ljudem, ki jih tare lakota po besedah, »del sveta odteka, ne da bi ga sploh kdaj opazili«. Vi se, nasprotno, v svojem pisanju nenehno čudite stvarem, tudi samim besedam. Zgodbice v knjigi *Timbaktu, timbaktu* me spominjajo na mitične kozmogonije: tako denimo kokoška v vesolje izključuje veliko črno luknjo, zvezde pa se gugajo na gugalnici. Kot bi želeli reči, naj ne bomo le potrošniki, ampak tudi stvaritelji. Se je takšnega pogleda na svet mogoče priučiti, morda prav z branjem?

Svetina: Branje zagotovo odpira glavo, to zagotovo. In po lastni izkušnji lahko rečem, da literatura rojeva literaturo. Če se lahko priučiš pogleda na svet? Hm, tega ne vem, mogoče lahko. Zagotovo pa lahko svoj pogled na svet spreminjaš skozi branje, skozi lastno izkušnjo, skozi doživljanje jezika, s preizpraševanjem lastnih stališč. Pri pisanju me zmeraj malo prestraši pa po svoje tudi prevzame, da se najdem v položaju, ko gre besedilo čezme, ko nastane nekaj, za kar se mi zazdi, da je nastalo preko moje pameti in predvidevanja in računanja in znanja in razuma.

Bukla: Meni zelo ljub pisatelj Roald Dahl je kot vrhovno vrednoto postavil prijaznost; ta prežema tudi vaše pisanje. V naslovni zgodbici pišete o takšnem prijaznem, strpnem, srečnem kraju Timbaktu. Zgodbica je zelo lepa, a na neki način tudi malce žalostna, saj gre vendarle (le) za utopijo.

Svetina: Pred časom sem v Sobotni prilogi bral zapis nekega španskega novinarja, ki je bil v Siriji dolgo časa ujet in so ga mučili tako, da so ga večkrat vozili na usmrtitev, da so ga zapirali v luknje, ga puščali tu in tam, lakota in žeja sta bila najbrž še najmanjše zlo. Končno so ga izpustili. Mislim, da ga bodo ustrelili v hrbet, a ga niso. Pustili so mu živemu oditi, rešil se je, zanj so poskrbeli dobri ljudje. Ta človek je zapisal, da je sam doživel, da je sreča stvar odločitve. Sreča je stvar odločitve. Tako zelo preprosto, pa nam zelo čudno, ker zmeraj govorimo, da eni srečo imajo, eni je pa nimajo, da je enim naklonjena, drugim malo manj ali sploh ne. Jaz o tem od takrat premišlujem. In doživljam in spoznavam, da je sreča zares stvar odločitve.

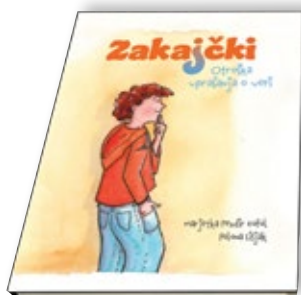
MARJETKA PEZDIR KOFOL

ZAKAJČKI

Otroška vprašanja o veri

ilustracije: Polona Lisjak

Ognjišče, 2019, t. v., 57 str., 14 €

Slikanica bralca povabi, da z družino šolarja Blaža, njegove najstniške sestre in malega brata doživi vse pomembne dogodke leta. Prva zgodba poteka v pričakovanju božiča, zadnja se konča z naslednjim božičnim večerom. V vmesnih zgodbah se Blaževa družina sooča z vsakdanjimi prijetnostmi in neprijetnostmi: z otroško boleznijo, sporom med sorojenci, praznovanjem krsta, postom, veliko nočjo ... Starša vsakdan družine prepajata z utrjevanjem krščanske vere, moralnih norm in načinom življenja, v odgovore na vprašanja, ki jima jih zastavljajo otroci, pa vpletata osnove krščanske nauka. Predlogi za utrjevanje nauka vsake zgodbe so dodani v okvirčku. > MAJA ČREPINŠEK

MICHAEL GRUENBAUM,

TODD HASAK-LOWY

NEKJE ŠE SIJE SONCE

Spomini na holokavst

prevod: Zala Stanonik

Pivec, zbirka Mladinsko branje,

2019, t. v., 251 str., 24,90 €

Letos bo minilo 75 let od konca druge svetovne vojne, ki je vzela ali uničila življenja več milijonov ljudi: na bojiščih, v okupiranih mestih, v koncentracijskih taboriščih ... Največjo, najokrutnejšo tragedijo so med vojno doživeli Judje. »Ljudje dandanes govorijo o holokavstu in prisegajo: Nikoli ne smemo pozabiti. Popolnoma se strinjam z njimi, a preden prisežemo, da nečesa ne bomo pozabili, moramo to najprej poznati,« je v uvodu zapisal eden od piscev, Michael Gruenbaum, obenem junak te presretno zgodbe, takrat devetletni Miša, ki je živel v Pragi in rad igral nogomet. Ko v njegovo mesto vkorakajo Nemci, se vse spremeni. Njega, mamo in sestro pošljejo v koncentracijsko taborišče Terezin. Očeta so esesovci odpeljali že prej in družina ga ni videla nikoli več. Vsi, ki jih na prsih žge rumena zvezda, doživljajo najhujše grozote, za katere avtorja želita, da bi se nikoli več ne ponovile. Knjiga je posvečena milijonu in pol judovskih otrok, ubitih v holokavstu, zlasti tistim, s katerimi je Miša v taborišču in pod prisilo živel dve leti in pol. Posebno mesto v knjigi ima Franta, ki je takrat kot šele dvajsetleten mladenič presešel nepredstavljivo težke okoliščine v taborišču in postal oče ter vodja osemdesetim judovskim dečkom. Naučil jih je, da so preživeli. Izoblikovali so zavest ekipnega duha solidarnosti, ki se je ohranila vse do danes. > SONJA JUVAN

... nikoli ne smemo pozabiti ...

GRETA OSREDKAR

12 KORAKOV ZA OKOLJE

Za velike spremembe z malimi dejanji

ilustracije: Matej Lavrenčič

Vida, 2019, t. v., 55 str., 17,90 €

... poziva k večji odgovornosti in prijaznejšemu ravnanju z naravo ...

Začetek leta je vedno pravi čas, da vpeljemo kake nove navade in k temu spodbudimo tudi otroke ter med letom skupaj z njimi naredimo vsaj 12 korakov za čistejšo okolje. Če še niste, je sedaj zadnji čas, da začnete uporabljati cekar ali bombažno vrečko in na trgovskih policah izbirate izdelke s čim manj plastične embalaže. Februarja lahko sami izdelate pustne maske, prenehate uporabljati plastične slamice in namesto napihljivih balonov za zabavo uporabite papirnate lampijončke, v marcu začnete v šolo ali službo hoditi peš ali s kolesom, aprila na vrtu poskrbite za žuželčni hotel in tako naprej, vse leto z malimi dejanji spreminjate svet okoli sebe. Avtorica, še ena Greta, velika ljubiteljica okolja, nas v tej dinamično ilustrirani slikanici vse poziva k večji odgovornosti in prijaznejšemu ravnanju z naravo. > RENATE RUGELJ

KAKŠNO SLOVENIJO SI ŽELIM

prípravil in uredil: Anej Sam

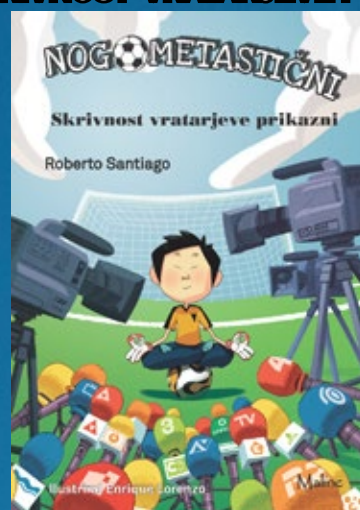
Jasa, 2019, t. v., 132 str.

Knjiga združuje zbirko besedil, risb, pesmi in plakatov, s katerimi so osnovnošolci in dijaki odgovorili na vprašanje, kakšno Slovenijo si želijo. V odgovorih so kritični do družbe na vseh ravneh – od svojega najožjega vrstniškega okolja do ureditve sveta, okoljskih tem, moralnih norm ... S prstom pokažejo, da je cesar gol, in povedo, kako ne bi želeli živeti. Urednik Anej Sam je prispevke zbral po temah, na robove strani v odmev razmišljanjem mladih dodal citate mislecev od Heraklita do Srečka Kosovela, na začetku vsakega poglavja pa povzel skupni imenovalec prispevkov. Knjiga je uglašen zbor mnogih glasov generacij, ki jih pooseblja Greta Thunberg. Mladim ni vseeno! Morda se vam bodo zdeli sanjari, vendar imajo njihove sanje potencialno moč, o kateri je pel John Lennon in govoril Martin Luther King. > MAJA ČREPINŠEK

NOGOMETASTIČNI

Tretja knjiga SKRIVNOST VRATARJEVE PRIKAZNI

-30% v prednaročilu

Do 9.3. 2029 Velja za vse tri dele.

Začetek šole za Nogometastične pomeni tudi novo sezono medšolske lige! A stvari se nemudoma zapletejo: v ekipo se uvrsti sedem novih igralcev. In da bi sploh začeli igrati v ligi, morajo najprej zmagati na dveh tekmah. In potem so tu še poljubi in kitajski deček, ki zna zanesljivi gol preprečiti zgolj s pogledom ...

312 strani, 25,00€

www.nogometasticni.si, info@malinc.si, telefon 01 361 6699

V sredo, 27. 11. 2019, je v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma, na 35. Slovenskem knjižnem sejmu, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, že desetič po vrsti podelila znak za kakovost zlata hruška in priznanja zlata hruška najboljšim založnikom in njihovim odličnim knjigam z letnico 2018. Zaradi pomembnega jubileja namerava Pionirska svojo pozornost vse leto 2020 še intenzivneje usmerjati v promocijo zlatih hrušk in v najširši krog bralcev.

ZEMLJEVID ZLATIH HRUŠK: ob 10. obletnici podelitve priznanj zlata hruška

S poglobljenim delom z *zlatimi hruškami* MKL, Pionirska, spodbuja strokovne delavce s področja bralne kulture, da se v tem letu tudi sami pridružijo praznovanju jubileja, izpostavljajo pomen kakovostnega branja za mladino in razvijajo različne načine in oblike dela za njihovo promocijo. Ob tem bi si želeli, da bi bila zlata hruška prepoznana kot slovenska različica nekaterih pomembnih bibliotekarskih nagrad, kot sta angleška Carnegie Medal ali ameriška Newbery Medal.

Poleg rednega programa strokovnih sred si je Pionirska v letu 2020 zamislila nekaj posebnih oblik dela z zlatimi hruškami, ki bi poleg bralnih posrednikov (mentorjev branja, vzgojiteljev, učiteljev, knjižničarjev, avtorjev) še bolj neposredno nagovorile tako mlade kot starejše bralce in se na ta način čim bolj »ukoreninile na terenu«.

V duhu zapisanega načrtujemo naslednje dogodke:

Z 48. ciklom Strokovnih sred bomo poleg tem informativnega značaja (Ob začetku nove bralne sezone, MEGA kviz, Priročnik in pogovor z dobitniki priznanj zlata hruška 2020) z osrednjim aprilskim simpozijem obeležili 10. obletnico podelitve priznanj zlata hruška.

Program strokovnih sred za leto 2020:

48. cikel	Datum	Tema	Kotizacija/ EUR
IZOBRAŽEVALNI DEL	27. januar	Pes pa v smeh*	/
	29. januar	Prvotnost*	/
	30. januar	Atlas mitov*	/
	15. april	Simpozij	50,00
INFORMATIVNI DEL	9. september	Začetek nove bralne sezone	/
	21. oktober	Predstavitve 15. cikla Slovenskega knjižnično-muzejskega MEGA kviza	/
	18. november	Predstavitve Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig 2020	/

* Dogodki so se izvajali januarja 2020 v okviru Tedna zlatih hrušk v Knjigarni Konzorcij v Ljubljani, ki ga je MKL, Pionirska, skupaj s knjigarno Konzorcij pripravila za različne ciljne skupine uporabnikov. Do konca januarja je bila na ogled tudi razstava odličnih mladinskih knjig z znakom zlata hruška in priznanji zlata hruška v izlozbi knjigarne Konzorcij, delo ilustratorke Hane Stupica.

Več o dogajanju lahko preberete na <https://www.mklj.si/strokovne-srede>.

Načrtujemo poglobljeno branje zlatih hrušk v vrtcu, osnovni in srednji šoli ter v večgeneracijskih bralnih skupinah po različnih slovenskih krajih. Rezultati tega branja bodo predstavljeni na aprilskem simpoziju. Ta bo ob 10. obletnici javnosti predstavil poglede različnih strokovnjakov na zlato hruško, dobre prakse z branjem zlatih hrušk, želeli pa bi si izmeriti tudi življenje in utrip zlatih hrušk po Sloveniji in izrisati »zemljevid zlatih hrušk«.

S Slovensko sekcijo IBBY in drugimi ustanovami in društvi bomo ob 2. aprilu sodelovali v bralnospodbujevalni akciji Ugriznimo v zlate hruške. Poslanica Lakota po besedah slovenske sekcije IBBY avtorjev Damijana Stepančiča in Petra Svetine, ki sta v letu 2020 nominirana

Dobitniki priznanja zlata hruška za izvirno slovensko mladinsko leposlovno knjigo 2019, knjiga *Prvotnost* Ferija Lainščka, ilustratorja Jureta Engelsbergerja in založbe Mladinska knjiga. Poleg pa še urednica Irena Matko Lukan, Darja Lavrenčič Vrabec, MKL, Pionirska, prevajalka Tina Mahkota, predsednica strokovne komisije, in Teja Zorko, direktorica Mestne knjižnice Ljubljana. (Praznik zlatih hrušk 2019 v Cankarjevem domu, foto: Mare Lakovič)

za Andersenovo nagrado, pa bo izhodišče za praznovanje v jubilejnem letu.

Vse leto 2020 sodelujemo v TV-oddaji *Male sive celice*, ki z novo rubriko *Prebrane celice*, voditeljem Nikom Škrlecem in mladimi tekmovalci izpostavlja branje zlatih hrušk.

Do konca leta 2020 bomo pripravili jubilejni seznam *priznanj zlatih hrušk*, v pripravi pa je tudi prenovljena likovna podoba *zlata hruška*: zgibanka in plakat, ki si ju je pred desetimi leti zamislil ilustrator Damijan Stepančič.

Povsem na novo začenjamo z bralno spodbudo *Starši berejo zlate hruške in odlične novosti*, ki smo jo intonirali z besedami žal že pokojnega urednika Mladinske knjige Vasje Cerarja:

»Vseeno je nekaj otroških knjig, ki bi jih moral prebrati vsak odrasel človek, tudi če ni učitelj, knjižničar ali roditelj. Dokler jih ne prebere, ne bo resnično odrasel, ker ne bo vedel, kako daleč seže domišljija, koliko lepega se da povedati tudi s preprostimi besedami, kako pogumni so lahko mladi junaki, kako sočne so lahko zbadljivke, kako smešen je ta svet, ko ga pogledaš skozi otroške oči, in kako žalostne brazgotine se včasih skrivajo v mladih srcih.

In če jim (vam) množica knjig v knjigarni ali knjižnici še ni dovolj, bodo založbe vsako leto natisnile kup novih, še boljših in bolj zanimivih.«

Pionirska se je za ta korak odločila na podlagi raziskave o bralni kulturi in nakupovanju knjig v Sloveniji v letu 2019 (*Knjiga in bralci VI*, UMco 2019), ki razkriva, da kar 49 % odraslih v letu dni ni prebralo niti ene knjige. V tej bralni spodbudi vidimo priložnost, da za branje najboljših mladinskih knjig navdušimo tudi odrasle.

S kratkim seznamom, ki ga prilagamo, nagovarjamo k branju odličnih knjig zlasti starše. Mladinske knjige, nekatere optimistične, pozitivno naravnane, druge problemsko zastavljene, od slikanice, mladinskega romana, stripa in poezije, izpostavljajo tematiko družinskih odnosov oziroma razmerij med starši in otroki ter problem odrasčanja. Z njimi želimo povabiti k branju starše tudi zato, da bi bolje razumeli svoje otroke.

1. BEAUVAIS, Clémentine: *#3špehbombe*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019. (Zbirka Odisej).
2. BERTINI, Anthony: *Stvari, o katerih mi je govoril oče: od njega, do mene, do tebe*. Maribor: Skrivnost, 2019.
3. CROSSAN, Sarah: *Zavetje vode*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018. (Zbirka Odisej).
4. DE COCK, Michael: *Rozi in Musa*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017. (Zbirka Knjižnica Sinjega galeba).
5. HERRNDORF, Wolfgang: *Čik*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2013. (Zbirka Najst).
6. JUNG: *Medena koža*. Ljubljana: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta, 2014–2015, 3 zv.
7. KONC Lorenzutti, Nataša: *Nisem smrklja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017. (Zbirka Deteljica).
8. KOS, Gaja: *Migiji migajo: zgodbarski vodnik za aktivno preživljanje prostega časa*. Dob: Miš, 2019.
9. KUIJER, Guus: *Ej, moje ime je Polleke!*. Dob pri Domžalah: Miš, 2012.
10. MÖDERNDORFER, Vinko: *Kot v filmu*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Zbirka Žepnice / Mladinska knjiga).
11. PARR, Maria: *Golmanka in morje*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019. (Zbirka Sinji galeb; 347).
12. PIKALO, Matjaž: *Luža*. Dob pri Domžalah: Miš, 2012. (Zbirka Miškolinke).
13. STARK, Ulf: *Amy, Aron in duhec*. Hlebce: Zala, 2019.
14. ŠEBESTA, Juraj: *Pes pa v smeh*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2018. (Zbirka Najst).
15. VEGRI, Saša: *Naročje kamenčkov*. Dob pri Domžalah: Miš, 2009.
16. WOLTZ, Anna: *Nenavaden teden s Tesso*. Dob: Miš, 2016. (Zbirka Z(o)renja).

Vse, male in velike, vabimo k celoletnemu branju zlatih hrušk. Najnovejšo sezname odličnih mladinskih knjig 2019 lahko v obliki zgibank dobite v svoji najbližji splošni knjižnici ali knjigarni Mladinske knjige, prav tako pa na linku <https://www.mklj.si/zlata-hruska>, kjer najdete tudi starejše seznime, vse od leta 2004 dalje.

HAIFAA AL MANSOUR ZELENO KOLO

prevod: Neža Božič

Mladinska knjiga, zbirka Sinji Galeb, 2020, t. v., 312 str., 29,99 €, JAK

Ne spomnim se veliko primerov, ko bi v slovenščini dobili knjigo, ki je najprej obstajala v obliki filmskega scenarija, bila potem prelita v film, potem romanizirana ter kasneje še prevedena (eden starejših primerkov je morda *Želo* Roberta Wewerke). *Zeleno kolo* je najnovejši tak primer. Leta 2012 je bil posnet odmeven film, ki ga je po svojem scenariju posnela Haifaa Al Mansour (1974), obetavna režiserka iz Savdske Arabije, v njegovo središče pa postavila odločno enajstletnico Validžo, ki si v strogi arabski družbi, kjer je za ženske le malo prostora, ne želi nič

posebnega: želi si kolo ter vožnje z njim, čeprav se v Savdski Arabiji to za dekleta ne spodobi. Denar zanj si služi s preprodajanjem zapetnic in kaset s prepovedano ameriško glasbo, ko pa jo pri tem ujamejo, se ne preda, čeprav se zdi njen cilj vse bolj daleč; do kolesa hoče priti zlepa ali zgrda, pa čeprav bo morala tekmovati pri recitiranju in poznavanju Korana. Roman je izvirno izšel leta 2015, dosegel lep mednarodni odziv, še malo nadgradil filmsko zgodbo ter ponudil neposreden vpogled v vsakdanje življenje v Savdski Arabiji, režiserki pa je njeno ustvarjanje odprlo pot na Zahod, kjer je v zadnjih letih že posnela tudi nekaj drugih filmov. Lep dokaz umetnosti, ki lahko podre tudi stroge meje! > SAMO RUGELJ

Haifaa Al Mansour

ANNETTE MIERSWA

INSTAGRAMERKA

prevod: Mateja Malnar Štembal

Grica, 2019, zbirka Na robu, t. v., 196 str., 19,75 €

Isi vse pogosteje spleza s slušalkami na glavi na streho, kjer gleda v zvezde. Tako lahko presliši kričanje očitkov, s katerimi se obmetavata njena starša. Sledi ločitev, ki v občutljivi najstnici zlomi vero v varnost odnosov in ji izmakne čustveno bližino s staršema. Ko se ji zamajajo tla pod nogami, najde sorodno dušo v Kim, novi sošolki, ki živi le za svojo instagramsko

podobo. Kim jo prepriča, da potrebuje novo telo, drugo družbo, podobo drzne mrhe in novo ime – Easy, da bo dobila čim več instavščekov. Ker le tako veš, da obstajaš. Sproži se grozljivo drsenje plazine, ki Easy pahne v roke posiljevalcu in na rob anoreksične smrti. Sporočilo čustveno napete zgodbe je optimistično in jasno – umikanje pred težavami in beg v virtualnost ni prava pot. Prava pot je osmišljanje realnosti in vzdrževanje pravih prijateljstev. Roman je primeren že za tiste, ki šele vstopajo v najstništvo, pa tudi za tiste, ki ne bi smeli pozabiti, kako je, ko si najstnik. > MAJA ČREPINŠEK

CVETKA SOKOLOV

BO RES VSE V REDU?

ilustracije: Marta Bartolj

Miš, zbirka Prva z(o)renja, 2019, t. v., 127 str., 24,95 €

Cvetka Sokolov tudi v tej svoji knjigi nastavlja ogledalo družbi. Knjigo lahko berejo tako bralci rosnih let kot tisti, ki imajo lase že prepredene s srebrnino, in vsi vmes. Tekoča zgodba nas vabi k pogovoru po branju – le-teh ob njej zagotovo ne bo manjkalo. V večtematski knjigi je v prvi vrsti na izjemen način predstavljena tema istospolnega partnerstva in družine ter družbe, ki se (ne)sooča z njo. Tu je tudi pomembna tema *skupne* hoje v hribe in povezovanja mlajše in starejše generacije, ki se pač ne more zgoditi po družbenih omrežjih, ampak *skupne* hoje in *skupnih* realnih doživetij in *skupnega* preživetega časa ter soočenja z realnostjo. Knjigo absolutno priporočam za *skupna* in tudi individualna branja in premišljevanja, za vpogled vase, ki ga zna pisateljica tako spontano odpreti in za njim nevsiljivo stati. Tudi spremna beseda dr. Barbare Kreš je zelo povedna, med drugim zapiše: »Sprejeti istospolno usmerjenega otroka ni stvar odločanja, gre za dolžnost (podčrtala SB). Za to možnost se odločimo, ko se odločimo za otroka. Pripravljeni moramo biti sprejeti to, kar bo s seboj prinesel. Naloga staršev je, da otroku pomagajo, da si upa biti pristen ter iskren in da se zmore sprejeti v vsem, česar ne more spremeniti.« Zelo priporočam! > SABINA BURKELJCA

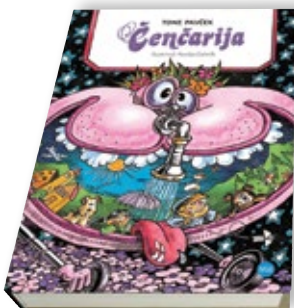
TONE PAVČEK

ČENČARIJA

ilustracije: Kostja Gatnik

Miš, 2019, t. v., 57 str., 25,95 €

Pavčkova legendarna zbirka otroških pesmi z ilustracijami Kostje Gatnika je ob izidu leta 1975 dvignila veliko prahu, saj so mojstrovo razkošno igrivo pesniško čenčanje in Gatnikove duhovite, vizualno močne stripovske ilustracije to pesniško slikanico naredile drugačno od vseh sočasnih. Polet domišljije obeh ustvarjalcev je začaral odrasle, da so se ob čenčavih rimah hahljali, tudi kadar ni bilo poleg malčkov, čenčače pa, da so drseli s prstki po ilustracijah, tudi kadar jim ni nihče bral. Novi ponatis je natančen posnetek prve izdaje. V njem je 43 pesmic zbranih v štiri sklope. Prvi predstavi deželo Čenčarijo, naslednji trije pa bralca ponesejo na vožnjo s pisanim vlakom pesniških odgovorov na nikoli končana vprašanja »kaj je kaj«, »kdo je kdo« in »za kaj je kaj«. In tudi še po vseh desetletjih velja, da kdor vzame vsaj ščepec te vesele čenčarije, bodo pri njem »pusteži debeli« in »grdogledci okoreli« za vekomaj opleli. > MAJA ČREPINŠEK

ANITA NAIR

ČAROBNI INDIJSKI MITI

ilustracije: Atanu Roy

prevod: Maja Kraigher

KUD Sodobnost International,

2019, t. v., 181 str., 26,90 €

Anito Nair, avtorico uspešnih romanov, v slovenščino sta prevedena *Ženski kupe* ter *Vaje v pozabljanju*, slovenski bralci že poznamo. Piše tudi knjige za otroke. Atanu Roy je ilustrator za otroke in odrasle, prejemnik vrste nacionalnih in mednarodnih nagrad. *Čarobni indijski miti* so njegovo prvo veliko knjižno delo, za katero je potreboval približno pet let. Njegove ilustracije so vrhunske – v njih se zrcalita indijska mitologija in duša te prostrane, nenavadne dežele, ki na vsakem, ki jo je kdaj obiskal, pusti svojstven pečat za vedno. Pisateljica in ilustrator sta ustvarila unikatno besedno-likovno umetnino, ki nam Indijo, deželo nasprotij, pobarva s pestrimi barvami in besedami indijske kulture, mitologije, religije. Za otroke in mlade bo knjiga zanimiva tudi zato, ker so zgodbe drugačne od npr. naših ljudskih pravljic in zgodb. Nedvomno pa bo knjiga privlačna tudi za odrasle bralce, da bodo potešili svoje zanimanje za Indijo z vidika mitov in zgodb, ki že od nekdaj povezujejo človeštvo s svojo različnostjo in unikatnostjo, hkrati pa s podobnostjo in prepoznavnostjo v (zgolj na videz?) drugačnem. Zato so to vsekakor tudi zgodbe in miti o nas. > SABINA BURKELJCA

NINA NOVAK KERBLER

HRTI NA PIKNIKU S PRIJATELJI

ilustracije: Kornelia Kovačević

Celjska Mohorjeva družba,

zbirka Prijazna družba,

2019, t. v., 40 str., 15 €

Hrta Kim in Ben že ves teden nestrpno pričakujeta in se veselita snidenja s prijatelji na pikniku. Tam lahko na prostranem ograjenem travniku tekajo in se igrajo po mili volji. Razigrani Nero takoj po prihodu steče k prijateljem in jih povabi k igri. Kmalu potem pa se izkaže, da bi Nero raje tekmoval in za vsako ceno zmagal. Prvi je v teku, takoj nato pa domišljavec Ajši izmakne žogico, Loliti zasede ležišče, Lu pa ukrade in požre slastno kost. Toda joj, prejoj: košček kosti se mu zatakne v grlu in nemočen obleži na travi. Ko to vidijo drugi hrti, takoj pritečejo na pomoč. Nero se prijateljem zahvali, se opraviči in obljubi, da lumparij ne bo več počel. Pristrčno zgodbico spremljajo tudi predlogi za pogovor pred branjem in po njem, predstavitev pasje pasme hrtov in razmislek o plemenitosti in dobroti, ki ju izkažemo ob posvojitvi živali iz zavetišča. Prijetno in poučno družinsko branje o prijateljstvu in solidarnosti. > SONJA JUVAN

AKSINJA KERMAUNER

DAVID: MISIJA MOGOČE

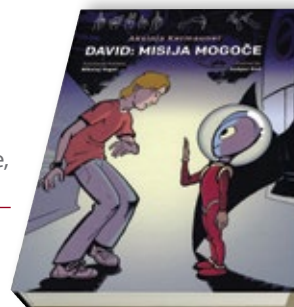
ilustracije kretenj: Nikolaj Vogel

ilustracije: Gašper Rus

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije,

2019, t. v., 73 str., brezplačno

Knjiga *David: misija mogoče* je svojevrsten unikum v slovenskem jeziku, saj je prilagojena razumevanju oseb z okvaro sluha – poleg ilustracij je opremljena z risbami kretenj in s QR kodami, kjer najdemo video zapis za znakovni jezik. Zanimivo zgodbo o Davidu, Zemljanu, in njegovem prijatelju Cvigulu, Zemljanu, je napisala mladinska pisateljica Aksinja Kermauner, ki na problematiko in izzive otrok/mladostnikov s posebnimi potrebami gleda tako, da nam odpira oči in srce. Cvigul pravi svojemu gluhemu prijatelju Davidu: »Končno nekdo, ki govori! Ostali samo odpirajo usta in se pačijo, njihove roke pa so neme ...« David se zasmee: »Zanimivo gledanje! Moja okolica bi rekla ravno nasprotno: jaz sem tisti, ki je gluhi in ne zna govoriti.« > SABINA BURKELJCA

NINA HUNDERTSCHNEE

POZOR, MUMIJA!; MED RIBAMI!

Svinčnik profesorja Plombe, knj. 1 in 2

ilustracije: Iris Hardt; prevod: Aleksandra Ardalić

Grlica, 2019, t. v., 80 str., 17,95 €/knjigo

Henri najde nenavadno lep svinčnik. Podari ga Hani, najboljši prijateljici, ko pa ona z njim počeka po robu zvezka, se Hana, Henri in Hanin maček Karuzo znajdejo sredi puščave. Čudežni svinčnik tistega, ki z njim riše, prenese skozi čas in prostor! V puščavskem pesku prijatelja zagledata lesketajočo stekleničko, v kateri je duh, ki bi jima izpolnil vsako željo, če ne bi ravno tedaj nadnjo pridrvelo krdelo hudogledih razbojnikov. Čudežni svinčnik prijatelja in mačka nemudoma ponese stran, toda odloži jih v egipčanski piramidi, kjer po temnih hodnikih postopa ... mumijska?! V zgodbi *Med ribami* pa sta Henri in Hana zaskrbljena, ker je izginil Hanin ljubi maček. Prijazni sosed pro-

fesor Plomba otrokoma pomaga tako, da jima podari svoj čudežni svinčnik, tisti, ki te lahko ponese kamorkoli, če z njim kaj narišeš. Komaj ga Hana stisne v roko, svinčnik prične nekaj kracati, in že se prijatelja znajdetata na morskem dnu. Dihata lahko kot ribe, in ker tudi razumeta, kaj govorijo morski prebivalci, slišita pogovor zlobnih morskih psov, da je »kosmata riba« pri njih v zaporu. Sama bi ljubega mačka težko rešila, a ker imata med morskimi prebivalci prijatelje, se prične napeto reševanje. Zbirka *Svinčnik profesorja Plombe* bo s svojo napeto zgodbo in prikupnimi barvnimi ilustracijami navdušila začetne bralce. > MAJA ČREPINŠEK

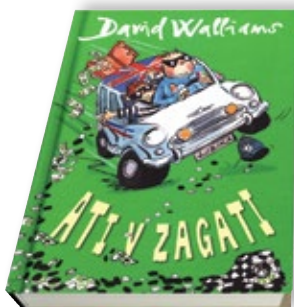

Janja Vidmar

DAVID WALLIAMS

ATI V ZAGATI

ilustracije: Tony Ross; prevod: Nina Dekleva
Mladinska knjiga, 2019, t. v., 448 str., 24,99 €

Britanskega komika in pisatelja za mladež Davida Walliamsa pogosto primerjajo z Roaldom Dahlom, kar ni povsem privlečeno za lase. Njegove knjige so namreč polne

nenavadnih zapletov, simpatičnih junakov, odurnih nasprotnikov, nepredvidljivo dogajanje pa poganjajo vedno nove zamislice. Knjiga *Ati v zagati* ni nič drugačna, v njej spremljamo ljubeč odnos med enajstletnim Francijem in njegovim očetom Dragom, ki je profesionalni avtomobilski dirkač, dokler v nesreči ne izgubi noge, kar ga stane kariere in s tem tudi finančne preskrbljenosti. Oče in sin se komaj prebijata iz dneva v dan, dokler se ne pokaže priložnost, ki pa je za oba nevarna. Zabavna knjiga, polna akcijskih prizorov, v kateri spoznamo pisano paletu likov, bo prepričala tako stalne Walliamsove oboževalce kot tudi tiste, ki se v njegov domišljjski svet podajajo prvič. > VERONIKA ŠOSTER

BINA ŠTAMPE ŽMAVC

KRALJIČNA ONKRAJ OGLEDALA

ilustracije: Darka Erdelji
Pivec, 2019, t. v., 127 str., 26,90 €, JAK

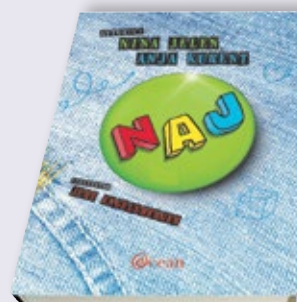
Skrivnostna srebrna nit pravljicega časa, ki čarobno prepleta daljno preteklost s sedanjostjo, je napeta med zvezdami, oblaki in mavrico. Prečudovite ilustracije z mnogimi,

kot gumb drobčenimi detajli naredijo zgodbe še bolj domišljjske. Naslovni pravljici sledijo še Drevo in zvezda, Zaljubljena Luna, Krojačkova pravljica, Draguljarjevo srce, Skrivnost praznega okvirja, Kraljevi hlebčki, Maček, duhec in svetilka ter Deževni kralj; tista za nasmeh pa se imenuje Hruška v pesmi. Že naslovi sami so tako zanimivi, da kar ne vemo, katero zgodbo naj preberemo najprej ... Pravljice so brezčasne in jih lahko na srebrno nit kot bisere nizamo, kot si sami želimo. Vedno znova drugače, vsakič znova po svoje. Vsakič nas bodo zgodbe vzele v naročje in nas ponesle v daljno deželo Davno nekoč ... > SONJA JUVAN

NINA JELEN, ANJA KURENT

NAJ

ilustracije: Jure Engelsberger
Ocean, 2019, m. v., 189 str., 18 €

Na sliki: Ustvarjalke knjige NAJ: urednica Nataša Detič, pobudnica knjige in recenzentka Nataša Grošelj, avtorici Anja Kurent in Nina Jelen

Pred leti sem v spletnem članku zasledila, da so se v Angliji nekima podjetnima najstnica-ma starši očitno zasmilili do te mere, da sta na podlagi lastnih izkušenj in pogovorov z vrstniki napisali priročnik za vzgojo mladostnikov, namenjen staršem. Kaj bi bilo učinkovitejše od nasvetov iz prve roke, kajne? V tistih časih je bilo tudi pri nas doma kar burno, zato sem nekaj nasvetov iz članka nevsiljivo preizkusila. Bogme, najstništvo se geografsko nekoliko razlikuje, saj ni kaj prida zaleglo, mi je pa dalo misliti, ali sploh obstaja neka univerzalna strategija v spopadanju z mladostniškim hormonskim cunamijem.

Staršem je na voljo kar nekaj vodnikov in priročnikov o prepoznavanju pubertetnih težav in posledično praktičnih nasvetov za solidno bivanje z najstnikom. Kaj pa priročniki po meri mladostnikov?

Avtorici Nina Jelen in Anja Kurent sta se svojega lotili preudarno in domišljeno. V pojasnilo: Nina je tista mlada učiteljica, ki orje ledino na področju inovativnih pristopov k učenju ter zanje posledično pobira nagrade doma in v tujini, Anja pa je kreativna psihoterapevtka in mojstrica reikija, ki otrokom, mladostnikom in odraslim uspešno pomaga pri reševanju življenjskih tegob in stisk.

Na podlagi bogatih večletnih izkušenj sta zastavili smel, inovativen in kulski priročnik o najstnologiji, tej posebni vedi, tako polni različnih izzivov. V prvi vrsti je namenjen najstnikom, ampak tudi odraslim prav nič ne škodi.

Pojasnilo, čemu sploh tovrsten vodnik, je seveda odveč. V mladostniku poteka na fizični, čustveni in intelektualni ravni toliko procesov hkrati, da je kot premično minsko polje. V še včeraj olikanem, srčkanem in pridkanem detetu na lepem divjajo burske vojne, ki znajo v domače okolje vnesti precej napetosti in nesoglasij. Najstniščina je pač jezik, ki gre mnogim odraslim težko v uho.

Recept se zdi na prvi pogled razmeroma nezahteven: štiri značajsko različne junake,

Tjašo in Manco ter Filipa in Vida, povezujejo tegobe, na katere se različno odzivajo; avtorici tako skozi kratke, sočno in v jeziku mladih spisane zgodbe mlademu in odraslemu bralcu ponujajo vpogled v ranljivo in praviloma dramatično odzivanje najstnika na svet, ki ga obdaja.

Knjiga je razdeljena na posamezna poglavja o ljudeh in rečeh, ki igrajo pomembno vlogo v najstnikovem vesolju, denimo prijateljih, ljubezni, strahu, zavisti, jezi, šoli, uspehu in neuspehu. Avtorici že v uvodu mladostnika, to občutljivo zverinico, s katero je treba ravnati v rokavicah, povabita na noro zabavo, ki mu s pomočjo najrazličnejših preizkusov in nalog pomaga razvozlati marsikaj novega o sebi. Predvsem izbruh togote so tisti, ki najstnika in odrasle v njegovi bližini iz dneva v dan zdelujejo huje kot triatlon. In razdelek Včasih bi kar ... glede tega prijazno postreže s kopico primerov, razlag in NAJ napotkov. Temu, denimo, sledi poglavje Čas za krokodilje solze, ki je še ena viharna in redna matineja na domačem sporedu, znana staršem in pri odprtih oknih še sosedom.

Avtorici pretanjeno, strokovno in literarno prepričljivo postrežeta s hudomušnimi predlogi, rešitvami in vajami za lažje spopadanje z izzivi odraščanja. Krasnimi so tudi NAJ izreki, osebno mi je najljubši Ko nekaj poveš glasno, takoj postane manj strašno, ki se ga v življenju tudi sama držim. Uporaben priročnik za zbegane starše, ki svojega najstnika ne prepoznajo več, vendar pozor! Raje si priskrbite svoj izvod, kajti če vas najstnik zaloti med stikanjem po sobi, bo joj!

Ilustrator Jure Engelsberger je seveda kot po navadi odlično opravil svoje delo, tako da je knjiga tudi po likovni plati razgibana in živahna, kot se za mlado bralstvo spodobi.

Skratka, vsi štirje, z založnico Natašo Detič vred, sedi, pet! Koristna zadeva za vse vpletene v proces odraščanja.

»Besede v pesmih in zgodbah so hrana. Niso hrana za telo, nihče si z njimi ne bo napolnil želodca. So hrana za duha in dušo.«

Mednarodni dan knjig za otroke – 2. april 2020 LAKOTA PO BESEDAH

Poslanico z naslovom »Lakota po besedah« je napisal pisatelj Peter Svetina, plakat in vabilo k praznovanju v obliki kocke je narisal ilustrator Damijan Stepančič, vse gradivo je oblikovala Melita Rak. Posnosni in veseli smo, da je letos »sponzor« 2. aprila Slovenska sekcija IBBY, kar pomeni, da mednarodni dan knjig za otroke po vsem svetu praznujemo s slovensko poslanico.

V tem času se že pripravljamo na praznovanje. Mentorice in mentorji branja z otroki in mladimi v vrtcih, osnovnih šolah in splošnih knjižnicah ter v drugih izobraževalnih in kulturnih ustanovah snujemo številne literarne dogodke, knjižne kvize, ustvarjalne delavnice in druga različna bralna srečanja, s katerimi bomo počastili 2. april. Predvsem pa veliko beremo, kar je namen praznika! Toda brali bomo vse leto! Spodbujamo tudi družinsko in medgeneracijsko branje!

Osnovni smo bralnosodbujevalno akcijo – kot vsako leto ob 2. aprilu – letos seveda predvsem s knjigami, ki jih je napisal Peter Svetina, in s knjigami, ki jih je ilustriral Damijan Stepančič. Oba ustvarjalca sta tudi nominiranca za Andersenovo nagrado 2020.

Besedilo poslanice, plakat in spodbude za praznovanje z branjem najdete na domači strani Slovenske sekcije IBBY: <https://www.ibby.si>

CHARLES DARWIN

O NASTANKU VRST

priredba in ilustracije: Sabina Radeva
prevod: Ana Ambrož Strle
Grlica, 2020, t. v., 64 str., 19,95 €

»Nastanek človeka in njegovo zgodovino bo obsijala luč«, je pred stoletjem in pol izjavil angleški naravoslovec Charles Darwin, oče ideje o evoluciji, teoriji, ki je v resnici pomenila dokončen prelom s poprejšnjo predstavo o nespremenljivosti živih bitij, ki naj bi vsa nastala naenkrat ob stvarjenju Zemlje. A vendar si najbrž niti on ni predstavljal, kakšen vpliv bo imelo njegovo delo na prihodnost človeštva. Evolucija, nezavedno ter relativnost časa in prostora so tri ključne ideje, ki so zaživele v času od druge polovice 19. stoletja do začetka 20. stoletja. Vse tri so žive še danes ter odločilno definirajo dojemanje stvarnosti, obenem pa so ključno vplivale tudi na razvoj moderne znanosti do današnjih dni. Prva od teh je bila evolucija, ki jo je Charles Darwin zasnoval na temeljih izsledkov s potovanja z ladjo Beagle, kjer je na podlagi opazovanja živih bitij in zbiranja fosilov našel osnovo za svojo revolucionarno teorijo. Z njo nas na poljuden, strokovno pregleden in ilustrativno atraktiven način seznanja tudi pričujoča naravoslovna slikanica, ki jo je zasnovala Sabina Radeva. Sprva je bila naravoslovka, ki je leta 2008 magistrirala iz molekularne biologije na Inštitutu Maxa Plancka v Nemčiji, potem pa se je odločila za vstop v bolj kreativno kariero in od takrat naprej študira in dela kot ilustratorica. *O nastanku vrst*, prirejena po Darwinovi monumentalni knjigi z istim naslovom, je njena prva in zelo odmevna slikanica (takojsnja senzacija po tem ko se je pojavila na Kickstarterju), primerna za mlade od devetega leta starosti naprej. V slikanici velikega formata je avtorica uspešno združila tri pripovedno ilustrativne elemente: Darwinovo življenjsko zgodbo in razlago evolucije, dopolni s pisanimi ilustracijami številnih živalskih vrst, od metuljev do različnih pasem psov. Priporočam! > RENATE RUGELJ

MOJICEJA PODGORŠEK

ALMA

Svet pred domačim pragom
ilustracije: Polona Kosec
Osrednja knjižnica Celje,
2019, t. v., 28 str., 15 €

Alma je kot deklica veljala za šibko in pogosto bolno, a zato se ni sama sebi prav nič smilila. Dneve v postelji si je krajšala z branjem in učenjem tujih jezikov. Že kmalu se je njen besedni zaklad širil od tujih besed iz najrazličnejših jezikov in ti so ji kasneje, ko je kot mlado dekle pustila službo učiteljice in se podala na pot, prišli nešteto krat prav ob raziskovanju najrazličnejših koncev sveta. Tako je živela polno in srečno in kljub nasprotovanju okolice ves čas sledila svojim sanjam ... Ta deklica ni izmišljeno pravljico bitje, ampak gre za Almo Karlin, slovensko pisateljico, etnologinjo, poliglotko in raziskovalko, ki se je rodila proti koncu 19. stoletja v Celju in svojo življenjsko pot zaokrožila sredi dvajsetega stoletja. Podgorškova jo je predstavila v domiselno zasnovani zgodbi zgolj kot deklico Almo; ta bi lahko utelešala marsikatero junakinjo, ki bralcem prinaša sporočilo o moči svojih sanj. A avtorica te prelepe slikanice je nato svoje nežno pisanje na koncu opremila še s faktografskimi podatki, kar deklici Almi iz osrednje zgodbe nadene celostno podobo; ta v očeh bralca zažari v vsej svoji veličini in priznanju, ki si ga zasluži. Odlična slikanica z vsebino in zelo živimi ilustracijami prinaša bralski užitek s poučno noto najrazličnejšim generacijam bralcev. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

RENÉ GOSCINNY

ASTERIX IN DIRKA PO ITALIJI

ilustracije: Albert Uderzo

Graffit, 2019, t. v., 48 str., 14,95 €

Nabriti Galci se tokrat spustijo v nenavaden podvig: dirko po Italiji. Obelix, ki je rahlo naveličan svoje službe prenašanja menhirjev, se pod vplivom zmagovalne napovedi vedeževalke prijavi na dirko z vozovi, ki bo senatorja, krivega za luknjaste rimske ceste, povzdignila v Cezarjevih očeh. V dirki so zastopana vsa mogoča ljudstva, od Gotov, Britov, Ligurov, Kalabrijev in Etruščanov, vsako izmed njih pa se spoznava po domače, kar je v oblačkih zapisano z različnimi pisavami in ustvarja prav svežo raznolikost. Vratolomna vožnja, polna preprek in sabotaž, da bi Cezar zagotovil zmago rimskega prvaka Koronavirusa, je obenem slikovito popotovanje od Monze do Neaplja. A ta presenečenj polna dežela ni samo panoramsko bogata, ampak je na Obelixovo navdušenje tudi kulinarično navdahnjena. > VERONIKA ŠOSTER

SILVIA VECCHINI

RDEČA CONA

ilustracije: Sualzo

prevod: Karmen Filipič

Grlica, 2020, t. v., 356 str., 14,50 €

Risoroman za mladino pripoveduje resnično zgodbo o ljudeh, ki so doživeli in preživeli potres v Italiji. V njem spremljamo čisto običajne najstnike, ki se jim neke noči življenje postavi na glavo, in nič več ni tako, kot je bilo. V nepričakovanem potresu nekateri izgubijo hišo, drugi prijatelje, sorodnike, tretji hišnega ljubljence, naslovna *rdeča cona* pa je tisto območje njihovega mesta, ki jim ga ni dovoljeno obiskati, saj tam še vlada velika grožnja, da se še kaj podre. Vendar so kot najstniki radovedni in ne morejo brez tega, da ne bi šli pogledat svojih porušeni hiš, kar pa jim povzroča le bolečine. Kljub velikim izgubam nekaterih pa sčasoma spoznajo, da je iskreno prijateljstvo v resnici največ vredno. Prodaja knjige ima tudi dobrodelno noto, saj so bila sredstva zbrana s prvo izdajo namenjena oblikovanju gledališkega krožka v italijanskem mestu Montefortino, ki ga je potres prizadel leta 2017. Pobudnika tega projekta sta bila tudi avtorja risoromana. > URŠKA BRAČKO

PEYO, YVAN DELPORTE

SMRKETA in Smrčja lakota; ČUDEŽNO JAJCE,

Stoti Smrkec in Lačni Smrk

prevod: Špela Žakelj

Graffit, 2019, t. v., 62 str., 14,95 €/knjigo

3. in 4. album Smrkcev, teh navihanih modrih bitij, ki prihajajo iz Belgije, predstavljata pet novih zgodb. V zgodbi *Smrketa* Gargamel pošlje Smrketo, ki naj bi vnesla razdor v smrčjo skupnost, v *Lažnem Smrku* pa se v Smrkca zakrinka kar sam. V *Stotem Smrku* Puhlica izdela ogledalo, da bi se lažje občudoval, a po pomoti ustvari svojega zrcalnega Smrkca, v *Čudežnem jajcu* se odločijo speči torto, a jim od sestavin zmanjka jajce, zato se ga odločijo ukrasti kokoši, v *Smrčji lakoti* pa jim pogori zaloga hrane za zimo, zato se odpravijo s trebuhom za kruhom. Zgodbe bogatita nepogrešljiva situacijska komika in smrkastično smrčje narečje. > VERONIKA ŠOSTER

tem Smrku Puhlica izdela ogledalo, da bi se lažje občudoval, a po pomoti ustvari svojega zrcalnega Smrkca, v *Čudežnem jajcu* se odločijo speči torto, a jim od sestavin zmanjka jajce, zato se ga odločijo ukrasti kokoši, v *Smrčji lakoti* pa jim pogori zaloga hrane za zimo, zato se odpravijo s trebuhom za kruhom. Zgodbe bogatita nepogrešljiva situacijska komika in smrkastično smrčje narečje. > VERONIKA ŠOSTER

RENÉ GOSCINNY, MORRIS

JESSE JAMES; SPREMSTVO

zbirka Lucky Luke

prevod: Špela Žakelj; Mitja Roner

Graffit, 2018, t. v., 50 str., 15,95 €/knjigo

Legendarni Lucky Luke, ki strelja hitreje od svoje sence, se tokrat ubada z dvema velikima ustrahovalcema Divjega zahoda; Billyjem the Kidom in Jessejem Jamesom. V *Spremljstvu* mora na sojenje iz Teksasa v Novo Mehiko privedi Billyja, ki ne izpusti nobene priložnosti za pobeg, najde si celo pajdaša in nasploh ustrahuje prebivalce povsod, kamor pride. Luke se z nadlogo uspešno spopada, sploh zabavna je njuna ironična očeto-vsko-sinovska dinamika, ko se razvajeni Billy pritožuje ali negoduje, Luke pa ga kot kak naveličan starš stoično prenaša. V stripu *Jesse James* pa mora tolpo velikega razbojnika pregnati iz mesta, a kaj ko pajdaši samoooklicanega Robina Hooda uberejo pacifistični pristop in se neopazno infiltrirajo v skupnost. A Lucky Luke je, sploh z zvestim in učenim konjem ob strani, obema kos. > VERONIKA ŠOSTER

SAŠA KERKOŠ

SKRIVALNICE; Hiding

Forum, 2019, t. v., 56 str., 9 €, JAK

Saša Kerkoš je tokrat napisala in narisala strip, v katerem najdemo tiste majhne, včasih celo nepomembne stvari, ki pa so še kako pomembne za naše malčke. Tako lahko skupaj z njimi odkrivamo in naštevamo stvari, živali in ljudi, ki se skrivajo v drevesih, travi, vodi, med hribi in gorami, na koncu pa pridemo do maminega srčka. Dvojezični strip (slovensko-angleški) bo otrokom veliko imenitnejši zaradi ilustracij, ki jih bodo lahko poimenovali ali pa se jih na novo naučili, starši pa jim bodo pri tem z branjem lahko v veliko pomoč. > URŠKA BRAČKO

www.ocean-si.com

RÓBERT FARKAS

MOJA PRVA KNJIGA O VESOLJU

Kako se rodijo zvezde?

prevod: Maja Likar

Miš, 2019, t. v., 36 str., 22,95 €

Róbert Farkas, avtor in ilustrator iz sosednje Madžarske, je za vse nadobudneže, ki svoje bližnje v zgodnjih letih pogosto kar zasujejo z vprašalnici zakaj, kako in kje, ustvaril slikanico, ki bo odgovorila na vsa njihova vprašanja v zvezi z vesoljem. V njej spoznamo mlado lisičko in njenega očka, ki se pogovarjata o tem, kje živimo in od kje smo prišli, in se pri tem dotakneta planetov, lune, zvezd in galaksije. Če vam je na vprašanja o njih težko odgovoriti, si lahko pomagate s pristrčno slikanico, ki odgovore pospremi tudi s čudovitimi ilustracijami. Za še bolj radovedne pa so odgovorom dodana tudi čisto prava znanstvena dejstva, razložena na otrokom razumljiv način. > URŠKA BRAČKO

ROBERT ŠABEC

BRATA PIRATA IN ZAKLAD LADJE ROPARICE

ilustracije: Staš Kleindienst

Mladika Trst, 2019, t. v., 25 str., 21 €

Brata pirata na trnek ujmeta steklenico, v kateri je zvito pismo skromnih ribičev z obal afriškega

roga. Prosijo ju, naj jim prideta na pomoč, saj v njihovem morju skorajda ni več rib. Vse opleni gromozanske ladje roparice z velikanskimi mrežami, ki ulov odpeljejo v tuje dežele, v afriško morje pa spuščajo od drugod pripeljane odpadke. Brata pirata z domačinskimi ribiči naredita načrt, kako ustaviti plenjenje morja. V afriških barvah žareča slikanica postavlja jasna etična merila in opozarja na pomembne okoljske teme. Pojasni pa tudi izvor sodobnega piratstva obupanih somalskih ribičev, ki ne morejo več preživljati svojih družin. > MAJA ČREPINŠEK

BLANKA TACER, OSKAR SAMBT TACER

SREČOLOVKE

Pesmi o vrlinah

ilustracije: Mojca Fo

B. Tacer, 2019, t. v., 42 str., 18 €

Slikanica, ki je v prvi vrsti namenjena otrokom, je osnovana na principu t. i. pozitivne psihologije, natančneje na seznamu štiriindvajsetih vrlin, ki sta jih v svojem delu izpostavila psihologa Martin Seligman in Christopher Peterson. Osnovna ideja knjige je vsako od vrlin predstaviti v obliki pesmi, ki je opremljena s pripadajočimi ilustracijami. Pesmi zaznamujeta ponavljanje (ki ustvari poseben ritem in lahko služi tudi kot mnemotehnika) in zaporedne rime. Besedila so izpisana v kvartinah (a ne vedno) in se gibljejo med tremi in štirimi kiticami. Odrasli bodo od branja odnesli najmanj seznanitev s štiriindvajsetimi vrlinami in osnovami pozitivne psihologije, medtem ko pesniški in ilustratorski del prvenstveno nagovarjata otroško publiko, ki se na ta način seznanja tudi z osnovami likovnega in literarnega izraza. Oba sta zastavljena dovolj privlačno, da otroke pritegneta, obenem pa dovolj odprto, da jim odgovorov ne polagata v usta, temveč jih lahko (s pomočjo staršev) spodbujata k razmišljanju o pojmi, ki se pogosto lahko izkažejo za pretirano abstraktne. > ALJAŽ KRIVEC

ALENKA SPACAL

FIŽOLČICA BEŽI PRED FIŽOLOVO JUHO

Bajalka, 2019, t. v., 27 str., 20 €

Alenka Spacal

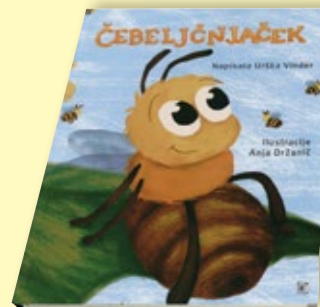
Mala modra fižolčica je z družino živela v stroku. Lepo jim je bilo na vrtu, toda nekega dne so ljudje na vrtu obrali ves fižol. V kuhinji za mizo so ga luščili in se pogovarjali, da bo iz fižola odlična fižolova juha. Ojoj!!! Fižolčica se je brž pognala z mize in se zakotalila v temen kot. Slikanica o njenih dogodivščinah pripoveduje napeto, in čeprav se pot ubežnice po človeških merilih meri le v metrih, se ji zgodi vse, kar bi si mogel zamisliti fižolček z najbolj divjo domišljijo. Imenitne ilustracije dogodke prikazujejo z nizkega očišča, zaradi katerega so mačje tačke videti neskončno visoke, parketne deščice pa nosijo v letnicah zapis raznolikosti sveta. Slikanica za velike in male sladokusce bo razveselila vse, ki (še) znajo v kadeči se fižolovi juhi ugledati fižolje duhce, in vse, ki ljubijo dvoumno hudomušne, sladko-grenke konce. > MAJA ČREPINŠEK

URŠKA VINDER

ČEBELJČNJAČEK

ilustracije: Anja Držanič

Skrivnost, 2019, t. v., 24 str., 18,90 €

Filip je ... hm – le kako se reče moški obliki čebele? Čebeljko? Čebeljčnik? Morda čebeljčnjaček? Trot? Vse besede iz te besedne družine korenijo v čebel-, le trot, kar je Filip, ne. No, pomembno je, da ni falot. In da je pregovorno priden kot čebela. V priporočilih za starše in vzgojitelje piše, da je slikanica namenjena za igro s črkami, zlogi in besedami za spodbujanje otrokovega fonološkega zavedanja in kot izhodišče za slušno razlikovanje besed. Slikanica je nastala v sodelovanju z Anjo Bolarič, profesorico specialne in rehabilitacijske pedagogike – logopedinje. Večstranska slikanica ima poleg estetske tudi uporabno funkcijo, saj pomaga otrokom pri učenju besedišča, slušnega razlikovanja, fonološkega zavedanja. Anja Držanič je slikanico opremila s krasnimi »čebeljimi« ilustracijami. > SABINA BURKELJCA

NINA MAV HROVAT

EN, DVA, TRI – SLON!

ilustracije: Ivan Mitrevski

Miš, 2019, t. v., 24 str., 23,95 €

Pisateljica, pravljíčarka in vzgojiteljica Nina Mav Horvat je navdih za slikanico oziroma igroknjigo o slonu, ki obožuje skrivalnice, dobila pri otrocih iz vrtca Domžale. Knjiga, ki že z naslovom napeljuje na izštevanko, je popolna za otroke, ki se radi posvetijo igri. Zgodbica se odvija okrog družine živalic (kača, slon, tigrice, krokodil, opica ...), ki se skriva, in miško, ki išče. Čeprav je slon ogromen, je pri skrivanju neverjetno uspešen. Hudomušna zgodba bo pritegnila s pisanimi ilustracijami, ki spremljajo zabavno igro, najljubše »opravilo« vseh otrok. > VERONIKA ŠOSTER

ZOË TUCKER

GRETA IN VELIKANI

ilustracije: Zoe Persico
prevod: Darja Divjak Jurca
Mladinska knjiga,
2020, t. v., 31 str., 18,99 €

Prikupna deklica Greta se sprva čisto sama bori proti velikanom, ki uničujejo gozd in so čedalje pohlepnejši. Sčasoma se ji pri protestu pridružijo tudi drugi otroci in velikani jih končno opazijo ter sprevidijo svoje napake in se poboljšajo. Slikanico, ki je namenjena mlajšim otrokom in na domiseln način prikaže uničevanje našega domačega planeta, sta ustvarili britanska avtorica Zoë Tucker in ilustratorica Zoe Persico. Navdihnili ju je resnična švedska deklica Greta Thunberg, ki se bori proti podnebnim spremembam in meni, da »nihče ni tako majhen, da ne bi mogel česa prispevati«. Zgodba nas sicer razveseli s srečnim koncem, vendar se v resničnem svetu Greta še vedno bori z velikani, zato so na koncu dodana tudi čisto prava navodila, kako se lahko vsak potruди po svojih najboljših močeh, da Zemljo čim dlje ohranimo v dobri kondiciji. > URŠKA BRAČKO

LOJZE WIESER

ZMAJ DIRENDAJ

na lovu za poročnim darilom za zmaja Ararata
ilustracije: Štefan Turk
Drava in ZTT, 2019, t. v., 24 str., 12,95 €

Publicist, urednik in vsestranski organizator odmevnih kulturnih dogodkov Lojze Wieser je v tej slikanici, sadu sodelovanja dveh zamejskih založb, še bolj oseben kot sicer. Zanj je obudil spomin na prijetno starševsko dolžnost – pripovedovanje pravljic pred spanjem otrokoma pred skoraj dvajsetimi leti. Oba sta v slovenščini sledila pripovedovanim zgodbam z napetostjo, vmesnimi vprašanji in tako sooblikovala vsako od njih. Med ducati, kolikor se jih je nabralo, izbrana pripoveduje o zmajevski družini, očetu Direndaju, mami Hici-Mici in igrivem sinku Direndajčku, ki poletijo v zlato Prago iskat primerno poročno darilo za zmaja Ararata. Še preden ga najdejo – tovor strešnikov za prekritje strehe mladoporočencev – spoznajo Vaclava, dobrodušnega akrobata na hoduljah, in doživijo še marsikaj zanimivega in zabavnega. Šegave ilustracije je prispeval Štefan Turk. > IZTOK ILICH

SOPHIE MARTEL

ERIKOV SVET

Zgodba o ... avtizmu
ilustracije: Christine Battuz
prevod: Špela Žakelj
Grlica, 2020, t. v., 32 str., 16,95 €

Zgodbo o Eriku, dečku z avtizmom, pripoveduje Zarja, njegova prijateljica iz vrta. Ne zdi se ji nič drugačen od vseh drugih, zato je

začudena in jezna, ko ji Erik ne odgovarja na vprašanja, ko se ji noče pridružiti v igri, ko si prisvoji vse igrače in jih noče deliti ... Razumevajoča vzgojiteljica ji razloži, da je Erik drugačen in da se pač drugače igra, pa tudi, da ga marsikaj preveč razburi. Nekega dne dobi Zarja imenitno zamisel. Ker opazi, da Erika moti hrupna igra, mu podari svoje naušnike ... Slikanica z velikimi pisanimi ilustracijami spodbuja empatijo, pogloblja dobre odnose, širi vedenje o avtizmu in nudi strategije kvalitetnega sobivanja. Na koncu je informativno poglavje o avtizmu za odrasle bralce. > MAJA ČREPINŠEK

DANIELLE NOREAU

NACE SE UČI DRUGAČE

Zgodba o ... disleksiji
ilustracije: Sabrina Gendron
prevod: Špela Žakelj
Grlica, 2020, t. v., 32 str., 16,95 €

Nace je pri dvanajstih letih odkril, da naravnost obožuje knjige, toda v to, da jih lahko bere, je moral vložiti veliko več truda kot njegovi prijatelji. V slikanici pripoveduje, kako se je kot prvošolec počutil, ker so vsi drugi že radi brali, njemu pa so črke in besede bežale. Izboljšanje je prišlo šele, ko ga je logopedinja naučila novih strategij učenja branja za otroke z motnjo disleksije – disortografije. Spoznanje, da ni manj pameten kot drugi, da se mora le drugače učiti, mu je dalo novo moč. Topla in sugestivna slikanica je odlična spodbuda za otroke z motnjami branja, zadnje poglavje, ki motnjo razloži, pa bo v pomoč in podporo staršem ter vzgojiteljem. > MAJA ČREPINŠEK

SLAVICA REMŠKAR

LETI, LETI, LETI ...

ilustracije: Anka Kočevar
Miš, 2019, t. v., 24 str., 24,95 €

Slikopisi so zabavno branje za začetne bralce in vabljiva spodbuda za otroke, ki se s svetom razbiranja zapisane besede šele srečujejo. Slikanica združuje deset tematsko izvirnih slikopisov. V njih se premišljeno

ponavljajo kratke besede, kot je »leti, leti, leti ...«, kar začetnemu bralcu pomaga pomniti vizualno podobo besede. Pri tem ga podpira tudi domišljeno oblikovanje besedila z barvami, poudarjenimi izbranimi besedami in velikimi razmikami med kratkimi vrsticami. Vsebina zgodbic priključuje otroški smeh, saj v njih tudi odrasli kdaj prekršijo pravila lepega vedenja, otroci pa se izkažejo za pametnejše od odraslih. Nekateri slikopisi so rimani, vsi pa imajo imenitne duhovite in povedne ilustracije. > MAJA ČREPINŠEK

ISABEL MINHÓS MARTINS

NIHČE ČEZ ČRTO!

ilustracije: Bernardo P. Carvalho
prevod: Katja Zakrajšek
Miš, 2019, t. v., 34 str., 24,95 €

Si lahko predstavljate otroško slikanico, v kateri je skoraj polovica desnih strani belih? Samo zato, ker je neki general, ki bi bil rad glavni, ukazal vojaku na straži, da čez črto med stranema knjige ne sme nihče. Nihče! In zakaj? Da bo prosto, če bi se na tisti prostor kdaj zahotelo generalu. Ko bi pač hotel postati glavni junak v tej knjigi. Ljudje prosijo stražarja, da bi smeli čez črto in naprej, ta pa odločno odklanja, ker mora ubogati generalov ukaz. Dokler se čez črto v praznino lista ne zakotali otroška žoga ... Bodo otroci smeli ponjo ali je žoga izgubljena? Domiselna slikanica subtilno pripoveduje, kdo je pravi junak. Je to general ali stražar, ki si upa postaviti po robu ukazu, ko je to potrebno? Moramo res slediti prav vsakemu nesmiselnemu povelju, čeprav je v nasprotju z voljo večine ljudi in je celo uperjeno proti njim? > MAJA ČREPINŠEK

Program največjega nacionalnega strokovnega usposabljanja iz kulturno-umetnostne vzgoje Kulturni bazar 2020 vključuje več kot petdeset dogodkov: predstave, predstavitve, predavanja, delavnice in vodenja po razstavi, ki jih namenjamo strokovnim delavcem in študentom z različnih področij (vzgoje in izobraževanja, kulture, kmetijstva in prehrane, zdravstva, sociale, okolja in prostora, športa ...) pa tudi staršem in drugim, ki želite otrokom in mladim približati kakovostne kulturne vsebine, jim zagotoviti ustvarjalno preživljanje prostega časa ali pa skrbite za kakovostno družinsko kulturno pismenost.

Strokovno usposabljanje

Kulturni
bazar
2020

Osrednja tema letošnjega Kulturnega bazarja je **ENAKI V RAZLIČNOSTI**.

Plenarni govorki bosta filozofinja in sociologinja **dr. Renata Salecl** in gledališka režiserka **mag. Ivana Djilas** z dialoškim predavanjem **ČIGAVO DELO JE SPREMINJANJE KULTURNIH VZORCEV?**. V pogovoru bosta preizprašali odnos do drugačnosti v slovenskem okolju in izpostavili vlogo umetnosti v spreminjanju kulturnih vzorcev.
> LINHARTOVA DVORANA
9.00–10.00

Ker se bralna kultura tesno povezuje z drugimi umetnostmi, vas vabimo, da si ogledate **celoten program strokovnega usposabljanja na spletni strani www.kulturnibazar.si**, ki prinaša zanimive dogodke z vseh področij kulture. Če želite spoznati bogate programe in projekte kulturnih ustanov, obiščite **razstavne prostore v Veliki sprejemni dvorani Cankarjevega doma kadarkoli od 9. do 18. ure**. V Drugem predverju pa boste lahko ves dan aktivno spoznavali **spletne informacijske portale iz kulturno-umetnostne vzgoje** in drugih področij, ki se z njo povezujejo.

Udeležba na Kulturnem bazarju je za vse obiskovalce **brezplačna**, obvezna pa je **prijava najpozneje do 25. marca 2020**, e-prijavnico najdete na spletni strani: www.kulturnibazar.si.

Pridružite se nam na Kulturnem bazarju 2020 in spoznajte, kako lahko z medsebojnim sodelovanjem, povezovanjem različnih področij ter kakovostno kulturno-umetnostno vzgojo v formalnem in neformalnem izobraževanju prispevamo k inovativnejšemu učnemu okolju ter celovitemu razvoju otrok in mladih!

IZPOSTAVIMO LE NEKAJ DOGODKOV, KI SE NAVEZUJEJO NA BRALNO KULTURO IN BRALNO PISMENOST:

Na predavanju **JEZIKOVNA RAZLIČNOST NAS POVEZUJE IN IZPOPOLNJUJE** bo dr. Marina Lukšič Hacin z Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU skozi predstavitev projekta *Le z drugimi smo* izpostavila, kako je jezikovna različnost povezana z etnično, kulturno in družbeno različnostjo globalnega sveta, ki ga delijo državne meje v različne politične enote. Na predstavitvi dr. Karmen Pižorn s Pedagoške fakultete UL pa bomo spoznali prednosti večjezičnosti na različnih področjih, še posebej v šolskem in umetnostnem kontekstu, ter pridobili vpogled v različne evropske (učne) prakse in se seznanili z raznojezičnim pristopom, ki ga razvijajo vzgojno-izobraževalne ustanove v projektu *Jeziki štejejo – JeŠT*.

> DVORANA M3,4 10.30–12.00

V dogodku **SKUPNO BRANJE SKOZI ZVOK RADIA IN SLIKO TELEVIZIJE** bo Klemen Markovčič s sodelavci predstavil pomemben segment Radiotelevizije Slovenija, njeno izvirno otroško in mladinsko produkcijo. Govorjena beseda je skupna trem oddajam z močnim pedagoškim in didaktičnim potencialom – *Radijska igra za otroke*, *Lahko noč, otroci* in *Čebelice*. Vse tri oddaje namreč v središče postavljajo pripovedovanje skrbno izbranih zgodb, pri otroku pa spodbujajo tako slušno kot vizualno občutljivost v najzgodnejšem obdobju. Radijski vsebini sta izvrsten vademekum za ponovno aktivno poslušanje z otrokom, *Čebelice* pa so rastoči cikel radijsko-televizijskih literarnih oddaj po zbirki *Knjižnica Čebelica*. Vse tri oddaje v središče ponovno postavljajo skupno branje in prevprašujejo pojem pripovedovanja pravljic danes. Hkrati pa so z gibkim formatom in splošno dostopnostjo priročno pedagoško sredstvo za obogatitev vzgojno-izobraževalnih programov.

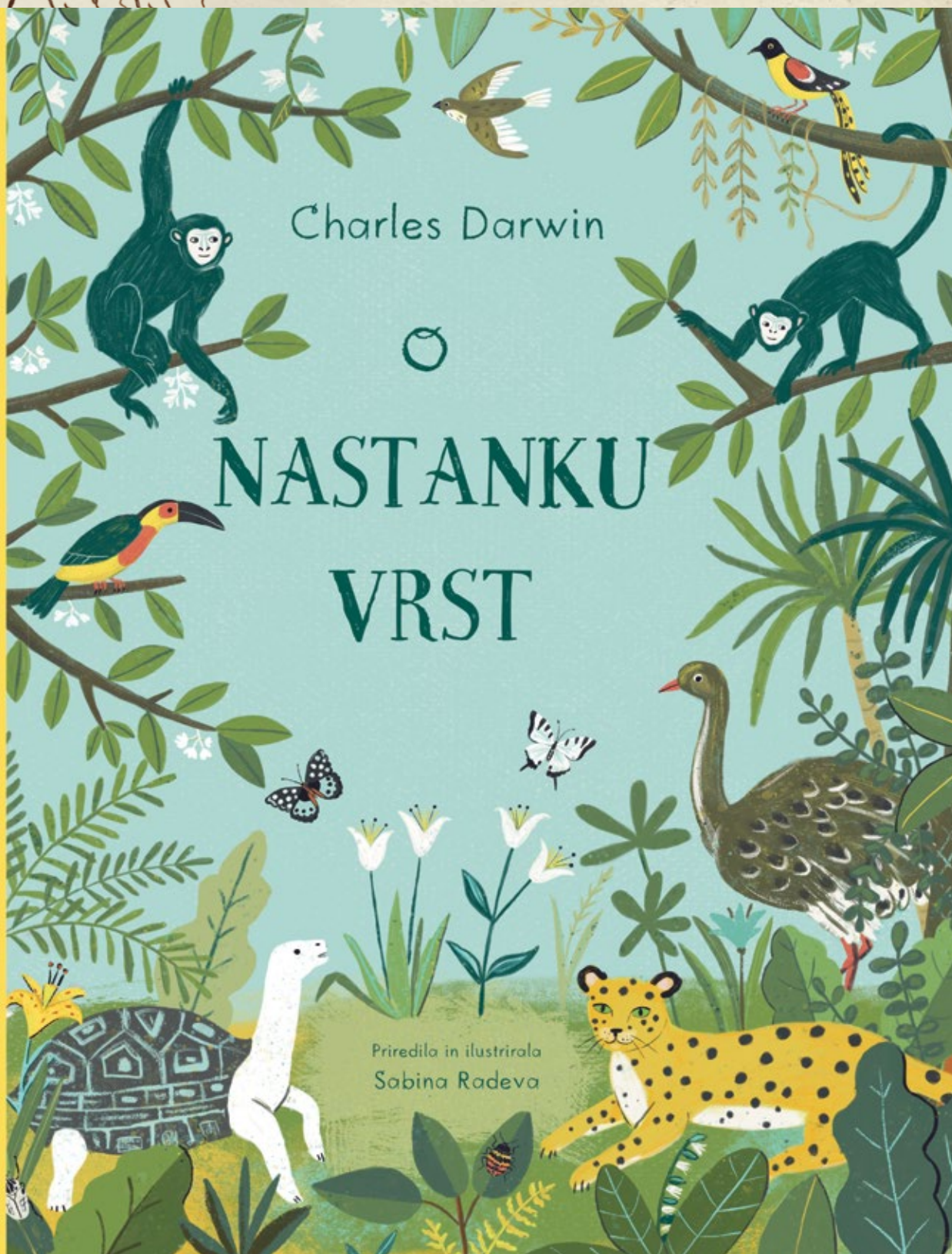
> DVORANA M2 10.30–11.30

Bralce posebej vabimo tudi na dogodek **ŠČEPEC BRALNE KULTURE**: Ob koncu leta 2019 je bila na Vladi RS sprejeta *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti*. Napovedani bodo aktualni posveti, projekti in izobraževanja, ki jih pripravljajo ustanove, delujoče na področju bralne pismenosti in bralne kulture. Izvajalci bodo predstavili nov cikel nacionalnega projekta spodbujanja bralne kulture Javne agencije za knjigo RS *Rastem s knjigo*, Bralno društvo Slovenije s soorganizatorji bo napovedalo jesenski medresorski strokovni posvet o bralni kulturi *Branje kot vrednota?*, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS bo predstavilo izobraževanja in druge aktualne programske poudarke, Center za spodbujanje bralne pismenosti (Mariborska knjižnica) strokovno srečanje *ABC bralne pismenosti 2020*, predstavnik revije *Otrok in knjiga* (Mariborska knjižnica) bo razkril aktualne vsebinske poudarke, Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo (Mestna knjižnica Ljubljana) pa bo povabila na izobraževanja in predstavila druge načrtovane dejavnosti.

> STEKLENA DVORANA LILI NOVY 10.30–11.30

GRLICA

„Kaj, da smo se razvili iz opic?!“

64 strani
Cena: 19,95 €

Slikanica znanstvenice in ilustratorke Sabine Radeve, ki natančno in preprosto pojasni temeljne koncepte znanstvenega dela Charlesa Darwina. Knjiga za otroke in odrasle.

Knjige lahko naročite po telefonu 05 169 90 72, po elektronski pošti narocila@desk.si, ali na spletni strani www.knjigarna.net

28. 2.
– 8. 3.

Festival literature sveta
Fabula
... Beletrina

20
20

Bernhard Schlink
Sheila Heti
Édouard Louis
Kristian Novak
Sara Stridsberg

www.festival-fabula.org

© cankarjev dom

RTV SLO

DELO

sublimacija

INSTITUT ZA KULTUROLOGIJO

INSTITUT ZA KULTUROLOGIJO

INSTITUT ZA KULTUROLOGIJO

INSTITUT ZA KULTUROLOGIJO